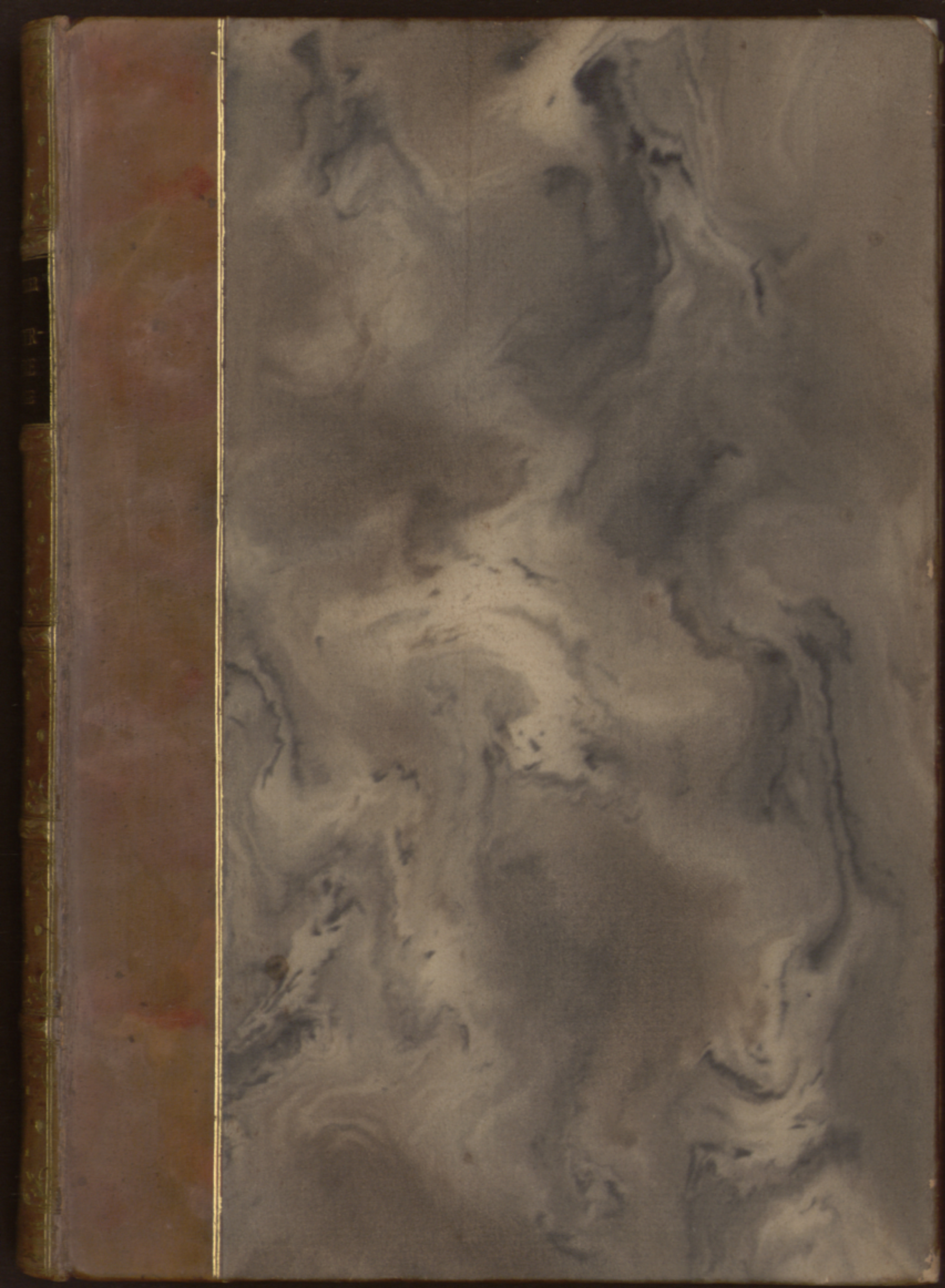
C. M. CARLANDER

MINIATYR-
MÅLARE
I SVERIGE

EX

LIBRIS

Gunnar W. Lundberg

Upsala 1924.

Lars Sparrgren

Miniature Målare och Professor vid Kongl. Acad.
för de Fria Konsterna i Sverige, född i Götheborg 1763.

MINIATYRMÅLARE
I SVERIGE

ANTECKNINGAR

AF

C. M. CARLANDER

STOCKHOLM
C. & E. GERNANDTS FÖRLAGS-AKTIEBOLAG.

STOCKHOLM 1897
KÔERSNERS BOKTRYCKERI-AKTIEBOLAG.

FÖRORD.

Miniatyrmålning i egentlig mening är den art af målning, som i smått framställer föremålen medels gummifärger eller i aqvarell. Den åtskiljer sig från andra arter af målning deruti, att den är vida finare och måste således skådas på nära håll, samt att den merendels användes på pergament eller elfenben. Uttrycket miniatyrbild eller en målning en miniature, betyder derföre en liten bild. Dessa målningar fordra en utomordentlig finhet och mjukhet, om de skola anses ega värde. Vid målningen begagnas väl pensel, men icke för att göra streck, utan punkter. Benämningen miniatyr påstås af somliga icke härledas från minimus eller minus, utan af minium, mönja, emedan den färgen isynnerhet användes vid denna målning. Dock torde den först nämda härledningen få anses vara den rätta. Utgående härifrån, kunna vi benämna alla i smått utförda målningar miniatyrmålningar, de må vara utförda i vattenfärg, gouache, lavyr eller olja. Miniatyrmålningen i olja skiljer sig dock naturligtvis ej, i utförandet, från vanlig oljemålning.

Miniatyrbilder på pergament, i handskrifter, förekommo tidigt och nådde en hög grad af finhet. Så finnas från 4:de och 5:te seklen handskrifter af Homeros och Virgilius, på biblioteken i Milano och Rom, med praktfulla bilder och vignetter. I Byzans utöfvades miniatyrmålning ej blott af munkar, hvilka denna konst eljest egentligen bör tillskrifvas, utan äfven af yrkesmässigt utbildade män. Under det roman-

ska skedet uppblomstrade miniatyrmåleriet framförallt i Tyskland der de Byzantinska förebilderna voro till en början bestämmande. I Frankrike har miniatyrmålningen varit känd redan i 9:de seklet. I en handskrift, som Colbert fick af den helige Stephani Capitel i Metz, fans ett miniatyrporträtt af Carl den skallige, som blifvit utfördt före år 869. I Spanien är den först kända miniatyrmålningen från 10:de århundradet, då en munk skref en med miniatyrer prydd codex med titel el Vigilano, hvilken n. m. tillhör Kongl. Biblioteket. I England var miniatyrmålningen redan känd i 8:de årh. Endfried, biskop af Durham, prydde år 720 en handskrift af de fyra Evangelierna med miniatyrbilder, dem hans efterträdare Ethelwood fortsatte och slutade. Uti Irland blomstrade från 6:te århundradet ett miniatyrmåleri, gående ut på att framställa stora prydliga initialbokstäfver, med åtföljande ornamentik: en blandning af flätverk och djurbilder. Att äfven i vårt land miniatyrmålning utöfvades, ehuru långt senare än i andra länder, af munkar (åtminstone i Wisby och Wadstena, der så betydliga klosterbibliotek funnos) är påtagligt, och vi förmoda, att det är en svensk munk Viktor Rydberg afser i sin bekanta poetiska skildring, der det heter: »tryggt utöfver pergamentet konstförfarna handen rör sig.»

Porträttmåleriet en miniature förskrifver sig egentligen från 16:de århundradet och började i följande århundradet vinna mera allmän utbredning. På 1700-talet nådde denna konstart sin höjdpunkt. Äfven i vårt århundrade har miniatyrmålningen utöfvats af framstående konstnärer, och ännu hålles denna konst uppe, äfven i vårt land, ehuru den lidit ett svårt afbräck genom den på 1830-talet uppfunna daguerreotypien, sedermera fotografien, hvilken skall anses fylla ungefär samma uppgift för långt billigare pris.

En annan art af miniatyrmålning är emaljmålningen. Denna är målning med emaljfärger på metall, vanligen koppar, hvilken i de flesta fall förut erhållit en särskild grund-

ning genom att öfverdragas med ett tunnt lager af genomskinlig emalj. Emaljmålning anbringas äfven på glas, då nämda grundning ej ifrågakommer. Det har påståtts, att emaljmålningen redan var känd under Porsennas tid, 507 år f. Chr. f. Richard, prior i S:t Vincent i Paris (död 1173) omtalar emaljerade taflor de opera Lemovicini. De berömda emaljarbetena i Limoges (émaux de Limoges), hvilka nu hafva alldeles upphört, omtalas i Frankrike redan på 1200-talet och strax i början af 1400-talet utgjorde emaljmålarne i Frankrike ett särskildt skrå. Samtidigt med i Frankrike blomstrade emaljmålningen i Grekland, och i England gjorde den framsteg genom grekernas bemödanden. Den nådde en hög grad af fulländning på 1500-talet och har sedermera öfvats i de flesta europeiska land, jemväl i Sverige, der Henrichsen m. fl. varit framstående konstnärer på detta område. Äfven i Kina och Japan är denna konstart af gammalt känd. Emaljmålningen har blifvit använd på olika föremål, såsom dryckeskärl, dosor, etuier, boetter, smycken, miniatyrporträtt, äfvensom å taflor. Emaljmålningar, europeiska och asiatiska, finnas i Nationalmuseum och Svenska slöjdföreningens museum; en särdeles vacker emaljmålning finnes i Konung Oscar II:s konstsamling: Kristus bärande korset, Limoges-arbete från 1500-talet.*

Slutligen kommer porslinsmålningen. Denna sker hufvudsakligen efter tvenne metoder, antingen på den brända glasyren eller på rågods, d. v. s. oglaceradt gods; i båda fallen med mineralfärger, då ju inga andra färger kunna uthärda eld. De till målning å glasyren använda färgerna äro försatta med flussämnen för att blifva lättsmälta. Dessa färger äga en mycket rik skala. Till målning under glasyren användas färgerna försatta med eller utan glasyr. Denna senare art af målning äger endast ett fåtal färger, emedan så få stå sig vid den starka hetta, som är nödvändig för

---

* *Hufvudort i franska departementet Haute-Vienne.*

glasyrens bränning. Arbetet är dessutom ganska svårt och fordrar stor erfarenhet af sina utöfvare, ty färgerna förändras i bränningen i hög grad, såväl i valör som ton, ja somliga få en helt annan färg än de hade före bränningen. Vid Rörstrands porslinsfabrik utöfvas f. n. porslinsmålning af E. H. Tryggelin, K. G. E. Lindström m. fl. på ett framstående konstnärligt sätt. Dessutom finnas i Stockholm, äfvensom i landsorten, flera utöfvare af denna konst, som på senare tid haft mycken framgång.

Det torde här vara på sin plats att anföra hvad en samtida konstkritiker, Peter Jessen, så skönt och träffande säger om konsten:

Det är den sanna konsten, hvilken äfven i det lilla blir sig trogen. Huru långsamt lära vi icke, att inom det skönas rike intet högt eller lågt, intet stort eller litet gifves. Hvarhelst konsten sund och nationel utbildas, hafva konstnärerna ej missaktat något, som gestaltat sig konstnärligt. Vi skulle icke förlåta någon musiker en sådan ensidighet, som åtskilliga målare och bildhuggare göra sig skyldiga till. Den som blott har öra för e t t *instrument kan svårligen gälla för en hel musiker. Hvad som gäller örats konst gäller ock ögats. Önska vi en sund konst och ett för konsten mottagligt folk, så skola vi icke tröttna att vårda det sköna, hvarhelst ett rum kan gifvas för detsamma. Vi måste glädja oss, så ofta konsten kan eröfra ett om ock anspråkslöst fält.*

C. M. C.

Adami, **Salomon.** Målade i oljefärg och miniatyr; lefde i början af 1700-talet. Af denne danske konstnär påträffar man miniatyrmålningar i svenska samlingar. Måhända har han dock ej arbetat i Sverige.

Ahlborg, **Carl G.** Om denne är ej vidare kändt än att han målade solfjädrar under senare hälften af 1700-talet, och att hans enka Brita, född Utterbeck, dog i Norrköping 1788.

Andersson, **Anders Gustaf**, född i Wexiö 1780 (ej 1788 som äfven uppgifvits), der fadern var garfvare. I början egnade han sig åt studier, men lemnade snart dessa för att uteslutande egna sig åt konsten. Fattigdom tvang honom dock att tillbringa fem år hos en embetsmålare i Wexiö, innan han kunde komma i åtnjutande af L. Sparrgrens undervisning. Handledd af denne konstnär, utvecklade han sig sedan till en mycket anlitad och omtyckt miniatyrmålare och intager näst sin mästare förnämsta rummet bland senare svenske mästare i denna genre på sin tid. Andersson var agrée vid Akademien för de fria konsterna. Blef 22 Nov. 1822 gift i Stockholm med Johanna Thelin. Död i Stockholm d. 30 Mars 1833.

Arbeten:

1. Okänd äldre man. [Bröstbild åt höger med tunnt mörkt hår, i mörkblå igenknäppt rock, hvit väst och krås, grå byxor. Miniatyr på elfenben, sign. *Andersson pinxit 1811.* — 2. Kanslirådet Göran af Segerström i Kansliuniform med Serafimerstjernan (såsom ordenshärold). Miniatyr på elfenben. Sign. och dat. 1817. (I en an-

notationsbok, i blå sammet, med silfverbeslag.) Bukowskis utställning 1884. — 3. Porträtt af kommerserådet P. Filén. Bröstbild, miniatyr på elfenben. Sign. *Andersson pinxit 1823.* $0,_{080} \times 0,_{074}$. N. M. 29. — 4. Porträtt af häradshöfding G. W. Löwengren. Nord. Mus. — 5. Porträtt af den föregåendes fru, född Rodecor. Nord. Mus. — 6. Ung dam. Bröstbild åt venster, hufvudet nästan en face åt höger, ljusbrunt hår med lockar, perlband, hvit urringad klädning med spets vid barmen, puffärmar. Sign. med svart (af fru Arnberg): *Andersson.* Nästan rund min. på elfenben $0,_{055} \times 0,_{050}$. Från mästarens bästa tid 1810—15, något matt i färgen men förträfflig i uppfattning, teckning och modellering, obetydligt retoucherad af fru Arnberg. N:o 12 å konstaukt. eft. häradshöfd. J. Palm 1883. Miniatyr utst. i Nationalmuseum 1887. Eichhorns N:o 388. — 7. Excellensen Magnus Brahe (f. 1790, d. 1844). Bröstbild åt venster, i generalsuniform, serafimerordens band och plaque, Carl XIII:s orden, svärdsordens riddarkors och guldmedalj. Oval min. på elfenben. $0,_{062} \times 0,_{050}$. Målad mellan 1829—33. (Brahe blef Carl XIII:s riddare förstn. år). Eichhorns saml. N:o 389. — 8. Hedvig Elisabeth Charlotta. I hofdrägt med diadem. (Guldram med emalj). Bomans saml. Aukt. kat. d. 25 jan. 1888. N:o 87. — 9. Militär i blå och gul uniform. Sign.: *G. Anderson pinxit 1810.* Silfverram. Bomans saml. N:o 88. — 10. Medelålders man med blå frack och blanka knappar. Bomans saml. N:o 89. — 11. Medelålders man med blå frack och blanka knappar. Bomans saml. N:o 90. — I konstutställningen uti Köpenhamn 1872 utställde Curator ad litem C. Dahlgren miniatyrporträtter af Andersson. Kunstkatalog N:o 613.

Andersson, Nils, född i Kettilstads socken i Östergötland 1817. Efter att först varit i lära hos en landskapsmålare på landet och sedermera haft anställning som jalousie-målare vid Gusum, begaf han sig 1840 till Stockholm och blef inskrifven som elev vid Akademien för de fria konsterna. 1851 gjorde han en utrikes resa. 1855 fick han ett akademiskt stipendium och arbetade derefter å Couture's atelier i Paris. 1857 blef han vice och 1858 ordinarie professor vid akademien. Efter en längre tids sjuklighet afled han i Waxholm den 19 juni 1865. — Genom sina svenska landskap med djur och genre-staffage gjorde han sig ett aktadt namn. Professor Boklund har meddelat att Andersson under sin första studietid i Stock-

holm gjorde sig en god inkomst på miniatyrmålning, men att han dock ej hann någon större konstfärdighet deruti.

Arbete:

Bröstbild af en ung qvinna med en schalett om halsen. Miniatyr på papp. Såldes å konstauktionen d. 22 Apr. 1892. Bukowskis kat. 76.

Andries, Michael. Miniatyrmålare från Holland, uppehöll sig i Stockholm omkring 1748 hvarifrån han följande år återvände till Amsterdam.

Arbete:

Landskap med dansande bondfolk. Till höger, hus med ett från väggen utspringande trätak på stolpar, derunder några personer i gladt lag vid ett bord, längre åt höger dansa 3 par vid musik af spelmän. Sign.: *...berg inv. M. Andries pinx. Holmiæ 1748.* Gouachemåln. $0,_{194} \times 0,_{250}$. Ur Hammers saml. (I Hagdahls ego 1883.)

Arenius, Olof, född i Bro socken i Upland 1701; son till kyrkoherden Erik Arenius (1661—1728) och Anna Brodin. Arenius var först lärjunge af David von Krafft. 1729 reste han till Holland för att studera de gamle mästarne, men hans egentliga förebilder blefvo dock den i England naturaliserade tysken Gottfried Kneller och dennes medtäflare svensken Michael Dahl om hvilken Weinwich säger att »hans colorit smigrer öjet og hans arbeider besidder den harmonie, som man gaaer feil af i Knellers fabrikvare». Efter hemkomsten 1736 utnämndes Arenius till hofmålare och blef en flitigt anlitad porträttmålare. Hans taflor som utfördes i olja, stundom i miniatyrformat, äro ej sällsynta, ehuru sällan signerade. Arenius tillhörde grefve C. G. Tessins artistiska umgängeskrets. »Han fortjener, efter Grev Tessins vidnesbyrd, et anseeligt sted mellem Kunstnerne, formedelst hans faste og sikkre tegning» (Weinwich). Berch yttrar om A.: »Antalet af svenska målare som pryda vår tid är minskadt genom Olof Arrhenius, som dog, icke rik, men med ett godt namn». I likhet med Berch skrifva Boye och Weinwich: *Arrhenius*. A. dog i Stockholm 1766.

Arbeten:

1. Yngre man. Bröstbild åt höger, allongeperuk, hvit halsduk, brunröd rock. Oval miniatyr i olja. $0{,}_{052}\times0{,}_{039}$. Särdeles vacker och fin målning från 1740—50-talet. Köpt af Eichhorn på grosshandl. J. Jacobssons auktion 1878 (N:o 387). I prydlig modern bronsram. Eichhorns saml. N:o 337 Bukowskis kat. 61. — 2. Christina Margareta Augusta Wrede-Sparre, f. Törnflycht (f. 1714, g. 1735, d. 1780). Sitter vänd åt höger vid sin toalett, klädd i salopp och spetshufva, sysselsatt att sätta ett örhänge i örat, i venstra handen en solfjäder, till höger toalettbordet med hvit duk, spegel, ljusstake m. m., till venster en röd kudde. Min. på elfenben $0{,}_{054}\times0{,}_{073}$. Arenii enda kända miniatyr i aqvarell; öfverensstämmande med en tafla af honom i olja, på koppar, förut tillhörig frih. R. Cederström. Snidad och förgyld ram efter gammalt original af H. Nerpin. Eichhorns saml. N:o 338 Bukowskis kat. 61. — 3. Ung dam. Bröstbild åt venster, i svart hofdrägt. I olja på duk. Bomans saml. Aukt. kat. d. 25 jan. 1888 (Bukowskis 38) N:o 25.

Arnberg, Elisabeth (Elise) Zénaide, född Talén d. 11 Nov. 1826. Dotter af ciselören i Stockholm Eric Talén och hans maka, född Engelbrecht. Gift 1859 med brukspatronen Thure Arnberg; enka 1866; död i Stockholm d. 6 Sept. 1891.* — Hon egnade sig alltsedan unga år åt målarekonsten; studerade en tid under ledning af professor Aug. Malmström och historiemålaren Anders Lundqvist (som var lärare i teckning för konung Oscar I:s barn), samt idkade sedan konsten på egen hand. Alstren af hennes pensel, hvilka mestadels utgjort miniatyrporträtt, hafva äfven varit synliga i Stockholms konstförening.

Arbeten:

1. Skådespelerskan Gurli Åberg. Bröstbild något åt höger, i svart urringad klädning. Miniatyr på elfenben. Sign.: *Elise Arnberg 1879.* $0{,}_{136}\times0{,}_{100}$. — 2. Kapten J. E. Hagdahl. Bröstbild åt höger i blågrå kostym. Miniatyr på elfenben. Sign.: *Elise Arnberg 1880.* — 3. Fru Thilda Hagdahl. Bröstbild en face, ansigtet åt venster. Svart klädning med brocherad väst. Miniatyr på elfenben. Sign.: *Elise Arnberg 1884.* $0{,}_{093}\times0{,}_{075}$. — 4. Amorin med båge i högra handen. Bröstbild, rund. Miniatyr på papp. $0{,}_{064}$. — 5. Carl X

---

* Hennes bror Wladimir Apollonius Talén (1812—1881) var bildhuggare i New-Orleans och hennes kusin Alfred Mauritz Talén (f. 1825) är landskapsmålare i New-York.

Gustaf. Bröstbild åt venster i långt lockigt hår, blå mantel och hvit halsduk (kopia). Miniatyr på elfenben. Osign. 0,072×0,060. — 6. Dam. Bröstbild åt venster, uppkammadt ljusbrunt hår, hög uppstående spetskrage (kopia). Miniatyr på elfenben 0,054×0,042. — 7. Dam. Bröstbild åt venster, naken, med gul och hvit turban (kopia). Miniatyr på elfenben 0,046×0,037. — 8. Carl XI. Bröstbild en face, ansigtet något åt venster, harnesk och hermelinsmantel, lockig brun peruk. Miniatyr på elfenben 0,057×0,045. Efter Utterhjelm. — 9. Emanuel Svedenborg. Bröstbild åt höger i brun rock och grå lockperuk. Fyrkantig miniatyr på elfenben 0,060×0,050. — 10. Grefvinnan d'Egmont. Kopia efter Halls original å Nationalmuseum. (Såldes å Bukowskis julauktion 1885). — 11. Carl XV i husaruniform, hel figur, stor miniatyr (Bukowskis julaukt. 1885). — 12. Oscar I. (Bukowskis julaukt. 1885). — 13. Anna, hertiginna af Sutesk (naturlig dotter af Carl II). Konstutställningen i Göteborg 1886. (Pris 110 kr.). — 14. Marie Antoinette, efter Gripsholmsporträttet. Utställn. i Göteborg 1886. (Pris 85 kr.). — 15. Christina af Österrike. Utst. i Göteborg 1886. (Pris 85 kr.). — Å konstauktionen d. 10 Maj 1893, efter anonym förteckning, såldes följande fru Arnbergs miniatyrporträtter: skådespelaren Stenborg, Lars Hjortsberg, O. U. Torsslow, Georg Dahlqvist, N. W. Almlöf, Gustaf Fredriksson, Skådespelerskan Selma Hedin, Betty Almlöf, Fru Hartman, Sångerskan Christina Nilsson, Grefve Carl Snoilsky. — I hr F. E. Morssings samling finnas följande miniatyrporträtter utförda af fru Arnberg: Erik XIV, Carl XII, Adolf Fredrik, Gustaf III (2 st.), Gustaf IV Adolf, Carl XIV Johan, Oscar I (2 st.), Carl XV, Oscar II, Lovisa Ulrika, Sofia Magdalena, Fredrika Dorothea Wilhelmina, Desideria, Josefina, Fredrik Adolf, Sofia Albertina, kronprinsessan af Danmark Lovisa, kronprinsessan Victoria, Nicodemus Tessin d. y., Carl Gust. Tessin, Axel v. Fersen, G. M. Armfelt, Magnus Brahe, Ebba Brahe, Aurora Königsmark, Esaias Tegnér, Joh. Gabr. Oxenstierna, Hedv. Charl. Nordenflycht, Fru Michaeli, Jenny Lind, Christina Nilsson, Emelie Högqvist, Sofi Hagman, Magdalena Rudenschöld, aktrisen Beata Charlotta Eckerman (1759—1790), Lars Hjortsberg, Nils Wilh. Almlöf, O. U. Torslow, Onkel Adam, Elias Sehlstedt, August Blanche, Sergel, Arvid Ödman, Olof Strandberg, Du Puy, Anders Willman, Knut Almlöf, Bellman, Georg Dahlqvist, Gurli Åberg, Napoleon I, Nicolaus I, Maria Stuart, Marie Antoinette. — I grefvinnan Stephanie v. Wedels ego, å Stora Sundby, finnes äfven en samling miniatyrer af fru Arnberg.

Asel, Gottholf Rudolf, född i Tyskland d. 18 April 1816. Kom på 1840-talet (1843?) till Stockholm och blef antagligen då elev af porslinsmålaren Wilhelm Heinemann.

Sedan denne lemnat Sverige var Asel den ende som utöfvade porslinsmåleriet hos oss och hans arbeten värderades äfven då ganska högt. Han dog i Stockholm d. 11 Sept. 1851.

Arbete:

1. Porträtt af riksmarskalken grefve Magnus Brahe (död 1844). Bröstbild. Porslinsmålning, troligen efter L. Herlins litografi. Nat. Mus. 154. (Gåfva af statsrådet G. Lagerstråle 1879).

Barbette, J. Om denne miniatyrmålare eger förf. ej vidare kännedom, än att han utfört ett miniatyrporträtt af Carl XI sign. *J. Barbette 1696.*

Barkenbom, Eva Christina, född Wendel (adl. ätten N:o 1744) $^{6}/_{4}$ 1765; gift med vice Häradshöfdingen H. S. Barkenbom; död, enka, i Linköping $^{16}/_{5}$ 1844.

Arbete:

Räntmästaren J. Hagdahl i Linköping, omkr. 1800. Porträtt i aqvarell å papper. (Hagdahls saml.)

Beck, Julia, född i Stockholm 1853, har studerat vid akademien i Stockholm och i Paris under Stewens ledning. Hon gjorde sig först bemärkt genom några porträtt, utförda med bred och saftig pensel, exponerade i konstföreningen i Stockholm. Sedermera har hon behandlat franska landskapsmotiv, utförda med mycken finess. Dessutom har hon uppnått mästerskap inom textning och står härutinnan högt bland samtida landsmän. På senare tid har hon med framgång utöfvat miniatyrmålning.

Behn, Andreas von, född i Christianopel 1650. *

---

* Behns födelseår synes hittills varit okändt för svenska konsthistoriska författare. Förf:n har funnit detsamma uti Gölgel, Beschr. des Königr. Schweden: »Andreas von Behn, gebohren zu Christianopel anno 1650, sonst aus einem Adel. Schlesischen Geschlecht herstammend ist nur eine Ehle lang, und kann doch mit Oel in miniatur und encaustica arte oder schmeltz werchen trefflich mahlen. Seine frau ist dreymal so lang als er, die kinder aber sind in des Vaters grösse».

Behn anföres af Dalin 1724 som en begåfvad norsk miniatyrmålare, hvilken arbetade hos drottning Ulrika Eleonora från 1684 till hennes död 1693 samt sedan begaf sig till konung August i Polen. Eichhorn uppgifver Behn heta Andreas och vara född i Norge, likaså Weinwich. Enligt Estlander, som antagligen blott citerar Boye, skulle han vara sachsare och heta Adam. Upmark gör honom äfven till sachsare, men nämner honom Andreas. Då Behn enligt Gölgel är född i Christianopel får han väl räknas som svensk. — Enligt Eichhorn blef han elev af Ehrenstrahl 1678, hofkonterfejare hos Hedvig Eleonora 1679—1711 och tillika hofminiatör efter Bremer 1693—1710; lemnade Sverige 1711 och lär dött omkring 1715. Gift med Anna Elisabeth Huswedel (död 1690). Hade med henne flera barn, hvaraf ett par lära varit dvergar. — »Som barn hade Carl XII fått det infallet att hofmålaren dvärgen Behn liknade en markatta och hvarken aga eller föreställning kunde bringa honom på andra tankar». (J. Ekelund.) — Behn var en högt berömd och talangfull porträttmålare och har äfven efterlemnat mytologiska och allegoriska stycken samt små bibliska framställningar i olja.

Se p. 114

Arbeten:

1. **Jupiter som satyr**, följd af en bock, beundrar den sofvande Antiope, bredvid henne en kärleksgud i sömn. Oljemålning på koppar. Osign. Eichhorns samling. N:o 326 i Bukowskis kat. n:o 61. — 2. **Porträtt af Hedvig Eleonora**. Bröstbild. Oval emaljmålning på koppar. Sign.: *A. Behn f. 1684.* $0,_{095} \times 0,_{075}$. Nat. Mus. B. 67. (Carl XV:s test.). — 3. **Maria med Kristus-barnet**. Sign.: *A. von Behn fecit 1693.* Oljemålning på koppar $0,_{020} \times 0,_{017}$. Nat. Mus. 927. — 4. **Marias bebådelse**. Sign.: *A. von Behn fecit 1701.* $0,_{024} \times 0,_{019}$. Nat. Mus. 926. — 5. **Flykten till Egypten**. Sign.: *A. von Behn f: 1702.* Nat. Mus. 928. — 6. **Christus förrådes i Örtagården**. Sign.: *A. von Behn fecit 1708.* Nat. Mus. 929. — 7. **Christus inför öfversteprestem**. Sign.: *A. von Behn fecit 1710.* Nat. Mus. 930. — 8. **Magdalena** (eller en allegorisk figur). Osign. Nat. Mus. 931. — 9. **Apostelen Paulus**, skrifvande, besökes af en engel. Oljemålning på koppar, osign. — 10. **Porträtt af Hedvig Eleonora**. Bröstbild åt venster. Oljemålning på koppar. —

11. Allegori öfver Carl XII:s födelse (efter Ehrenstrahl). På pergament. Å taflans baksida läses: »Konung Carls födelse. Allegorisk composition af Ehrenstrahl samt å miniatur på pergament utförd af Adam Behn, sachsisk dverg i Carl XI:s hof och sednare Karl XII:s ritmästare. Inv. N:o 414 Ulriksdal». — 12. Hedvig Eleonora. Bröstbild i olja på koppar (möjligen efter Ehrenstrahls orig.). — 13. Maria Euphrosyne. Bröstbild i olja på koppar. (Såldes, liksom näst föregående, å konstauktion i Stockholm d. 22 Apr. 1892).

Belanger, Louis, född i Paris 25/8 1756. Till Sverige kom han, efter ett längre vistande i Italien och England, 1790 och utnämdes till Kongl. hofmålare och medlem af Akademien för de fria konsterna. (Han gjorde cession i juli 1801.) Död i Stockholm 16/3 1816. — Belanger var egentligen stafflimålare, men utförde äfven små fina landskap i miniatyr. Rask penselföring och starka ljuseffecter äro kännetecknande drag för hans bättre arbeten.

Arbete:

Landskap. Till venster ett vattenfall kommande utför en klippa. Öfver berget synes ett högt träd. I förgrunden tvenne personer på en klippa. Osign. rund miniatyrmålning på elfenben.

Bergen, Johan Otto von. Om denne vet man ej mer än att han under den senare hälften af 1600-talet var brefmålare och konsthandlare i Stockholm och tillhörde Tyska församlingen. * På tal om »brefmålare» må nämnas att den af Bellman, i Fredmans Epistel n:o 62, besjungne målaren Lorentz Hoffbro, enligt uppgift i 1:a uppl. af Hallmans »Plägning till Casper och Dorothea, eller Corporal Ölbom» (Sthm 1775), äfven varit brefmålare. Hoffbro är, ehuru just ej smickrande, omnämnd i Boyes Målarelexikon sid. 402. ** Den s. k. brefmålningen, blef efter boktryckerikonstens uppfinning någonting vida enklare än hvad den förut var. (Se Nord. Fam. b. II: 1093).

* En J. C. von Bergen, slutligen politiborgmästare i Norrköping, var en tid ritare i Antiqvitets-Archivum (Biogr. Lex. XIII: 173).
** Bellman sjunger om H.: »Hoffbro vårt öga begåfvar, Både med änglar och påfvar»; och Hallman: »Glöm ej med Hoffbros smak min målning skildra af».

Berndes, Anton Ulrik, född i Upland 1757, landtmätare, gravör och miniatyrmålare, ledamot af Akademien för de fria konsterna; gift 1. med Anna Elisabeth Unfraun, född 1766, död 1807. 2. med Charlotta Catharina Thröne, född 1774, död 1819. Sonen Johan Bernhard Berndes (1792—1834) var i likhet med fadern en framstående mezzotinto-gravör. Anton Ulrik Berndes dog i Stockholm 1844. — Berndes egnade sig, af naturlig fallenhet, redan tidigt åt konsten, nemligen gravyren, der han vann stor färdighet, samt införde mezzotinto- eller svartkonst-maneret i Sverige. Han var äfven en ganska skicklig miniatyrmålare och har efterlemnat en mängd särdeles fint utförda porträtt, mest på elfenben. Som konstskriftställare uppträdde han med »Försök om konsten att måla portraiter i miniature» (1799) samt en afhandling »Om färgernas harmoni, och några grunder för målarekonsten» (1813).

Arbeten:

1. Porträtt af målaren Carl Fredrik von Breda. Rund miniatyr på elfenben $0,_{062}$. Nat. Mus. 59. — 2. Porträtt af en äldre man i kort peruk och klädd i den svarta och röda s. k. svenska drägten. Bröstbild sign.: *Berndes 1785.* $0,_{035} \times 0,_{030}$. Nat. Mus. 160. — 3. Hertig Carl af Södermanland. Bröstbild åt höger, ansigtet åt venster, blottadt hufvud, hvit spetskrage, ordensdrägt med harnesk och ett stort kors på bröstet, röd rock och blåa bandet. Miniatyr på elfenben. $0,_{053} \times 0,_{043}$. Nat. Mus. 153. — 4. Densamme. Half figur åt venster, ansigtet åt höger. (Carl XV:s saml.) $0,_{115} \times 0,_{080}$. Nat. Mus. 88. – 5. Sophia Magdalena. Bröstbild åt höger, i brun och hvit sidenklädning; yfvigt pudradt hår med svart band och perlor; på halsen ett lika band; i barmen en blomsterbukett; grå bakgrund. Miniatyr på elfenben. (Hagdahls saml.) — 6. Lika med föregående. — 7. Gustaf III. Bröstbild åt höger i serafimerdrägt. Porträttet är original till en konstnärens gravyr föreställande konungen. Oval miniatyr på papper. — 8. Gustaf IV Adolf som ung, i gardesuniform. Miniatyr på elfenben. Grefvinnan D'Otrantes samling. Bukowskis utst.-kat. 1884. — 9. Sophie Hagman, hertig Fredrik Adolfs älskarinna. Bröstbild åt höger, ljusbrunt hår, lurfvigt med långa lockar, blå ögon, hvit klädning, blåviolett schal öfver högra axeln. Rund min. på elfenben. $0,_{052}$. Bilden härrör från omkr. år 1800. De strålande stora ögonen och ansigtet likna i öfrigt Martins

graverade bild af henne. Har tillhört en gammal tjenarinna hos M:lle Hagman. Eichhorns saml. Bukowskis kat. 61 n:o 373. — 10. Sophie Hagman, med hög chevelyr. Min. på elfenben. Har stor likhet med föregående porträtt. (Grefvinnan Trolle Bonde. Bukowskis, eller den s. k. högskoleutställn. 1884, n:o 31). — 11. Medelålders man i grå rock med hög krage. Miniatyr på elfenben. Ossbahrs saml. Bukowskis utställn. katalog 1884. — 12. Grefvinnan Carl v. Fersen, född Sparre, som gammal, i enkedrägt med kongl. medaljongsporträtt å bröstet. Bukowskis utställn. 1884. — 13. Fredrika Dorothea Wilhelmina, med diadem och i svart hofdrägt. Sign. *B.* (A. U. Berndes). Högst sällsynt och vackert porträtt. Bomans saml. Aukt. kat. 25 Jan. 1888. N:o 49. — 14. Ung dam, bröstbild åt venster, i blå drägt med gula rosetter samt hög hatt med plymer. Sign.: *Berndes 1784.* Bomans saml. n:o 50. — 15. Militär i borgerskapets uniform, med Vasaorden. I medaljong af blå kristall, infattad i guld. Originaletui. Bomans saml. n:o 51. — 16. Ung man i grågrön rock. Bomans saml. n:o 52. — 17. Ung dam i hvit klädning samt uppstående tyllkrage. Sign.: *Berndes 1805.* Bomans saml. n:o 53 — 18. Ung dam i 1790- talets drägt. Bomans saml. n:o 54. — 19. Hedvig Elisabeth Charlotta. Bröstbild åt höger. Bomans saml. n:o 55.

Béron, Eric Gustaf, född 1747. Blef elev vid konstakademien och handleddes af Henrichsen i miniatyrmålning. Denne erhöll 1771 en lön af 800 dal. s:mt med skyldighet att undervisa Béron, hvars rika konstnärsanlag akademien särskildt uppmärksammat. Béron vann pris i akademien 1770. Utnämdes sedermera till konduktör. Kom till Paris 1775. Död i Bordeaux $^{20}/_{4}$ 1780.

Bilang, Johanna Emerentia von, född d. 4 febr. 1777. Hennes föräldrar voro kaptenen och kopparstickaren Jacob Johan von Bilang (1739—1833) och Catharina Emerentia Scheding. I följd af naturlig fallenhet egnade sig fröken von Bilang åt målarekonsten samt lärer i Stockholm varit under lång tid verksam som miniatyr-målarinna. Hon dog derstädes som stiftsfröken d. 9 Juni 1857.

Arbeten:

1. Öfverstinnan Dævel, född Hochschild. Ungt fruntimmer i hvit urringad klädning och bara armar. Half figur åt venster. Miniatyr på elfenben, $0_{,073} \times 0_{,063}$. Dævels saml. — 2. Samma person,

äldre, i profil åt venster med svart urringad klädning. Miniatyr på elfenben, rund, 0,045. Dævels saml. — 3. Lagman J. Hochschild. Bröstbild af gammal man i profil åt venster, mörkblå frack och blanka knappar. Miniatyr på elfenben, rund, 0,045. Dævels saml.

Dessa tre miniatyr-porträtt äro, efter uppgift af öfverste Dævel, målade af fröken von Bilang.

Billman, Peter Magnus, född 1785; ritmästare vid Lunds akademi 1808—1811; afled på Billingsholm vid Åmål 28/7 1811.

Å auktionen efter E. A. Boman (andra afdeln. d. 25 Jan. 1888) förekom bland afdelningen miniatyrmålningar (n:o 105): Ung man i frack. Sign.: *P. M. Billman 1805.*

Blom, David Vilhelm, son till med. doctorn, assessor Carl Magnus Blom (1737—1815) och Anna Christina Petré (17..—1798), född 1789. Studerade först dekorationsmålning vid K. Operan under Limnells ledning, sedermera vid konstakademien i Stockholm. Verkade sedermera under många år som teckningslärare, först vid institutet för döfstumma i Stockolm, derefter vid Linköpings högre elementarläroverk, hvilken befattning han innehade till år 1846, då han fick afsked med pension. Af hans taflor, miniatyrmålningar, porträtt och landskap, befinna sig de flesta i enskilda personers ego. Å Bomanska auktionen d. 25 Jan. 1888 (Bukowskis kat. n:o 38) såldes bland miniatyrer (n:o 104): Ung militär. Sign. *Blom Pinxit.* (I guldinfattning och etui.)

Blomstedt, Ebba Josefina, född 1860, dotter af kammarherren Johan Otto Blomstedt och Mina von Schwerin. Gift 1890 med läkaren vid Tonsaasens sanatorium i Norge, med. d:r C. F. Andword. Under ledning af fru Elise Arnberg i Stockholm har hon utbildat sig till miniatyr-målarinna, och finnes af hennes hand en hel del ganska fint, ehuru något hårdt, målade miniatyrer, mest kopior.

Boit, Carl, född i Stockholm 1662, reste tidigt utrikes och vistades på 1720-talet i Paris. Han var en skicklig emaljmålare och aktades som en af de utmärktaste konstnärer på sin tid i denna branche. Man förevisar ännu i Wien ett arbete af Boit som betalts med 20,000 gulden. Detta arbete var kejserliga familjens porträtter på en guldplåt af 18 tums höjd och 12 tums bredd. Denna målning utfördes år 1700. I England och Frankrike, i hvilket sistnämnde land han dog ~~1726 (enl. Estlander) eller~~ 1727, hade han rönt samma framgång. Under hans ledning utvecklade sig Martin v. Meytens d. y.

Bolinder, Johan Erik, son af kyrkoherden i Söderhamn Johan Bolinder (1731—1773) och Sara H. Norelius; född i Söderhamn 1768. Han var en betydande företeelse på det, vid förra århundradets slut och i början af det innevarande, allmänt omtyckta miniatyr-måleriets område. Hans porträtt utmärka sig för kraftig modellering, utmärkt teknik och stor naturtrohet. Bolinder dog d. 24 Mars 1808 som ledamot af Akademien för de fria konsterna.

Arbeten:

1. Porträtt af advokatfiskalen Johan Peter Almgren. Bröstbild. Rund miniatyr på elfenben. Sign.: *Bolinder pinxit. 1800.* $0_{,056}$. Nat. Mus. 57. — 2. Porträtt af biskop Magnus Lehnberg. Bröstbild. Miniatyr på pergament. Sign.: *Bolinder pinxit 1804.* $0_{,088} \times 0_{,065}$. Nat. Mus 141 — 3. Porträtt af kapten Gabriel Wennerstedt. Bröstbild. Rund miniatyr på elfenben. Sign.: *B.* $0_{,055}$. Nat. Mus. 62. — 4. Ung man i blå frack. Miniatyr på elfenben. Oldenburgs saml. Bukowskis utst. 1884. — 5. Medelålders man. Bröstbild åt höger med kort nedkammadt hår, blå rock och hvit väst. Miniatyr på elfenben. Sign.: *Bolinder pinxit 1804.* Fru Millbergs saml. — 6. Porträtt af fru Clara Cath:a Lilljenwalldh född Olbers. Knästycke, åt höger, i hvit klädning och gul schal. »Konstnärens mästerstycke» Se Bukowskis katalog n:o 48. — 7 Porträtt af underståthållaren Henrik Lijensparre (död 1814). Bröstbild. Nat. Mus. 139. (Gåfva af kapten H. Liljensparre 1876.) — 8. Porträtt af aktrisen Ulrika Eleonora Säfström. Bröstbild. Nat. Mus. 201. — 9. Medelålders man. Bröstbild åt höger, brunt hår, guldörringar, hvit halsduk, hvit väst, blå frack

med blanka knappar. Oval min. på elfenben $0,_{055} \times 0,_{060}$. Guldram med ögla, baksidan: *J. P.* monogram i guld, derunder en brun hårlock på hvitt siden. Sign.: *Bolinder pinxit. 1804.* — 10. Ung dam. Bröstbild åt höger, fria lockar med pannlugg, hvit urringad klädning, på bröstet ett rödt smycke, röd schal. Sign.: *Bolinder pinxit. 1804.* Rund min. på elfenben $0,_{062}$. Ny förgyld medaljong med ögla. Eichhorn inropade den på auktionen efter E. A. Boman. Bukowskis kat. 61, n:o 376. — 11. Medelålders man. Större min., sign. o. d. 1807. (A. T. G. Oxenstiernas aukt. kat. Apr. 1876 n:o 9.) — 12. Lilljenwalldh, Clara Catharina f. Olbers (1776—1842), gift med kyrkoherden i Maria, sedan i Lofö och Drottningholm, Carl Christian L. Knästycke, åt höger, i hvit klädning och gul schal. Stor miniatyrmålning, konstnärens mästerstycke. Fanns utstäldt i konstakademien 1807, n:o 83. Bomans saml. n:o 66. Bukowskis kat. n:o 61. — 13. Ung dam i hvit klädning med röd schal. Sign.: *Bolinder pinxit. 1804.* Bomans saml. n:o 67. — 14, 15. Bolinder, Johan Erik. Å motsidan konstnärens son. I guldmedaljong och originaletui. Bomans saml. n:o 68.

Boman, Lars Henning, född på 1720-talet Denne utbildade sig på egen hand till konstnär såsom porträtt- och genremålare äfvensom miniatyrmålare. Han började såsom kopist af äldre mästares, synnerligen holländares arbeten, och dessa kopior vittna fördelaktigt om hans färgsinne samt trohet i återgifvandet. Han arbetade i Stockholm under senare hälften af 1700-talet såsom porträttmålare äfvensom genremålare och lefde ännu 1789. Enligt annan uppgift, eller rättare förmodan skulle han aflidit ett par år efter hustruns död. Han var gift med Helena Möller hvilken dog i November 1780, 50 år gammal.

Arbete:

Porträtt af en gammal man. Bröstbild, åt venster, med bart hufvud, kort grått lockigt hår, blå rock och hvit väst med röda ränder. Blågrå bakgr. Miniatyr i oljefärg på kort. $0,_{065} \times 0,_{051}$. (Hagdahls saml.)

Bossi, Giovanni Domenico (äfven, orätt, nämnd Jean Daniel Domenico), född 1765 i Venedig. Han uppehöll sig om omkring 15 år (från 1796) i Sverige, der han 1798 blef ledamot af Akademien för de fria konsterna. Omkring 1812 lemnade han Stockholm; efterlemnade åtskilliga

miniatyrporträtt af mera framstående personer inom den högre aristokratien. Hans porträtt höra till den tidens bästa alster. De äro, enligt Eichhorn, utmärkta af en sträng elegant teckning, en fin uppfattning af föremålen och en färg, som, oaktadt sin benägenhet för rödbrunt och sepia, i det hela verkade kraftigt och tilltalande. Sedan Bossi lemnat Stockholm vistades han i Wien, Regensburg och München. Död 1853. — I en nekrolog öfver Excellensen G. Trolle Bonde i Post- och Inrikes Tidn. Jan. 1855 läses följande: »För 40 år sedan under en resa i Italien köpte grefve Bonde *Titians Susanna* af D. Bossi mot en lifstidsränta af 200 dukater, hvilka H. Exc. ända till för fyra år sedan, då Bossi dog, årligen utbetalte.» Enligt denna uppgift skulle Bossi dött 1851. Emellertid är Eichhorns uppgift i »Europas konstnärer» att B. aflidit i München d. 7 November 1853 dock väl icke att betvifla.

Arbeten:

1. C. G. Cardell, general. Bröstbild. Rund miniatyr på elfenben. Sign.: *D. Bossi pinxit 1797.* Nat. Mus. 102. (Carl XV:s test.) — 2. Ung dam klädd i hvitt. Rund min. på elfenben. Sign. och dat. 1798. Fattad i guld och insatt å en snusdosa. Grefvinnan Trolle Bondes saml. Bukowskis utställn 1884. — 3. C. H. Posse, grefve, excellens. Bröstbild. Rund min. på elfenben. Sign. D. Bossi pinxit 1799. Nat. Mus. 66. — 4. Ung dam i fantasidrägt med Maria Stuartskrage. Rund min. på elfenben. Sign. och dat. 1811. Oldenburgs saml. Bukowskis utställn. 1884. — 5. Ung dam. Bröstbild med Maria Stuartskrage och perlband. Rund min. i rödt fodral. Sign. *D. Bossi f. 1811.* Ett af konstnärens yppersta arbeten. Josef Palms saml. Aukt. kat. Göteborg nov. 1883. — 6. Fruntimmersporträtt å locket till en dosa af ben. Bröstbild åt höger. Sign.: *D. Bossi Fecit 1812.* — Konstkatalogen 22 April 1892. (Bukowskis kat. 76.) — 7. Otto Reinh. Klingspor (f. 1750 d. 1802), friherre, öfverstelöjtnant; landsförvist såsom delaktig i Anjalaförbundet. Bilden är i uniform och sign. *D. Bossi fecit 1795.* Eges af riksheraldikern C. A. Klingspor.

Bremer, Fredrika, född på Tuorla gård nära Åbo d. 7 Aug. 1801. Föräldrar: Carl Fredrik Bremer (1770—1830) och Brigitta Charlotta Hallström (17 . .—1855). (Carl Fredrik Bremers farfar Isak Bremer (16 . .—1713) var

borgare i Westerås). Fredrika Bremer kom vid 3 års ålder med sina föräldrar till Stockholm. Denna, en af Sveriges snillrikaste författarinnor, var ej allenast kunnig i bokliga konster utan utöfvade äfven miniatyr-måleriet med ganska skicklig hand. Hon dog å sitt barndomshem Årsta vid Stockholm $^{31}/_{12}$ 1865.

Brenner, Elias, född i Storkyro prestgård i Österbotten d. 18 April 1647. Hans föräldrar voro: kyrkoherden Isaacus Henrici Brennerus och Susanna Werenberg. I Upsala der Brenner vid 16 års ålder inskrefs som student, väckte hans insigter i fäderneslandets fornhäfder och stora skicklighet i teckning, den uppmärksamhet, att han 1668 anställdes som ritare vid det då nyligen inrättade antiqvitetskollegium. Sedan han i denna befattning gjort flera resor till olika delar af fäderneslandet, för att afteckna fornlemningar och minnesmärken, tog han afsked från ritarebeställningen 1672 och egnade sig åt sin konst som miniatyr-målare. Härutinnan ådagalade han den talang att han 1684 utnämdes till miniatyrmålare vid hofvet och erhöll ett fördelaktigt anbud af Frankrikes konung Ludvig XIV att gå i hans tjenst, hvilket han dock afböjde. Samtidigt sysselsatte han sig med heraldik och numismatik. Af de vapensköldar som pryda riddarhussalen, äro omkring 500 af Brenners hand. Efter fleråriga studier och forskningar hade han omsider kommit derhän, att han 1691 kunda utgifva sitt stora numismatiska verk *Thesaurus nummorum Sveco-Gothorum,* hvilket mottogs med det bifall, äfven från utlandet, att det ansågs lämpligt till kunglig present åt främmande monarker. År 1693 utnämd till assessor i Antiqvitets-Archivum förordnades B. att tillsammans med N. Keder uppge förslag till skådepenningar öfver Carl XII:s hjeltebedrifter och att med E. Palmskiöld ombesörja graveringen af plancherna till *Svecia Antiqua et Hodierna.* 1712 upphöjdes han i adlig värdighet med

bibehållandet af sitt namn. Död d. 16 Jan. 1717. Gift 1:a gången med Ehrengerd Stamm, dotter af k. hofbildhuggaren Johan Wendel Stamm, död 1679; 2:a gången 1680 med Sophia Elisabeth Weber, den bekanta skaldinnan. Estlander nämner Brenner endast som en dilettant, med en »betydande talang» för teckning af komponerade landskap, men att han lade sig förnämligast på miniatyrmålning och med sådan framgång, att han vid den gamla fransmannen Signacs död 1684, till 1693 och ånyo efter Behm 1711, kunde erhålla hofminiatyrsysslan till hvilken han sju år tidigare utnämnts, synes vara E. obekant. Brenner författade äfven en liten latinsk afhandling om färgerna i miniatyrmålning. (Han var morfarsfar till C. J. Fahlcrantz och farfarsmorfarsfar till marinmålaren Herman Gustaf af Sillén).

Arbeten:

1. Konung Carl XI. Bröstbild åt höger, ansigtet åt venster, med yfvig lockperuk, bröstharnesk och hermelinsmantel med rikt broderadt bräm. Svartkritsteckning i oval bronsram, prydt med blommor och en krona i gul och blå emalj. Å kapselns baksida ett rikt graveradt bladornament 0,025×0,019. Nat. Mus. 95. — 2. Konstnären sjelf. Miniatyr å pargament, fattadt i silfver med emaljerad baksida. Oldenburgs saml. — 3. Ring af guld, hvars sten utgöres af två i glas fattade mansporträtt, så anbragta att blott ettdera synes då ringen bäres. Oldenburgs saml. — 4. Liknande pjes med samma porträtt. Eichhorns saml. — 5. Äldre man. Bröstbild åt venster, hufvudet åt höger, allongeperuk, hvit halsduk, gulbrun rock med blått foder. Oval miniatyr på pergament, fattad i silfver, 0,028×0,024. Sign. *Fleming af Brenner.* Eichhorns saml. (Bukowskis kat. n:o 61). — 6. Barnporträtt, med ljust lockigt hår, röd och hvit halsduk, samt rock blå med guldbroderier. Bröstbild åt venster, miniatyr i gammal infattning. Å kapselns baksida läses: »Carolus Sveciæ Princ. hæredit. ac. postmodum Rex illo nomine duodecim ab Elio Brennero pictus». 0,023×0,019. Riksbankens saml. — 7. Porträtt af äldre man, brun allongeperuk, hvit långhalsduk. Bröstbild åt venster, hufvudet åt höger, bakgrund brun. Miniatyr på kort, 0,025×0,021. — 8. Porträtt af medelålders man, grå yfvig peruk, hvit långhalsduk. Bröstbild åt höger, ansigtet åt venster. Miniatyr i gammal kapsel, 0,023×0,019. — 9. Carl XI. Bröstbild åt venster, harnesk och gredelin her-

melinsmantel. Miniatyr på kort. Å kapselns baksida står: »Carolus XI:us. Rex Sueciæ 1697. Elias Bremer pinxit.» Stat. Hist. Mus. — 10. Medelålders man i gråbrun mantel och stor allongeperuk. Infattad i silfvermedaljong. Bomans saml. (Kat. 28 Jan. 1888, n:o 9). — 11. Ung man i allongeperuk och blåfodrad mantel. Infattad i silfvermedaljong med namnchiffer *G. M. L. R.* Bomans saml. (Kat. 28 Jan. 1888, n:o 10). — 12. Ulrika Eleonora d. ä. Bröstbild åt höger, urringad klädning, hermelinsmantel, högt uppsatt hår. Miniatyr i svartkritteckning i gammal ram. Bakpå läses: »Ulrica Eleonora Regina Svetiæ Princeps Daniæ. Fecit Elias Brenner 1710». Statens Hist. Mus. På auktion efter grefve A. T. G. Oxenstiernas (Apr. 1876) förekom under n:o 8 i miniatyrsamlingen: »Brenner, El., Fleming (?), mycket liten, infattad i ciseleradt och förgyldt silfver, baksidan emaljerad.» I hr Hammers nu skingrade samlingar fans flera Brenners miniatyrporträtter deribland af Carl XI och Ulrika d. ä. infattade i originalmedaljonger af guld och silfver.

I hr Hammers samlingar fans bortåt 800 miniatyrer hvaraf mer än fjerdedelen representerade skandinaviska mästare såsom: Brenner, Signac, Richter, Utterhjelm, von Behn, Starbus, Scheffel, Lafrensen d. ä. och d. y., Taraval, Mörck, Örnbeck, Hall, Hagelberg, Sparrgren, Klingspor, Fredsberg, Höijer, Bolinder, Hansson, Viertel, Frænkel, Rylander, Wilander, G. Andersson, Bilang, Rota, Way m. fl.

Brentel, Friedrich, född i Strassburg 1580, död der 1651 (Boye uppgifver 1647). Han målade, enligt Boye, förträffligt lekande, dansande barn, »dem han utförde med eftertanka och arbetslätthet.» Tvenne hans miniatyrer funnos i M. G. Anckarsvärds samling. Men han har antagligen ej varit i Sverige.

Arbeten:

1. Herkules sju storverk. Miniatyrmålning på pergament. Sign. Friderich Brentel 1642. M. G. Anckarsvärds saml. — 2. Orpheus i underjorden. Miniatyrmålning på pergament. Sign.: *Friedrich Brentel 1642.* M. G. Anckarsvärds saml.

Brummer, Carl Johan, född i Nyköping d. 3 Dec. 1814. Student i Köpenhamn, besökte konstakademien derstädes år 1840, vann 1845 den lilla silfvermedaljen och utställde derstädes miniatyrporträtter 1844 och 1845.

Vistades derefter länge i Lund och Skåne. Död i Stock-d. 13 Okt. 1871.

Cardon, Mathilda Christina, dotter till litografen Johan Elias Cardon; född i Stockholm 1845. Hon har studerat dels vid konstakademien i Stockholm och dels i Paris. Af hennes taflor, porträtt och genrebilder i olja och pastell, hafva flera varit exponerade i våra konstföreningar. Hennes taflor utmärka sig för god hållning och en varm mäktig färg, säger en konstkritiker. Hon utöfvar äfven med framgång miniatyrmålning.

Casselle, H., löjtnant, måleridilettant (landskap i gouache omkr. 1800), miniatyrmålare. En miniatyr-samlare omnämner i meddelande, $^{13}/_{4}$ 1893, ett porträtt af Casselle »ganska bra gjordt, bättre än mängden». — I E. A. Bomans samling fans under n:o 95: Gosse och flicka, två profilporträtt. Sign.: *Casselle.* Auktionskatalogen d. 25 Jan. 1888. (Bukowskis kat. n:o 38).

Cederholm, Axel Fredrik, född i Stockholm 1780. Han var son af kocken Carl Fredrik Cederholm och Maria Catharina Wahlström. Cederholm blef redan 1793 elev vid Kongl. teatern, der han tjenstgjorde till sommaren 1820, i början med mycken framgång. Han skall ha varit af naturen rikt utrustad, men af ett besynnerligt och retligt lynne. Redan i ungdomen njöt han undervisning i målareakademien och vann flera pris. Hafström nämner honom »landskapsmålare och skådespelare» och upplyser att han målade mest i gouache, och lärer af honom finnas efterlemnade arbeten i Nationalmuseum och å Drottningholms slott. Död $^{9}/_{10}$ 1828.

Cooper, Abraham Alexander. Torde vara den konstnär hvars signatur *A. C.* förekommer å en del miniatyrbilder. Cooper porträtterade i London ett stort antal personer vid Carl I:s hof samt konungen sjelf. I engelska

kabinettet förvaras många förträffliga bilder af hans hand. Hans verksamhet i England skulle begynts omkring 1625, men blifvit afbruten i följd af konungens död 1649. Cooper skulle då begifvit sig till Amsterdam och sedermera (1660) trädt i Drottning Christinas tjenst. (Så enl. Nagler.) Enligt andra källor skulle han kommit till Sverige 1647 och varit verksam här till 1660. I den kongl. konstkammaren i Berlin finnes en rad små miniatyr-medaljonger hvilka Kugler, till följd af det i allo utmärkta arbetet, anser som verkliga märkvärdigheter. De föreställa kurfursten Fredrik V af Pfaltz, hans gemål och barn. På baksidan af hvarje porträtt finnes angifven personens ålder samt tiden 1632 och 1633 då arbetet är gjordt. Konung Fredrik V begaf sig efter det olyckliga slaget vid Hvita berget till England och dog i London 1632 omgifven af sin familj. De på medaljongerna anbragte initialerne A. C. kunna således icke hänföras till någon annan konstnär än Cooper, som på denna tid målade alla notabiliteter vid Engelska hofvet. Boye säger om Cooper att han målade ämnen ur bibliska historien och jagtstycken samt att hans figurer voro anatomiskt sanna. Han uppgifver honom varit målare hos drottning Christina. se p. 115.

Arbeten:

1. Porträtt af Gustaf II Adolf. Bröstbild. Oval miniatyr på elfenben. Sign.: *A. C.* Nat. Mus. 146. — 2. Gustaf II Adolf. Bröstbild åt höger med bart hår och spetskrage. Miniatyr på kort i gammal infattning. Å kapselns baksida: G. A. R. S.

Cooper, Samuel, broder till A. A. Cooper; född i London 1609. Han var en förträfflig porträttmålare i miniatyr, hvari han öfverträffade sina samtida, och kallades van Dyck i smått. En tid vistades han i Stockholm och förvärfvade sig stort rykte. (Boye.) Död 1672. Fel!

Arbeten: p. 115.

1. Porträtt af en vacker ung man med ljust lockigt hår. Bröstbild åt venster. Miniatyr på elfenben i gammal infattning; å

baksidan läses: »Effigies: Magnus Gab: De la Gardie Reg: Cancell: In Senat. Cooper pinxit». $0,_{048}\times0,_{047}$. Riksbanken. — 2. Porträtt af Carl Gustaf Creutz (1660—1728) såsom ung, med stort, brunt hår. Bröstbild åt höger. Miniatyr på papp i gammal infattning. Kapselns baksida emaljerad i grönt med C. G. C. i dubbelt monogram under friherrlig krona. Ej sign. $0,_{039}\times0,_{031}$.

Cronhjort, Carl Gustaf, född 1694 i Kalmar; friherre; musketerare vid Tyska lifregementet till häst 1708; fänrik vid Lifgardet 1711; kapten 1719; major vid Kronobergs regemente 1731; afsked 1743; öfverste för ett garnisonsregemente 1749; president i Krigskollegium 1762; död på Kläckeberga 1777.

Arbeten:

1. Konung Fredrik I, iklädd kungl. mantel, hel figur. Miniatyr på pergament. Sign. *C. G. Cronhiort fecit A:o 1724.* $0,_{227}\times0,_{143}$. Nat. Mus. 34. — 2. Drottning Ulrika Eleonora d. y. iklädd kungl. mantel. Hel figur. Miniatyr på pergament. Sign. *C. G. Cronhjort Fecit A:o 1724.* $0,_{227}\times0,_{143}$. Nat. Mus. 35. — 3. Henning Skyttenhjelm.* Hufvudet åt höger, uppvridna mustascher, hakskägg, lång peruk och prestkragar. Miniatyr på kort. Å kapselns baksida läses: »Henning Skyttehjelm nat. 2 Oct. 1620 denat. 31 Dec. 1707. Först Biskopp i Calmar. C. G. Cronhiort.» St. Hist. Mus.

Czapek, Martina Elisabeth Eleonora, dotter af musikdirektören i Göteborg Josef Czapek (f. 1825 i Prag) och Beata Augusta Haglund (f. 1833 i Göteborg); född i Göteborg 1860. Hon har studerat teckning och oljemålning i Academie Julian för Jules Lefevbre och Robert Fleury. 1890 började hon taga undervisning i miniatyrmålning för madame Bisson de Récy och mademoiselle Renée de Mirmont. Under tre år begagnade hon deras handledning.

Fröken Elisabeth Czapek har enligt lemnad uppgift utfört miniatyrporträtter af följande personer: H. M. Konung Oscar II, Prinsessan Bernadotte, Grefvinnan Maria af Wisborg, Hr Olof Wijk, Löjtnant W. von Hoffsten, F. Nauckhoff, Direktör J. Czapek (inköpt af Göteborgs museum), Fröken Helene Dickson, Fru Olga Bratt, Grosshandlare G.

---

* Kallas i Biogr. Lex. Schüttehielm, i Carlskiölds vapenbok Schytthielm, men i C. A. Klingspors senaste vapenbok Skyttenhjelm.

Murray, Fru L. P. Haglund, m. fl. ännu lefvande. Dertill har hon kopierat eller komponerat porträtter af Axel v. Fersen d. y., drottn. Marie Antoinette, M:me Pompadour, Grefvinnan du Barry, M:me Maintenon, Fru Schröderheim, Ebba Brahe. Dessa sju miniatyrer hafva inköpts af Malmö konstförening. Derjemte har hon utfört porträtten af Prinsessan Elisabeth af Frankrike, Konung Gustaf II Adolf, Gustaf III, C. M. Bellman m. fl. Å konstauktionen i Stockholm d. 22 Apr. 1892 såldes två miniatyrporträtter: Drottning Christina, bröstbild åt höger och Carl XII bröstbild åt venster, utförda af Elisabeth Czapek. »Fröken Czapek har fullbordat ett miniatyrporträtt på elfenben af Marie Antoinette, hvilket kommer att sändas till Buda-Pesth.» (Gborgs-posten $^{14}/_{12}$ 96.)

D'Ailly, Christina Charlotta Augusta, född Blum 1821 $^{21}/_{5}$; gift med, nu mera aflidne, öfversten och öfverdirektören August D'Ailly. Öfverstinnan D'Ailly har från sin ungdom utöfvat miniatyrmåleriets konst och inom denna uppnått verkligt mästerskap. Hennes porträtt af Ulrika Fersen, Augusta Mörner och Charlotte Blum voro utställda på verldsexpositionen i Wien 1873 och blefvo prisbelönta. Öfverstinnan D'Ailly är bosatt i Stockholm.

Arbeten:

1. Ulrika Fersen, en af gracerna vid Gustaf III:s hof. — 2. Grefvinnan Augusta Mörner född friherrinna v. Höpken. — 3. Öfverstinnan Charlotte Blum, född grefvinna Mörner. — 4. Fröken Augusta D'Ailly, dotter till konstnärinnan. — 5. M:lle Carré, copia efter Sparrgren. — 6. Nuvarande kejsarinnan af Österrike. (Samtliga dessa arbeten befinnas i konstnärinnans ego).

Darell, Carl Fredrik M., karrikatyrtecknare, litograf och miniatyrmålare; född 181..; död 184.. D. var »en af de förnämste hjeltarne 1838». Som skicklig litograf bidrog han mycket vid utgifvandet af skandalbladen öfver Carl XIV Johan och M. Brahe. I Mars 1839 blef han dömd till lifstidsfängelse för sedelförfalskning, rymde ur häktet och kom öfver till England, der han för ny förfalskning lär blifvit hängd. Enligt annan uppgift skulle så ej varit förhållandet, och att Darell änuu 1890 lefde i England. Om Darells brott se Dagl. Allehanda 1839 N:ris 74, 75, 144,

148, och Ingelmans »Den liberala verkstaden, eller Darell och bankotiorna», Sthm, Hörb. 1839.

Arbete:

Operasångaren G. Kinmansson. Bröstbild åt venster grått lockigt hår, igenknäppt rock och gulaktig väst. Grå bakgrund. Påskrift å baksidan: »Porträtt af Operasångaren och aktören G. Kinmansson måladt af artisten Darell 1838». Miniatyr på papp $0,_{103} \times 0,_{085}$.

De Derichs, Sophonias, född i Stockholm 1712; son af d. v. kyrkoherden i Holländska församlingen i Stockholm. Hans ovanliga konstnärsanlag upptäcktes af Martin von Meytens, under dennes vistelse här 1730—1731. När Meytens sistn. år återvände till Wien medföljde De Derichs och blef under dennes handledning en framstående porträttmålare. Boye kallar honom en god historie- och porträttmålare. År 1772 lemnade han Tyskland, der han utöfvat sin konstnärsverksamhet, och begaf sig till Petersburg hvarest han följande året afled. Han var äfven gravör. (Se Svenska Bibl. o. Ex-libr. II: 29.) Såsom Meytens lärjunge torde De Derichs ej varit främmande för miniatyrmåleriet.

De Montval. Elev af den bekante miniatyrmålaren Augustin i Paris. Vistades 1808 i Stockholm. A. E. Müller har målat hans porträtt i miniatyr.

Arbeten:

1. Sjelfporträtt. Miniatyr. — 2. Porträtt af M:lle Montval. Miniatyr. — 3:o. 4. Två fruntimmersporträtt i miniatyr. Se n:ris 189—192 i Akademiens Expositionskatalog 1808.

Deshington, Johan T., född norrman, elev af Akademien för de fria konsterna i Stockholm, sedan resande miniatyrmålare. Uppehöll sig i Göteborg 1837, i Stockholm 1838.

Arbeten:

1. M. J. Eichhorn. Bröstbild åt venster, svart halsduk, grön väst med gula prickar, brun frack med svart sammetskrage. Sign.: *Deshington 1838.* Oval miniatyr på elfenben. $0,_{045} \times 0,_{034}$. Guldmedaljong med hårflätning å baksidan. — 2. Fru Agneta Carolina Eich-

horn, f. Malmgren (död 1882). Bröstbild åt höger, ljusbrunt hår med hårkorg och dubbel bena, mossgrön, urringad klädning med spets, guldörhänge. Nederst: *Des* (resten afskuret). Oval min. på elfenben $0,_{067} \times 0,_{056}$, i förgyld silfvermedaljong. Båda i Eichhorns saml. N:ris 392, 393 Bukowskis kat. 61.

Deutschländer, Johan Gottfried von, född $^{24}/_{11}$ 1784. År 1706 blef han antagen vid Ekebladska regementet, sedan adjutant vid Hornefeldts dragoner och slutligen kapten vid Westmanlands regemente. Han dog på sonens majorsboställe Smälteryd vid Borås $^{26}/_{4}$ 1776.* Som konstnär är han just icke bland de bästa, fast på långt när ej så dålig som en stor del af hans samtida mästare.

Arbete:

Porträtt af en prest, med skägg, i grå peruk och svart kalott. Bröstbild åt höger, ansigtet en face. Miniatyr på papp i silfverkapsel. Sign. å pappens baksida: *Original peint de J. de Deutschländer.* $0,_{034} \times 0,_{028}$. (Weinwich säger att Bergqvist »stukket nogle D:s portraiter».)

Dreijer, Georg Leonard, född 1793 i Harburg, Hannover. Ingick 1813 i krigstjenst och deltog i kriget mot Napoleon, men egnade sig derefter åt porträttritning. Till Stockholm kom han 1827 och utgaf en del litograferade porträtt till 1830, då han begaf sig till Petersburg, hvarifrån han återvände 1833. År 1834 blef han löjtnant i svensk tjenst, inspektor för generalstabens litografiska inrättning och slutligen 1864 öfverstelöjtnant i arméen. Han sysselsatte sig äfven med porträttering en miniature. Dock insåg han väl sin oförmåga i denna konst, hvarföre hans arbeten i den vägen äro högst få. Död i Stockholm $^{18}/_{9}$ 1879.

Arbeten:

1. Sjelfporträtt i yngre åren. Bröstbild åt höger, små mustacher och pipskägg, svart halsduk, mörkgrön uniformsrock med hög ståndkrage, silfverkedja. Oval min. på elfenben. $0,_{056} \times 0,_{043}$. Svagt ungdomsarbete från hans tyska tid. Eichhorns saml. Bukowskis kat.

---

* Här upptagne födelse- och dödsdata finnas ej i Anreps Adelns Ättartaflor. D:s dotter Elisabeth Johanna (ej omnämd derstädes) var moder till målaren Johan Wilhelm Wångberg.

61. N:o 394. Nu i F. E. Morssings saml. — 2. Fruntimmersporträtt. Bröstbild något åt höger i urringad svart klädning, ljusbrunt lockigt hår. Mörkgrön bakgr. Miniatyr på papp. Sign. *D.* $0{,}_{070} \times 0{,}_{056}$. (Hagdahls saml.).

Due, Fredrik Gottschalck, född 14/4 1796 i Trondhjem. Deltog som artillerilöjtnant i 1814 års fälttåg, blef 1815, på grund af sin skicklighet i franska språket, adjutant hos prins Oscar; vistades som statssekreterare vid Norska statsrådsafdelningen i Stockholm. Från 1822 till 1841 var Due statssekreterare vid Norska statsrådsafdelningen i Stockholm och från 1841 till 1858 statsminister. Han har som dilettant utöfvat miniatyrmåleriet med ganska stor färdighet. Död i Christiania 16/10 1873.

Eberhardt, Maria Charlotta, dotter till den bekante orgelbyggaren Johan Eberhardt (1760—1847) och Catharina Margareta Hedström. Hafström kallar henne porträttmålarinna, kopist. Hon var verksam i Stockholm på 1830-talet äfven som miniatyrmålarinna.

Arbete:

Ett fruntimmersporträtt, i locket på en dosa, sign.: *C. E.*

Ehrenpreus, Carl Didrik, föddes i Örebro 18/1 1692. Riksråd, president i Lagkommissionen, grefve, Upsala akademis kansler. Död 21/2 1760. Ehrenpreus var stor myntsamlare. Såsom medlem i Vetenskapsakademien höll han 1748 »Tal om förmån och nytta som fria konster tillskynda historien.» Upsala akademi slog öfver honom en medalj. Se Hildebrand sid. 141, 180.

Arbeten:

Fredrik I. Hel figur. Miniatyr på pergament. $0{,}_{148} \times 0{,}_{090}$. Sign. *Af Ehrenpreus 1720.* Gripsholm.

Å Eichhornska auktionen 9/5 1890 förekom ett miniatyrporträtt af Fru Anna Lisa Ehrenpreus, född Eckermann, gift 1730 med handlanden J. F. Ehrenpreus. Bröstbild åt höger, pudradt, åtsittande hår, rosenfärgad klädning, blå schal. På pergament, från 1740-talet. Detta porträtt är upptaget i katalogen (Bukowskis N:o 61) under N:o 332 af »okänd mästare». Man skulle kunna våga den förmodan, att detta porträtt är utfördt af handlanden J. F. Ehrenpreus' farbroder, konstnären grefve C. D. Ehrenpreus.

Ehrenström, Marianne (Mariana Maximiliana Christina Lovisa) född Pollet 9/12 1773 i Zweibrücken, der hennes fader J. F. Pollet (f. i Skeninge 1729, s.m. generallöjtnant i svenska armén och kommendant i Stralsund), då var i krigstjenst. 1792 blef hon hoffröken hos enkedrottning Sofia Magdalena och innehade denna plats till 1803, då hon blef gift med generalfälttygmästaren Nils Fredrik Ehrenström. Samma år flyttade hon med sin man till Göteborg. 1810 återvände hon till Stockholm, hvarest hon 1815—31 höll en flickskola. 1816 blef hon enka och var derefter sysselsatt, dels med sin skola, dels med litterär verksamhet. Hon hade i sin ungdom erhållit en synnerligen vårdad uppfostran och var ett genialiskt och rikt begåfvadt fruntimmer. Man har till och med kallat henne »den svenska madame Staël». Af gustavianska tidehvarfvets snillen skattades hon högt, äfvensom af åtskilliga af utlandets vittra storheter, bl. a. Schiller och Göthe. Hennes bekanta arbete Notices sur la littérature et les beaux-arts en Suède (1826) är af synnerligt värde såsom svensk konsthistoria. Under ledning af Sergel, Limnel och Belanger utvecklade hon sina anlag för teckning och målning. Hennes målningar rönte erkännande af samtida konstdomare, och Boye säger att hon »målar landskap i ett behagligt manér, med färgade kritor och laverar med tusch eller seppia i Belangers stil. Hennes snillrika kompositioner: apotheoser öfver Bjerkén och Cardell, äro kända». Hon målade äfven en miniature. 1800 blef hon ledamot af Akademien för de fria konsterna (året förut blef hon ledamot af Musikaliska akademien). Död i Stockholm 4/1 1867, således i den höga åldern af 93 år.

Fahlcrantz, Carl Robert, född på Wermdön 1778 (ej 1788 som uppgifvits), död i Stockholm 1833. Fahlcrantz var konduktör i Öfverintendents-embetet, praktiserande lärare i teckning, och miniatyrmålare.

Arbete:

Carl XIII. Bröstbild. Miniatyr på elfenben. Sign.: *C. R. Fahlcrantz f.* $0{,}_{035} \times 0{,}_{045}$. Nat. Mus. 68.

Ferlén, Magnus August, född i Hernösand 1849; student i Upsala 1871; amanuens i Fångvårdsstyrelsen. Amanuensen Ferlén är känd såsom skicklig aqvarellmålare och har äfven med framgång utöfvat miniatyrmålning Uti konstföreningen i Stockholm har under åren 1884 och 1885 varit exponeradt af hans arbeten.

Arbete:

Philip Klingspor, grefve, led. af 1:a kam. Bröstbild.

Fredsberg, Olof, född 1728, död $^{24}/_{5}$ 1795. (Ej 1794 som äfven uppgifvits). Berömd miniatyrmålare i Stockholm. Han nämnes såsom C. G. Tessins skyddsling. Hans miniatyrer hafva förtjensten af en präktig, väl vald färghållning och förträffligt perspektiv, säger Boye.

Fränckel (l. Frænkel), Liepman, son af judiska föräldrar och född i Parchim, Mecklenburg-Schwerin, $^{2}/_{4}$ 1772. (Ej 1774 som Weilbach och, efter honom, andra uppgifva). Fadern, som var handlande och i små omständigheter, önskade att sonen skulle lära handelsyrket och sände honom derför, omkring 1792, till en slägting i Köpenhamn, men hans lust för teckning gjorde att han slutligen fick lemna handeln och i stället blef satt i lära hos en gravör. Efter att ha besökt konstakademiens skolor, studerade han porträttmålning, synnerligast i miniatyr under Camradt. Han fick snart ett namn som framstående miniatyrporträttör och flyttade öfver till Sverige, der han under tio års arbete förtjenade en liten förmögenhet. Efter sitt återvändande till Köpenhamn, omkring 1819, blef han hofminiatyr-målare. Emellertid gick hans förmögenhet förlorad och han blef tapetfabrikant 1826. Dock fortsatte han att måla till sin död $^{26}/_{3}$ 1857.

Arbeten:

1. Okänd ung man. Bröstbild åt höger, blå rock, tvenne västar, den yttre hvit, den inre röd och svart. Brunaktig bakgrund

Miniatyr på elfenben. Ej sign. $0{,}_{073}\times0{,}_{061}$. (Hagdahls saml.) — 2. En grefve Taube, öfverste. Min. Sign.: *Fränckel 1787*. Jak. Settervalls saml. — 3. Hofmarskalken frih. K. F. Bennet vid 43 år. Bröstbild. Min. Nat. Mus. 149. — 4. Biskop Petrus Munck i Lund (f. 1732 d. 1803, stamfader för adl. ätten Munck af Rosenschöld). Bröstbild åt höger, pudrad lockperuk, prestkrage, svart kaftan och kappa. Min. på elfenben $0{,}_{075}\times0{,}_{050}$. Sannolikt måladt kort före Muncks död. — 5. Kapten Ström. Iklädd äldre svensk uniform med röd krage och gula uppslag. Josef Palms saml. kat. Göteborg Nov. 1883.

Furuträd, Carl Christian, född 1766; Akademi-elev 1788; död 8/6 1808.

Arbete:

Medelålders man. Sign.: *C. C. Furuträd 1803*. (Såldes å Bukowskis auktion Mars 1887 Slogs bort för Kr. 49: 50).

Gahrliep von der Mühlen, Gustaf Casimir, född på Gripsholm 23/12 1633 der fadern Henric G. var hofkock. Blef 1663 professor i medicin i Frankfurt a. d. Oder och 1680 kurfurstlig lifmedikus i Berlin. Död i Alter Landsberg vid Berlin 1717. Hans bild är stucken i koppar af Busch, in fol. Jemte kunnig läkare, var han hemma i poesi och skicklig porträttmålare, i miniatyr. Han var mycket lycklig uti att träffa, säger Weinwich.

Gillberg, Carl Gustaf, broder till J. A. Gillberg, landskapstecknare och miniatyrmålare, född i Westmanland 1774. Han blef elev af Konstakademien och handleddes af Belanger, men egnade sig sedermera mest åt gravyren och litografien. Som fortifikationsofficer deltog han med utmärkelse i fälttågen 1813 och 1814; befordrades till major samt blef lärare i teckning vid Krigsakademien på Carlberg. Af honom finnas äfven en del miniatyrporträtt, fast sparsamt. Han afled i Stockholm 3/6 1855.

Arbeten:

1. Gustaf III. Bröstbild. Miniatyr. $0{,}_{060}\times0{,}_{045}$. Sign. C. G. Gillberg 1790. Nat. Mus. 162. (Gåfva af hofrättsrådet Fr. Järta i test. gen. excell. Hochschild 1883.) — 2. Bröstbild åt höger, af en lapp, klädd i framtill öppen renhudspels, bröstet naket, svart toppmössa. Sign. *C. G. G.* På baksidan står: »C. G. Gillberg 1801». Miniatyr på papp. (Hagdahls saml.).

Gillberg, Jacob Axel, son af Jacob Gillberg (Löjtnant vid Fortifikationen, gravör, professor vid Målareakademien, f. 1724, d. 1793) och Anna Dorothea Hellberg (1749—$^{20}/_{5}$ 1835); föddes i Westmanland 1769. Han inskrefs tidigt som kadett vid fortifikationen. Vid 12 års ålder var han elev vid Målareakademien och 1785 utställde han derstädes en miniatyr-kopia. Någon tid handleddes han af dansken Höjer, men begaf sig omkring 1770 utomlands för konststudiers idkande. Under sju år vistades han i Holland, Belgien, Frankrike och England, mest i Haag och London. Efter sin återkomst blef han kapten vid Fortifikationen samt nämdes 1798 till professor vid Akademien. Gillberg hade under tiden förvärfvat sig ett rykte som miniatyrmålare och detta med rätta, ty ehuru en stor del af hans bilder äro väl hårda och stela utmärka de sig dock alla för finhet och porträttlikhet samt bära vittne om konstnärlig talang. År 1840 nämdes han till Direktör för Akademien, hvilken befattning han innehade till sin död, som inträffade i Stockholm 1845. Gillberg var gift 1. med enkefru Maria Magdalena Westin född Jahn (1784—1814). 2. $^{30}/_{9}$ 1815 med Wilhelmina Amalia Hallman, syster till miniatyrmålaren G. H. Hallman.

Arbeten:

1. Sheffield. Bröstbild åt venster, efter A. van Dyck. Mörk bakgrund. Sign.: *Gillberg fec. 1793.* $0_{,075} \times 0_{,060}$. Nat. Mus. 72. — 2. Carl XIII. Bröstbild åt höger, i uniform med serafimerband och ordnar. Påskrift på kapselns baksida: »Hertig Carl af Södermanland år 1794 af Gillberg». $0_{,080} \times 0_{,065}$. Nat. Mus. 69. — 3. Densamme. Bröstbild åt höger, i mörkblå uniform och hvitt bröststycke. Miniatyr på pergament. Sign.: *Gillberg 1797.* $0_{,075} \times 0_{,060}$. Nat. Mus. 70. — 4. Generalen baron Nils Rosenblad (1749—1827). Bröstbild åt höger, i adelsuniform och svärdsorden, grått hår; mörk bakgr. Rund miniatyr på elfenben. Sign.: *Gillberg pinxit 1800.* $0_{,069}$. (Hagdahls saml.). — 5. Man i brun frack. Sign.: *Gillberg Pinxit 1802.* Jak. Settervalls saml. — 6. Johan Gabriel Oxenstierna, den berömde skalden. Bröstbild åt höger, i blå drägt. Utfördt i konstnärens andra manér. Sign.: *Gillberg pinxit 1802.* I guldmedaljong och etui. Bomans samling n:o 71. Aukt. kat. d. 25 Jan. 1888. (Förut i kammarherre A. T.

G. Oxenstiernas saml. Aukt. kat. April 1876). — 7. Porträtt af segelmakare Elg. Sign.: *Gillberg Pinxit 1805.* Nat. Mus. 214. — 8. Ung man. Bröstbild, i profil, åt venster, framkammadt hår med lockar öfver pannan, hög halsduk, löskrage, frack. Blyertsritning å pergament, något färglagd, oval. Sign.: *Gillberg 1806.* 0,073×0,063. Originalram af ciselerad brons. Eichhorns saml. Bukowskis kat. 61. N:o 365. — 9. Biskopinnan Lehnberg. Bröstbild. Lavering på pergament. Sign.: *Gillberg del. 1806.* 0,072×0,065. Nat. Mus. 143. — 10. Äldre man, iklädd blå frack. Rund min. Sign.: *Gillberg fecit 1806.* Josef Palms saml. Göteborg kat. Nov. 1883. — 11. Elsa Fougt. Bröstbild, åt venster, i grekisk drägt och schal öfver axlarne. Blyertsritning på hvit botten. Miniatyr på papp. Sign. *Gillberg del. 1806.* 0,075×0,066. (Hagdahls samling). — 12. Engelsk dam. Bröstbild åt höger med framkammadt mörkt hår, röd schal och hvit starkt urringad klädning, den s. k. grekiska drägten. Hvit botten. Miniatyr på papp. Sign.: *Gillberg del: 1807.* (Hagdahls saml.). — 13. G. A. Fleming, baron, öfverste och chef för Göta artilleri (1781–1848). Utfördt i konstnärens tredje s. k. ritmanér. Sign.: *Gillberg d. 1807.* I guldram. Bomans saml. n:o 72. — 14. C. A. Wrangel. Bröstbild åt venster. Sign.: *Gillberg del. 1807.* Bomans saml. n:o 73. — 15. Christoffer Bogislaus Zibet, hofkansler, (1740—1809). Bröstbild, åt venster, grått hår, hvit halsduk, hvit väst med hög krage, svart frack. Sign.: *Gillberg 1807.* Oval min. på elfenben. 0,063×0,053. I förgyld bronsram. F. E. Morssings saml. — 16. Högre militär, i rikt broderad uniform. Sign. *Gillberg f. 1808.* Bomans saml. n:o 74. — 17. Gustaf Wilhelm af Tibell, generalmajor, (1772—1832). Bröstbild, åt venster, svart hår och kindskägg, uniform med armbindel. Oval min. på elfenben. 0,061×0,049. Sign.: *Gillberg f. 1808.* — 18. Vetenskapsman i svart frack. Sign.: *Gillberg f. 1809.* I förgyld ram och etui. Bomans saml. n:o 75. — 19. Äldre man. Bröstbild, med profil åt venster, grå peruk med stångpiska, mörkblå frack. Hvit bakgr. Miniatyr på papp. Sign. *Gillberg 1809.* Fru Millbergs saml. — 20. Okänd äldre man Bröstbild, åt venster, i svart igenknäppt rock och brun peruk. Hvit bakgr. Sign : *Gillberg 1809.* 0,061×0,052. (Hagdahls saml.). — 21. Ung dam. Bröstbild, åt venster, brunt lockigt hår, barhalsad, hvitt lif med puffärmar, röd schal. Oval min. på elfenben. 0,058×0,048. Sign.: *Gillberg 1812.* — 22. Konstnären sjelf, i Akademiens uniform. Rund miniatyr å elfenbem. Sign. och dat. 1815. (Oldenburg. Bukowskis utställn. 1884.) — 23. Emilie Högqvist(?). Knästycke, mot höger, ansigtet åt venster, sittande i en länstol med ett bref i handen, lilasfärgad klädning och hvit hatt. Miniatyr sign.: *Gillberg 1818.* 0,140×0,110. Nat. Mus. 71. — 24. Oscar I som kronprins, i husaruniform. Stor miniatyr å elfenben. (Efter Westin.) Sign. och dat. 1826. (Oldenburg. Bukowskis utställn. 1884.) — 25. Sjelfporträtt, vid

äldre år (omkr. 1830). Bröstbild, åt höger, uppkammadt hår, hvit halsduk, gredelin väst med guldblommor, blå rock. Oval min. på elfenben. $0,_{036}\times0,_{030}$. (Eichhorn n:o 367.) F. E. Morssings saml. — 26. Professor C. J. Blom Carlsson. Bröstbild, åt venster, med blå rock och röd väst. Hvit bakgr. $0,_{051}\times0,_{042}$. (Hagdahls saml.). — 27. Flicka, med en krans, sittande halffigur. Större miniatyr. (Oldenburg, Bukowskis utställn. 1884.) — 28. Gosse, som blickar upp ur en bok. Miniatyr på elfenben. Efter Hilleström. (Grefvinnan Trolle Bonde. Bukowskis utställn. 1884.) — 29. Biskop Magnus Lehnberg. Bröstbild. Lavering på pergament. $0,_{072}\times0,_{062}$. Nat. Mus. 142. — 30. Fru Anna E. Apelblad. Bröstbild. Lavering. $0,_{072}\times0,_{053}$. Nat. Mus. 144. (9, 29, 30 gåfva till Nat. Mus. af dödsboet efter fru Egge född Lehnberg, 1878.) — 31. Copia efter Titians Venus. Miniatyr på elfenben. Ej sign. (Hagdahls saml.) — 32. Ung dam. Bröstbild, åt venster, i profil, hvit klädning och röd schal. Miniatyr på papp. Ej sign. Fru Millbergs saml. — 33. Ung rödblommig flicka. Bröstbild, åt venster, i profil. Rund miniatyr på papp. Ej sign. Fru Millbergs saml. — 34. Mansporträtt. Bröstbild, i profil, åt venster, kortklippt grått hår, svart rock. Hvit bakgr. Miniatyr på papp. $0,_{060}\times0,_{053}$. (Hagdahls saml.) -- 35. Joh. Gabr. Oxenstierna. Se Bukowskis katalog n:o 48. (Porträttet återgifvet i photogravyr af Silfversparre.) — 36. Porträtt af en äldre dam. Bröstbild. Min. Nat. Mus. 200. — 37. J. A. Sandels, grefve, fältmarskalk, vid 45 års ålder (1809). Bröstbild. Min. Nat. Mus. 203. (Gåfva af generallöjtnant grefve F. Sandels 1887.) — 38. Brita Maria Frögdman (f. 1787, guvernant i excell. Dues familj, d. 1875). Bröstbild, åt venster, i profil, brunt lockigt hår, guldörring, hvit klädning. Oval min. å perg. $0,_{037}\times0,_{028}$. Bilden härrör från tiden 1810—15. I bronsinfattning. Eichhorns saml. Bukowskis kat. 61 n:o 366. N. m. i F. E. Morssings saml. — 39. Henrik af Trolle (f. 1730, generalamiral, d. 1784.) Bröstbild åt höger, pudradt hår, amirals uniform, svärdsordens kommendörsband och plaque. Rund min. på elfenben. $0,_{068}$. Efter P. Kraffts original på Carlberg. I Gillbergs första manér. Eichhorns saml. Bukowskis kat. 61 n:o 368. — Gillberg har målat i ovanligt stor scala Carl XIII till häst samt Carl XIV Johan och hans gemål i hela figurer efter Gerards originaler.

Hagelberg, Niklas Danielsson. Var enligt, *Ny Smålands Beskrifning* II: 715, »ättling på mödernet af Canuti Hahns bror.» Hans farfar, smeden Nils Hagelberg i Tingsås (annex till Väckelsång nära Vexiö), hade tagit namnet efter Haglaberget derstädes. Niklas Danielsson (ej Nils Klaes

som äfven uppgifves) Hagelberg föddes 1767. Besökte först Målare- och Bildhuggareakademien i Stockholm, men kom sedan till Köpenhamn och blef der elev af Konstakademien 1794. Efter några år återkom han till fäderneslandet och var en flitig utställare i Akademien, under åren 1800—1804. Isynnerhet som porträttmålare i miniatyr synes han ådragit sig uppmärksamhet och vunnit ett visst anseende hos beställarne. Mellan åren 1807—1815 vistades han åter i Köpenhamn och lär sedan delat sin tid och sin verksamhet mellan Köpenhamn och Skåne. På en konstnärsresa i Småland afled han 5/11 1818 i Hvittaryds prestgård. Hans miniatyrer sägas vara af en fast och god teckning, men något tunga i färgen.

Hall, Peter Adolf, född i Borås 23/2 1739. Föräldrar: rådmannen och handlanden i Borås Peter Hall och hans hustru Eva Margareta Wargentin. Enligt faderns önskan skulle H., efter idkade studier i Upsala och Greifswald, egna sig åt köpmansyrket, men i stället sysselsatte han sig under studietiden så flitigt med att teckna och måla, att han vid återkomsten till Sverige redan uppnått en hög grad af färdighet, isynnerhet i miniatyrmålning. I Stockholm, der han slog sig ned, erhöll han i de bekanta konstbefrämjarne, öfverintendenten Adelcrantz och hofintendenten Rehn lika välvilliga gynnare, som i hofintendenten Lundberg en skicklig och nitisk lärare. Med en liten respenning begaf han sig 1766 till Paris, der han med största välvilja emottogs af Roslin. Här vann han inom kort stort anseende för sin utomordentliga skicklighet. Den väl underrättade Lidén skrifver i bref 1770, att Hall »efter allmänt intyg ej egde sin like i miniatyrmålning och målade alla dauphins porträtt som skickades till Wien». Denne Hall, rådmansson från Borås, är tillika en af tidens mera tilltalande personligheter: en fint konstruerad natur med ganska rika musikaliska anlag och icke ringa intelligent begåfning,

hvilka i ungdomen utvecklats genom vetenskapliga studier, kontemplativ, drömmande, känslig och opraktisk. Med allt detta en ömtålig natur, menskligt att tala, allt för spröd för de hårdhändta öden, som träffade honom under hans sista lefnadsår. Under den svåraste revolutionstiden drefs han bort ur sitt franska hem, att söka arbetsförtjenst i främmande land. Småningom bruten af ohelsa och motgångar dog han i Liège 1793. — I »Svenska minnen på utländska orter» läses följande om Hall: »Han reste till Paris 1766, der han emottogs med vänskap af vår namnkunnige landsman Alex. Roslin, hvilken, då han såg Halls arbeten yttrade: »Har ni rest hit för att lära er måla, så res hem igen, ty här finnes ingen som kan lära er». Hall väckte snart uppseende såsom den skickligaste miniatyrmålare, och erhöll uppdrag att måla en större tafla i denna genre, föreställande den franska kungliga familjen, hvilken tafla af alla kännare belönades med största loford. Den bekantskap Hall egde med finansministern Necker och La Fayette, gjorde att han äfven deltog i revolutionen. Vid Bastiljens stormning egde han en officersbefattning, ingick sedan i nationalgardet och följde slutligen La Fayette till Flandern. Han afled i stor fattigdom i Lüttich. I Frankrike kallades han för sin skicklighet: Le van Dyck en miniature.»

Arbeten:

1. Porträtt (grefven af Artois?) Bröstbild. Nat. Mus. 60. — 2. Gustaf II Adolf. Efter gravyr. Bröstbild. Nat. Mus. 73. — 3. Axel Oxenstierna. Efter gravyr. Bröstbild. Nat. Mus. 74. — 4. Johan Tobias Sergel. Half figur. Nat. Mus. 121. — 5. Sjelfporträtt. Nat. Mus. 123. — 6. En ung dam. Half figur. Nat. Mus. 147. — 7. Grefvinnan d'Egmont. Nat. Mus. 158. (Grefvinnan d'Egmont brefvexlade med Gustaf III, alltsedan dennes besök i Paris 1771. Porträttet målades färdigt samma år hon dog, 1773, 33 år gammal, och förärades af henne till Gustaf III. Gåfva jemte 159—162 af hofrättsrådet Fr. Järta, i testamente, genom excellensen Hochschild 1883). — 8. Porträtt af en okänd dam. Nat. Mus. 159. — 9. Yngre man, i skjortärmarna. Jak. Settervalls saml. — 10. Grefve C. F.

Scheffer i riksrådsdrägt. Jak. Settervalls saml. — 11. Drottning Hedvig Elisabeth Charlotta, konung Carl XIII:s gemål. Jak. Settervalls saml. — 12. Malte Ramel, friherre, riksråd (1747—1824), som ung, i blå rock (jfr Vibyholms kat. s. 57). Min. å elfenben. — Grefvinnan Trolle Bonde. Bukowskis utst. 1884. — 13. Grefvinnan Amalia Beata Gustaviana Lewenhaupt (1749—1804), gift 1778 med frih. Malte Ramel. Min. å elfenben, fattad i locket af en praktfull snusdosa af guld, samtidigt franskt arbete. Excell. grefve G. A. Sparre. Bukowskis utst. 1884. — 14. Ung dam i drägt från 1770-talet, med hög chevelyr. Min. å elfenben (hemförd från Frankrike af prof. Way). J. Matthiesen. Bukowskis utställn. 1884). — I hr Hammers nu skingrade samlingar funnos flere miniatyrporträtter af Hall, deribland ett porträt af Sofia Magdalena.

Hall, Adélaïde Victoire, dotter af den ryktbare miniatyrmålaren Peter Adolf Hall; föddes ¹¹/₅ 1772. Gift 1. Maj 1792 med François Louis Suleau, advokat (född 1757), 10 veckor efter bröllopet massakrerad af en pöbelhop (¹⁰/₈ 1792) i Paris. 2. 1796 med Adél:e Blaise François Le Lièvre de la Grange, marquis de Fourilles (1766—1833), då öfverste, sedermera brigadgeneral. Hon var en utmärkt miniatyrmålarinna och kallades till medlem af målareakademien 1792. Död 1844. I Girondisternas historia II: 170 läses om henne.

Arbete:

Sjelfporträtt. Nat. Mus. 124.

Hallman, Gustaf Hieronymus, officer vid topografiska kåren, miniatyrmålare; född 1800, död ²⁹/₁ 1865. Hallman gick in på den militära banan, men blef tillika elev vid målareakademien, der han under sin svåger Gillberg utvecklade sig till en ganska skicklig porträttör i miniatyrmålning. Särskildt berömmes af samtida hans kolorit för friskhet och natursanning. H. befordrades slutligen till öfverste. — Hallman var halfbrorssonson till målaren Joh. Fredr. Hörling (1718—1786) och dottersonssonson till ritmästaren i Upsala Johan Kloppert (död 1734). Föräldrar voro: läkaren Joh. Gust. Hallman (1769—1814) och

Charlotta Weser (17..—1811). Hans son Philippus Hallman (1830—$^{28}/_{3}$ 1856) var äfven lycklig utöfvare af konsten.

Hallman, Magnus, född i Regna socken, Linköpings stift. Blef student i Upsala 1765, inskrefs der som ämnessven» vid Vetenskapssocieteten och egnade sig sedermera åt måleriet, hvilket han hufvudsakligen utöfvade i sin födelseprovins medels »konterfejande» af prester, lärde m. fl. Han skall äfven hafva varit musiker. I Upsala och Linköping förvaras de flesta arbeten af hans temligen medelmåttiga pensel. Han lefde ännu 1796. (Eichhorn.) — På konstutställningen Maj—Juni 1893 fans ett miniatyrporträtt af Carl XIV Johan sign.: *Hallman 1816*. Se »Katalog öfver utställningen af äldre mästares taflor 19 Maj—15 Juni 1893 af Olof Granberg». Hallman kallas der orätt Gustaf Hieronymus H. Miniatyrmålaren med detta namn, född 1800, kunde ej 1816 utfört ett porträtt värdt att en gång exponeras. Men måhända är årtalet otydligt, eller orätt uppfattadt, så att porträttet får tillegnas den senare.

Hammarsten, Fredrika Wilhelmina, gift *Lindhé;* bekant författarinna; född 1838. Blomster- och dekorationsmålarinna i Göteborg. Erhöll pris vid utställn. 1893.

Hansson, Anders Johan, född i Skåne $^{12}/_{12}$ 1769 (ej 1770 som uppgifvits). Han blef elev vid målareakademien och uppträdde redan i slutet af 1790-talet med historiska kompositioner vid akademiens expositioner. Efter att ett par gånger hafva vunnit belöningsmedaljer för dylika arbeten och utfört en eller annan altartafla åt landskyrkor egnade han sig egentligen åt porträttmålning och erhöll 1805 ritmästarebefattningen i Lund, der han likväl ej stannade längre än tre år. 1809 var han åter bosatt i Stockholm. Han hade under tiden blifvit agrée af konstakademien och kallades 1814 till ledamot. Hansson målade vid denna tid äfven miniatyrporträtt, men sysselsatte sig för öfrigt mest med kopiering och restaurerande af

äldre taflor. Boye säger, att man har ganska få af hans originaltaflor. Hanssons receptionsstycke i akademien, professor P. Hilleströms porträtt, måladt 1814, är »rätt behagligt, fast utan egentligt djup vare sig i färg eller uppfattning». Det är det enda af hans arbeten, som finnes i offentlig ego. Hansson afled i Stockholm $^{11}/_{2}$ 1833. Gift $^{2}/_{10}$ 1818 med enkefru Maria Sofia Stålhand, född Brehmer. (Jfr Boyes Målarelexikon och Nord. Fam. bok.)

Harper, Johannes (Hans), född i Stockholm Aug. 1688. Föräldrar voro: Jacob Harper och Anna Pohl. I hemlandet elev af Martin Mijtens och David Krafft, företog han 1709 en resa till Lübeck, der han öfvade miniatyrmålning för Paul Heinecke, for derefter till Wien, der han qvarstannade en längre tid och utvecklade sig till en utmärkt miniatyr- och emaljmålare. 1716 blef han hofkabinettsmålare i Berlin. Han afled i Wien (enligt annan uppgift i Potsdam) 1746.

Arbete:

Grefve Henric Matthias von Thurn. Sign.: *J. Harper.* Jak. Settervalls saml.

Harper, Adolf Fredrik, född 1725: son till Johannes Harper. Han utbildade sig till en början under faderns ledning och besökte sedan Frankrike och Italien, der han idkade landskapsstudier under Wilson. Han fick sedan anställning som hofmålare, galleridirektör och professor i skön konst vid Karlsskolan i Stuttgart. Enligt Boye utmärkte han sig äfven i miniatyr- och blomstermålning vid Würtembergska hofvet. 1798 bosatte han sig åter i Berlin, der han afled 1806.

Hedvig Elisabeth Charlotta, Carl XIII:s gemål; dotter af hertig Fredrik August af Holstein-Oldenburg Delmenhorst och Ulrika Fredrika af Hessen-Cassel; född $^{22}/_{3}$ 1759. Jemte naturligt behag samt ett qvickt och lifligt lynne ådagalade hon äfven ett godt sinne för konsten samt

utöfvade densamma såsom miniatyr-målning. Död i Stockholm 20/6 1818.

Arbete:

Porträtt af en ung flicka. Half figur, åt höger, med kort lockigt hår, perlhalsband, nedviken, krusad ringkrage, hvitt lif och ett blått draperi Ofullbordad miniatyr på elfenben Å kapselns baksida läses: »Måladt af Hertiginnan Hedvig Elisabeth Charlotta». Nat. Mus. 76.

Henne, Joachim, hofminiatyrmålare i Berlin omkring 1702. (Ovisst om han varit i Sverige.)

Arbete:

Grefvinnan Märta Creutz, född Banér, född 1672, död 1736. Bröstbild åt venster, hufvudet en face åt höger, hårsmycke, perlband, blå urringad klädning med guldkant, röd kappa med panterfoder öfver högra axeln. Bakgr. i brunt och guld. Sign.: *Henne fecit.* Å frånsidan: Högv. Fru Märta Creutz. Pergament, oval. $0_{,098} \times 0_{,085}$. Eichhorns saml. N:o 331. Bukowskis katalog n:o 61. (Jfr Wibyholms kat n:o 136.)

Henrichsen, Johan Georg. Gravör och emaljmålare samt miniatyrmålare, svensk till börden, född 1707. Tidigt började han sin bana som kopparstickare. Han graverade 1734 titelplanschen till den då utgifna vapenboken. Han egnade sig sedermera åt emaljmålning, hvari han uppnådde en ej obetydlig skicklighet, Hans manér är flärdlöst och behagligt, säger en konstkritiker. År 1773 blef han kallad till ledamot af Akademien för de fria konsterna samt utnämdes till hofemaljmålare. Två år förut hade han erhållit en lön af 800 Daler S:mt med skyldighet att undervisa den lofvande Béron, hvilken dock afled vid unga år. Henrichsen afled i Stockholm 1779 (ej 1799 som uppgifvits). Gift med Susanna Dorothea Hunger, äfven känd som artist. Sonen Johan Christopher Hindrichsen (1739—1761) medaljgravör.

Arbeten:

1. Drottning Lovisa Ulrika som ung. Bröstbild i profil mot venster, med diadem och perlor på håret, lockar i nacken, blå mantel med hermelinsbräm. Blåaktig bakgr. Oval emaljmålning på

+ Fol. efter Lundberg?

koppar i guldkapsel. $0{,}_{028}\times0{,}_{027}$. Nat. Mus. 92. — 2. Amoriner och leoparder. Rund emaljmålning. $0{,}_{036}$. Nat. Mus. 49. — 3 o. 4. Gustaf III. Oldenburg. Bukowskis utst. 1884. — 5. Sophia Magdalena. Emalj på koppar. Oldenburg. Bukowskis utst. 1884 — 6. Venus och Adonis, liten emaljmålning. Temligen klen så i teckning som färg. Eichhorn. Konsthist. utst. 1871. — 7. Äldre man. Bröstbild åt venster, med pudrad lockperuk. Pergament. Oval. Troligen Joh. Gust Psilanderhjelm (1723—1782), riddarhussekreterare. Jak. Settervalls saml. — 8. Militär i harnesk och blå rock. Emalj på koppar. Bomans saml. n:o 27. Aukt. kat. d. 25 Jan. 1888. — Åtskilliga porträtt af kungl. personer på H:s tid, i emalj, äro antagligen af honom, äfvensom emaljer å ur och dosor.

Herlin, Lars Wilhelm, porträttmålare och litograf, föddes i Skåne 1806. Han utbildade sig först under ledning af akademiritmästaren Arfwidsson i Lund, men begaf sig sedan till Stockholm och studerade mest på egen hand. Det uppgifves dock, att han äfven mottagit undervisning af professor Sparrgren. Hans porträtter i olja och miniatyr äro nu mindre kända. Deremot är han otvifvelaktigt en af Sveriges yppersta porträttlitografer, framstående såväl genom teckningens kraft och säkerhet som genom uppfattningens skärpa samt det tekniska utförandets smak och finhet. H:s »grain» är i synnerhet beundransvärd för sin mjukhet och elegans. Såsom hans bästa blad kunna anföras bilderna af G. af Wetterstedt, Stedingk, M. Björnstjerna och Nils Månsson i Skumparp, alla efter hans egna teckningar. Herlin dog i Stockholm $^{22}/_{11}$ 1841. (Eichhorn.) Boye säger om Herlin, att han genom eget studium utbildat sig till miniatyrmålare.

Hjelm, Fanny Wilhelmina, dotter till bokhållaren vid statens jernvägar Carl Wilhelm Hjelm (1829—1888) och Mathilda Sillén; född $^{6}/_{11}$ 1858. Fröken Hjelm, som varit elev vid konstakademien, utöfvar f. n. miniatyrmålning med mycken framgång. Hennes förnämsta arbete är kronprinsessan Victorias porträtt, utfördt Mars 1892. Det är jemte sin infattning återgifvet i träsnitt uti tidningen Idun $^{25}/_{8}$

1892 jemte följande relation: »Bland dem, som därnere i det sagoskimrande Egypti land täflat om att göra vår kronprinsessas vistelse angenäm, har flera gånger nämnts den nyligen bortgångne khediven Tewfiks gemål och hennes, i det vid Nilens strand belägna Ahdin-palatset, för gästen från Norden gifna fester. Som ett minne öfverlemnar i dessa dagar kronprinsessan Victoria till änke-khedivan af Egypten sin bild, målad i miniatyr och omgifven af diamanter. Den vackra och dyrbara medaljongen är afsedd att i Serafimerordens band af khedivan bäras å venstra axeln. Miniatyrmålningen är å kronprinsessans egen atelier utförd af fröken *Fanny Hjelm;* diamantinfattningen samt det öfriga guldsmedsarbetet äro verkställda å Möllenborgska verkstaden i Stockholm.» Vid konstföreningens exposition 1893 utställde fröken Hjelm fem miniatyrmålningar.

Hilfeling, Anna Maria, född Lange. Född i Stockholm $^{21}/_{4}$ 1714 (ej 1713 som äfven uppgifvits) och dotter till bokhandlaren derstädes Johan Mathias Lange och Ursula Elisabeth Höfer. Gift 1739 med stadskirurgen i Norrköping Johan Gottfrid Hilfeling (1695—1755). Hon röjde redan i ungdomen en afgjord fallenhet för ritning och målning, hvarföre hon tidigt fick enskild undervisning af slottsbildhuggaren Burchard Precht och miniatyrmålaren Lafrensen. Miniatyrmålningen blef också den konst, hvari hon uppnådde en särdeles skicklighet. Hon dog $^{26}/_{5}$ 1786 (ej 1783 som uppgifvits) i Romelanda prestgård (Göteborgs stift) hos sin dotter. Sonen Carl Gottfrid Hilfeling, skicklig antiqvitetstecknare (1740—1823); dennes brorsdotter: målarinnan och gravören fru Maria Charlotta Östberg (1782—1840). Boye säger om Anna Maria Hilfeling: »Miniatyrmålningen blef hennes uteslutande föremål och man har af henne konung Fredriks och drottning Ulrika Eleonoras porträtter, jemte mindre stycken såsom: en munk betraktande en dödskalle m. m.»

Hill, Carl, son af professorn i Lund Carl Johan Hill (1793—1875) och Charlotta Christina Rydelius: född 1849. Har studerat dels vid konstakademien i Stockholm samt dels i Paris och har exponerat landskapstaflor i härvarande konstföreningar äfvensom i Paris-salonger. Har äfven utöfvat miniatyrmålning. Blef på 1880-talet sinnessvag och intogs på Lunds hospital.

Arbeten:

1. Ungt fruntimmer. Sign.: *Hill.* Miniatyr i guldram. Grefve A. T. G. Oxenstiernas samling. Auktionskatalog April 1876. Afdelningen Miniatyrporträtt N:o 2. — 2. Fredrika Wilhelmina Dorothea, halffigur till venster. Miniatyr på elfenben. Sign.: *Hill.* Infattad i guldram.

Hillman. Född 17.., antagligen i Skåne. Af honom egde J. E. Hagdahl en miniatyr, ganska god, men förrådande dilettanten. Sign. 1811. Måhända var Hillman densamme som Wadmans bekante vän, »den gamle handelsbokhållaren» Anders Hillman, född 1786, hvilken dog i Stockholm $^{2}/_{12}$ 1827.

Hoffman, Oluf. Denne skicklige tecknare och aqvarellist har förevigat sitt namn genom den stora samling fint färglagda teckningar af svenska troféer, hvilka han på Carl XI:s befallning utförde åren 1686, 1687. Denna samling, inbunden i 20 präktiga folioband, befinnes nu i Kongl. Krigsarkivet. (Jfr Sv. Bibl. o. Ex-Libris I: 80 och Autografsällsk. tidskr. Apr. 1894 s. 162). — Om denne Hoffman känner förf. ej något vidare än att han tillhörde Tyska församlingen i Stockholm och att bouppteckningen efter honom gjordes d. 1 Juni 1709.

Hofling, Salomon. Född 1778 (enl. dödsannonsen, och således ej 1788 som uppgifvits). Han utbildade sig efter Sparrgren till pastell- och miniatyr-målare, men lyckades ej komma långt som konstnär. Hans miniatyrer äro ganska tarfliga. Han målade äfven landskap och små

genrestycken. H. var agrée af målareakademien. Död i Stockholm $^{18}/_{1}$ 1827.

Arbeten:

1. Okänd. Bröstbild åt höger, med tunnt, i pannan nedkammadt hår, små polissonger, svart rock och hvit väst. Miniatyr på elfenben. Sign.: *Hofling målat 1810.* $0{,}_{058} \times 0{,}_{050}$. (Hagdahls saml.) — 2. Okändt fruntimmer. Bröstbild åt höger, hufvudet något åt venster, håret uppsatt öfver hjessan och locken i pannan. Hvit urringad klädning med korta ärmar. I barmen en törnros. Miniatyr på elfenben. Sign.: *Hofling 1811.* (Hagdahls saml.) — Moder med sitt barn på knäet. Miniatyr på elfenben. Sign. och dat. 1812. — Oldenburg. Bukowskis utställn. 1884. — 4. Bryggare... Bröstbild åt höger, med obetäckt hufvud, tunnt framkammadt mörkt hår. Mörkblå rock med blanka knappar, hvit väst och hvit halsduk. Ljus blågrå bakgr. Miniatyr på elfenben. Sign.: *Hofling målat 1818.* Jak. Setterwalls saml. — 5. Medelålders man. Bröstbild åt höger, uppkammadt hår, löskrage, hvit halsduk, krås, blå väst med gula blommor, rock med hög sammetskrage. Sign.: *S. Hofling pinx: 1818.* Oval min. på elfenben. Eichhorns saml. Bukowskis kat. 61. N:o 390. — 6 Officer i löjtnantsuniform. Bröstbild åt venster, med krusigt brunt hår. Miniatyr på elfenben. Sign.: *Hofling.* $0{,}_{044} \times 0{,}_{038}$. (Hagdahls saml.) — 7. Medelålders man. Bröstbild åt höger, mörkt hår, hvit halsduk med krås, hvit väst, blå frack med blanka knappar. Oval min. på elfenben. $0{,}_{058} \times 0{,}_{048}$. Sign.: *Hofling målat 1816.* — 8. Medelålders man. Bröstbild åt höger, brunt hår, hvit halsduk och krage, krås och nål, hvit väst, blå frack med blanka knappar. Oval min. på elfenben. $0{,}_{044} \times 0{,}_{036}$. Sign.: *Hofling målat 1824.* Förgyld silfverram, baksidan hårlock på hvitt siden — 9 Fruntimmer i hvit klädning. Aflång medaljong i silfverinfattning. Sign.: *S. Hofling 1815.* Josef Palms saml. kat. Göteborg Nov. 1883. — 10. Medelålders man i blå frack. Sign.: *S. Hofling målat 1811.* Bomans saml. Aukt. kat. d. 25 Jan. 1888. N:o 84. — 11. Ung man i blå frack. Sign.: *Hofling målat 1818.* I orig. etui. Bomans saml. n:o 85.

Holck, Helene, född i Lund $^{31}/_{8}$ 1863. Har med framgång utfört åtskilliga arbeten i textning med illustrationer i de medeltida miniatyrmålarnes stil, hvilka varit synliga på konstutställningar i Göteborg, Stockholm, Köpenhamn (1888) och verldsutställningen i Paris 1889. Hon har studerat i Stockholm, Dresden och London. Fröken Holck utför äfven målning å porslin och glas. Tillsammans med systern Ingeborg Holck (ej miniatyrmålarinna) har

hon i Stockholm etablerat en atelier för konstindustriel målning. porslinsmålning, läderplastik och textning.

Holmgren, Fritz. Ritlärare i Maria Elementarläroverk, Stockholm. Död i Stockholm 1854.

Arbete:

Fru Hellander med sonen Adolf (s. m. skådespelare och tidningsman) i sitt knä. Miniatyr på elfenben.

Howenschöld. Å auktion efter E. A. Boman (2:a afd. d. 25 Jan. 1888) förekom bland afdelningen miniatyrmålningar (N:o 92): »Militär i Jemtlands fältjägareuniform. Sign.: Howenschöld. I etui.» — I Svenskt Konversations-Lexikon (Sthm 1847) berättas om en fänrik Hofvensköld vid flottan, »att han, dagen före slaget vid Svensksund 1790, funnit några bräder på en holme, dem han bundit vid sin kanonslup, för att, som han sade, nyttjas till likkista. Slupen sprang i luften, såsom det tros genom hans eget oförsigtiga tobaksrökande, men många af besättningen bergade sig på bräderna. H. fans död med sabeln i handen på den från kroppen lösslitna armen och begrofs i en kista, hopslagen af de ofvannämda bräderna.» — I 1790 års Stockholms adresskalender finnas: Hofvensköld, Erik, Notarius; Hofvensköld, J., Skomakare; Hofvensköld, J., Urmakare. (Någon af de två sistnämda var väl den ålderman Joachim H., som var ledamot af Borgerskapets bemedlingskommission.) Hvem af ofvanstående som utöfvade miniatyrmålning, kan förf:n ej utreda, dock synes det troligast, att det var den förstnämde.

Huault. I grefve A. T. G. Oxenstiernas auktionskatalog (April 1876) förekomma under afdelningen miniatyrporträtt fyra stycken, målade af Huault l'aisné: Grefve Jacob Gustaf Oxenstierna (öfverstekammarjunkare f. 1760, d. 1824). Fredrik I, konung af Preussen. Sophia Charlotta, Drottning af Preussen. Okändt fruntimmer (i silfverram). På grund af det förstnämda porträttet skulle man nästan kunna sluta, att konstnären besökt Sverige.

Hunger, Christopher Conrad. Denne var Wolffs efterträdare som föreståndare för Rörstrands porslinsfabrik, dertill han antogs 1730. Han hade förut varit anställd vid porslinsfabriken i Meissen såsom förgyllare och emaljör, men år 1717 lemnat denna för den då nyss anlagda porslinsfabriken i Sverige. I mantalslängden för Stockholms stad, upprättad 1731, finner man Hunger »med dess käresta» mantalsskrifven vid Rörstrand, och i fall mantalsskrifningen då, som sedermera, egde rum föregående November månad, var Hunger redan på hösten 1730 anställd vid Rörstrand. Men ehuru intressenterne sjelfva ännu uti November 1733 beskrefvo Hunger såsom en habil man och en af de bäste målare i Europa, lyckades han dock ej åstadkomma nöjaktiga resultat, utan nödgades lemna fabriken redan före detta års slut. Societeten beklagar sig nämligen uti en skrift af d. 20 Nov. 1733 öfver, att den ej kunnat förmå Hunger att upprätta något inventarium, utan sett sig nödsakad »att för den förlust, han verket påkommit, uppsäga honom ifrån vidare inspektion samt honom alldeles dimittera». H. försökte sedan 1741 att att anlägga en ny porslinsfabrik i Dalarne, men misslyckades (Stråle, Rörstrand.)

Arbeten:

E. A. Boman egde en bordsplatå i hvitt och blått. Sign.: *Thelot & Hunger 1733.* — I Riksbankens medaljsamling finnes en miniatyr i hvitt med förgyld koppar på blå botten, porträtt-medaljong i emalj på koppar. Bröstbild åt venster. Påskrift i guld å baksidan: »In natalem LXXV viri nobilis: Nicolai Kederi, Holm: antiqvarii, me fieri fecit. Amica cura C. Ehrenpreus. — Hunger f. 1734.» — Möjligen äfven af Hunger är ett doslock, å hvilket är afbildad en grupp af delfiner och tritoner, omgifven af vass i förgyld emalj på blå botten, baksidan äfven öfverdragen med tjock blå emalj. $0,_{064}$ rund. Ej sign. (Hagdahls saml.)

Hunger, Susanna Dorothea. Dotter till emaljören vid Rörstrand Christopher Conrad Hunger. Född omkring 1720, gift med emaljmålaren Johan Georg Henrichsen.

Hon hade, undervisad af fadern, uppnått ganska stor skicklighet som emaljmålarinna. Död i Stockholm före 1769.

Härstedt, Johan Magnus, son till sekreteraren och artisten Johan Gustaf Härstedt (f. 1756—) och Brita Christina Malmstedt (f. 1760, d. 1780 l. 1783) syster till fru Lenngren. Han uppgifves vara född 1781 och dog $^{10}/_{2}$ 1841. Härstedt blef notarie i Kommerskollegium 1807, sedermera assessor. Han var agrée af konstakademien samt verksam som målare i Stockholm. Boye nämner honom såsom en skicklig utöfvare af konsten, i flera slag deraf, »både i oljefärg och lavis». Akademiens expositions-katalog 1807 upptager under n:ris 96—98 tre miniatyrporträtter målade af Härstedt i vattenfärg: Qvartermästaren F. Råberg, Juveleraren G. Friberg, Notarien L. E. Weser.

Höijer, Cornelius, son af Andreas Nielsen Höijer; föddes 1741 och kom i sin tidiga ungdom (1754) till Köpenhamn för att utbilda sig vid konstakademien. Under Andreas Thornborg studerade han miniatyr-måleriet; derefter reste han till Paris der han var lärjunge af Massé, och sedan till Italien. Hemkom till Köpenhamn 1768 såsom en ryktbar konstnär, samt blef 1770 hofminiatyrmålare och 1781 professor. I senare år vistades han i Stockholm en längre tid och utöfvade sin konst. Besökte derefter Petersburg. Död i Köpenhamn 1804. Weinwich säger att Höijer »i Rom Dresden Stockholm og Petersborg indhöstede megen Berömmelse og Ære for sine Arbeider.»

Arbeten:

1. Gustaf III. Half-figur, rund miniatyr. Sign.: *Corn. Höijer.* Gripsholm. — 2. Sofia Magdalena. Min. Nat. Mus. 103. — 3. Hedvig Elisabeth Charlotta. Min. Nat. Mus. 104. — 4. Sofia Albertina. Min. Nat. Mus. 105. — N:ris 2, 3, 4 äro knästycken, målade omkr. 1782. — 5. Gustaf IV Adolf som barn, omkr. 4 år gammal. Hel figur. Min. Nat. Mus. 106.

Hörling, Johan Fredrik, född 1717. Hans mor Margareta Cornelia Kloppert var dotter till ritmästaren i Upsala Jan Kloppert; hon blef omgift med kyrkoherden och poeten Johan Gustaf Hallman. Hörling erhöll af sin styffader en vårdad uppfostran och fick på grund af sina rika anlag uteslutande egna sig åt konsten. 1740 företog han en konstresa till Frankrike och Italien, hvarifrån han efter något år återkom. 1747—48 reste han ut på nytt och uppehöll sig egentligen i Rom samt utvecklade sig till en skicklig historie- och porträttmålare. I Palazzo Corsini i Rom finnes en större målning af Hörling som framställer Senatorns af Rom, Nils Bielkes, mottagande af påfven Clemens XII. Hörling blef ledamot af målareakademien i Florens och fick efter hemkomsten titel af Kongl. hofmålare. På slutet af 1750-talet föll han i en stark melankoli, som gränsade till sinnessvaghet och afbröt hans konstnärsbana. Arbeten af honom här i hemlandet äro också sällsynta. I konstakademiens bibliotek förvaras åtskilliga handteckningar af honom Han afled i Stockholm (ej i Wien som äfven uppgifves) $^{12}/_{11}$ 1786. Hörlings halfbröder: läkaren Johan Gustaf Hallman och poeten Carl Israel Hallman voro båda dilettanter i måleri. Den framstående miniatyrmålaren Gustaf Hieronymus Hallman var son till läkaren.

Arbete:

Porträtt af Jonas Alströmer. Bröstbild. Miniatyr i guldinfattning. Jak. Settervalls saml.

Höök, Peter Schwantesson, född i Upland $^{13}/_{3}$ 1689; son till en ryttmästare; modern af den vittra ätten Scheffer (mostern gift med den berömde professor Columbus); kyrkoherde i Krokstad; död 1756. Enligt hvad Göteborgs stifts herdaminne upplyser var Höök »känd för utmärkt konstfärdighet i musik och miniatyrmålning». — I 1895 års utställning, i Stockholm, af gamla mästares taflor, var äfven en af N. E. Höök, om hvilken mästare

konstrecensenten i Stockholms Dagblad ej visste någon ting mera än att han var »gammal svensk miniatyrmålare». Måhända en son till till Peter Höök.

Iserhjelm, Beata Maria, född Franc; dotter af landshöfdingen Per Franc och Magdalena Catharina Westerling. Född 6/4 1739; gift 1770 med sekreteraren i Kongl. kansliet Carl Gustaf Iserhjelm, hvilken hon öfverlefde i 32 år. Hon dog 2/10 1826. Boye säger, att hon med framgång målade miniatyr-porträtter och föremål i mindre skala.

Jeansson, Carl. Miniatyrmålare från Stockholm, elev af Johan Pasch, annonserade i Göteborgs Allehanda 28/7 1778 att han mottog beställningar. — (Boye omnämner en porträttmålare med samma namn: »*Jeanson*, född svensk, var på sin tid, omkring 1760—1780, en icke oskicklig porträttmålare; bosatte sig i Ystad, der han dog». Denne målare som Boye synes förvexlat med den ofvannämde miniatyrmålaren, hette dock icke Jeanson utan Christopher Hieronymus Johansen samt var rådman i Ystad, född omkr. 1720 och död omkr. 1795. I Staden Ystads historia kallar Psilander honom »berömd målare och Knutsgillets sekreterare, känd för outtröttlig flit och verksamhet».)

Johnsen, Johan. Föddes i Holstein omkr. midten af 1600-talet, men kom vid unga år till Sverige, hvarest han från omkring 1679 en längre tid vistades på Forsmark hos slägten De Besche. Der skall han hafva utfört de målningar, som bragt hans namn till efterverlden. Dessa äro jemförelsevis föga spridda och kända, emedan kanske de flesta af dem stannat på ett enda ställe; de förvaras nemligen på Fullerö, nära Vesterås. J:s förnämsta styrka ligger i små fina blomsterstycken och landskap, dels i olja, dels i gouache eller tusch, utförda med den mest förvånande noggrannhet och omsorg, med full kännedom om växternas och insekternas former och färger samt ej heller

i saknad af konstnärlig effekt. Men äfven större landskap samt blomster- och djurstycken finnas af hans hand. Om hans lif är för öfrigt intet mera kändt, än att han i en arfsangelägenhet begaf sig till Wismar 1705, hvarifrån han ärnade återvända till Sverige. Efter all sannolikhet har J. idkat konststudier i Holland. I Sveriges Nationalmuseum förvaras ett blomsterstycke af honom (Eichhorn). Jfr Sv. Bibl. o. Ex-libr. I: 215. — Johnsens å Fullerö befintliga taflor ditkommo med riksrådet grefve Jacob Cronstedts maka, född friherrinna Grundel. Hennes föräldrar voro generallöjtnanten frih. Jacob Grundel och Margareta Beata De Besche, dotter till brukspatronen Georg De Besche å Forsmark, der Johnsen utförde sina målningar. (Jfr Sv. Bibl. o. Ex-libr. I: 703). — I Eichhornska katalogen för auktionen $^{9}/_{5}$ 1890 (Bukowskis n:o 61) finnas under n:ris 322 o. 323 upptagna ett blomsterstycke och ett djurstycke af Johnsen, »båda förtjusande och utmärkt bevarade prof på Johnsens konst af detta slag, fullt jemförliga med hans småstycken på Fullerö».

Kardell, Maria, född på Lilla Kårarfvet i närheten af Falun d. 13 Juli 1856. Porslinsmålarinna i Stockholm. Om sitt konstnärskap meddelar fröken Kardell (d. $^{23}/_{9}$ 1896): »Miniatyrmålning var ett älsklingsämne för mig, så under lärotiden vid härvarande Högre konstindustriella skolan, som sedan under en studieresa i Italien och Tyskland (våren 1884 till sommaren 1885), men här hemma har jag ej haft tillfälle att mycket sysselsätta mig dermed, emedan jag efter hemkomsten från nämde studieresa slog mig på en annan konstart, nemligen porslinsmålning, som sedan varit min hufvudsakliga sysselsättning. En rätt ansenlig mängd föremål har jag under dessa år dekorerat, såsom prydnadsfat, tallrikar, vaser, koppar, blomkrukor och en sorts flaskor i majolika, som Gustafsbergs fabrik utfört efter min ritning, och som varit mycket omtyckta. Svenska Slöjdföreningen

understödde mig kraftigt i början och gjorde flera ganska ansenliga beställningar; för öfrigt har jag mest arbetat på beställning och blott någon gång, då ett större arbete utförts, exponerat på Slöjdföreningen. I början målade jag mycket i en genre, för hvilken den italienska majolikan var förebild. Denna lärde jag mig älska under min vistelse i »konstens hemland» och år 1888 hade jag tillfälle att än grundligare studera densamma, men denna gång i Berlins och Dresdens museer, såsom Kommerskollegii stipendiat. Naturligtvis använde jag ock andra stilarter, roccoco, japanska och naturalistiska motiv, och numera har majolikan fått vika helt och hållet, och det är minst 4 år sedan jag utförde något arbete i den stilen på beställning. Sjelf är jag dock fortfarande lika svag för majolikan, med sin glada och dekorativa färgverkan, och användes den på åtminstone tre af de föremål, på hvilka jag nu arbetar för den nästa år kommande utställningen.»

Karlsten, Arvid, son af landtmätare-inspektoren Jonas Kiällander. Han föddes »på Getskogen i Carlskoga socken i Wermland vid en mycket stor sten» d. 16 Mars 1647. Utrustad med ovanliga konstnärsgåfvor, utbildade han sig genom arbete och studier, såväl hemma som i främmande länder, till Sveriges störste medaljgravör, samt vann ett så stort rykte, att han äfven användes af främmande hof. Samtidigt med Elias Brenner skall han äfven som miniatyrmålare egt stor skicklighet. Adlad år 1692; död i Stockholm $^{18}/_{5}$ 1718, begrafven i Solna kyrka. K. var gift med Magdalena Elisabeth Schenkowitz, af polsk slägt. Med henne hade han 10 döttrar, af hvilka en (Margareta f. 1687) blef gift med medaljgravören Bengt Richter. Karlsten efterlemnade en dyrbar samling af medaljer, miniatyrmålningar och konstsaker, hvilken realiserades genom lotteri, d. 24 Maj 1718, fördelad i 400 vinster. I denna samling funnos »åtskilliga potentaters och svenska konungars

miniatyrporträtter, hvilka voro i silfver infattade med äkta kristallglas öfver».

Kleen, Anne Beate af, dotter af justitieombudsmannen Casper Ehrenborg och Anna Fredrika Carlqvist, föddes 6/9 1813; gift vid 22 års ålder med löjtnanten Johan Kleen, sedermera generallöjtnanten af Kleen. Allt ifrån yngre år öfvade hon sig i miniatyrmålning, men framträdde först på senare tid offentligt och utställde miniatyrporträtt i Stockholms konstförening samt konstutställningen i Wien 1882. Hennes manér är på en gång vårdadt och af en viss effekt, och hennes färg i det hela ganska behaglig, dock med en dragning åt violett i skuggorna, som verkar kallt, för att citera en konstkritiker. Hon arbetade ännu 1885, blef sedermera blind och afled i Stockholm 4/2 1894.

Arbeten:

1. Carl Wilhelm Böttiger (1807—1878). Bröstbild åt höger, hvit krage, violett halsduk, brun väst, svart rock. Miniatyr på papp, oval. $0{,}065 \times 0{,}059$. Eichhorns saml. Bukowskis kat. 61. N:o 395. — 2. Prinsessan Eugenie (f. 1808, d. 1814), syster till drottning Josefina, som barn. Min. Kopia. Nat. Mus. 223. — 3. Prins Louis Napoleon, Napoleon III:s son (död 1879). Bröstbild. Min. Kopia. Nat. Mus. 224. (223 o. 224 gåfvor af målarinnan 1892.) — 4. »Dam i hvit hårdrägt, hvari en ros, rödt och hvitt lif samt brun schal, hvarpå några blommor ligga. Miniatyr på elfenben.» Bukowskis kat. 76. N:o 70. — Utställde 1875 fem miniatyrporträtt. Se Förteckning öfver K. Akad. för de fria konsternas utställning 1875. — Originalet till Ernst Kjellanders porträtt, bifogadt hans »Minnen», är utfördt af Anne Beate af Kleen.

Klerck, Echard, född 1675; fil. mag., kyrkoherde i Kjellstorp (i närheten af Trelleborg), Lunds stift; död 2/3 1724.

Arbete:

Stanislaus Leczinsky. Bröstbild åt venster, med ljus peruk, svart halsduk, blå rock med silfverbroderier och derunder harnesk. Miniatyr på kort. Sign. på baksidan: *Klerck fecit 1712.* $0{,}063 \times 0{,}048$. Silfverinfattningen, som är att öppna, föreställer en bladkrans, öfverst sammanhållen af en bandrosett. (Hagdahls saml.)

Klingspor, Fredrik Philip, friherre, född i Jönköping $^5/_4$ 1761; han avancerade vid Jemtlands regemente, der han 1770 blef fänrik, till öfverstelöjtnant. År 1795 tog han afsked ur krigstjensten och egnade sig åt den hofsyssla, han från 1783 innehade hos hertiginnan af Södermanland. År 1809 blef han hofmarskalk, 1812 Riddarhusdirektör och 1818 ståthållare på Stockholms slott. I sistnämda egenskap har han hugfäst sitt minne genom flera förskönigar af slottet, såsom omskapandet af Logården från ett materialupplag till den nuvarande vackra planteringen. Klingspor var stor konstvän och kännare samt utöfvade sjelf miniatyrmålning med sådan framgång, att hans arbeten äfven skulle hedra en verklig mästare. Död i Stockholm d. 18 Mars 1832.

Arbeten:

1. Okändt äldre fruntimmer. Bröstbild åt höger; långt lockigt gråsprängdt hår med ett blått band. Röd och grå klädning samt hvit schal, som endast lemnar en del af halsen bar. Blå bakgr. Miniatyr på elfenben i messingsinfattning. (Hagdahls saml.) — 2. A. U. Raab. Bröstbild åt venster, i pudradt bart hår och arméns flottas uniform. Mörk bakgr. Miniatyr på elfenben. (Hagdahls saml.) — 3. Ung man i grå frack. Sign.: *Fredrik Klingspor pinxit 1799.* Se Bukowskis katalog n:o 48 (1888). Nu i Jak. Settervalls saml. — 4. Porträtt af Peter Paul Rubens. Bröstbild. Min. Nat. Mus. 163. (Gåfva af fröken A. Chr. Frigels dödsbo 1883). — 5. Ung man i grå rock. Sign.: *Fredrik Klingspor 1799.* Bomans saml. n:o 57. Aukt. kat. 25 Jan. 1888.

Klingstedt, Claude Gustave, född i Riga $^{26}/_2$ 1657. Från sitt 15:de år tjenade han vid ett svenskt regemente i fem år och tolf år i fransk tjenst. Derefter egnade han sig uteslutande åt konsten och vann stor namnkunnighet som miniatyrmålare, mest i den frivola genren. — »Klingstedt, ein Schwede, ein grosser Künstler in Miniatur. Seine Stücke in Tabatieren sind unvergleichlich, und werden auch wohl bezahlt.» (Nemeitz, J. C., Séjour de Paris. Frankf. 1722, pag. 289.) — Klingstedt erhöll i Paris benämningen »le Raphaël des tabatières». Han dog derstädes $^{26}/_2$ 1734.

Klopper, Jan. Denne, sannolikt född i Stockholm 16.., var af holländsk härkomst. Eichhorn antager, att han är identisk med en kopparstickare med samma namn, som var verksam i Holland mot slutet af 1600-talet. Först omkring 1700 uppträdde han i Sverige som porträttmålare. Ehuru bosatt i Stockholm, der han en tid var kyrkoråd i Holländska församlingen, utöfvade han sin konst hufvudsakligen på resor i landsorten. År 1713 blef han ritmästare vid Upsala akademi, hvilken tjenst han innehade till sin död 1734. I Upsala universitets samling finnas H. Vallerii och A. Spoles porträtter, utförda af Klopper i olja. Å Eichhornska auktionen d. 9 Maj 1890 (Bukowskis kat. n:o 61) förekom under n:o 189 ett porträtt i olja af kaptenen Anders Möller (1685—1716) utfördt utaf Klopper, med följande not: »Kloppers porträtt äro ej vanliga; de utmärka sig för utförlig teckning och god modellering, men äro mestadels tunga i färgen.» — Klopper försökte sig äfven i miniatyrmålning. Uti J. E. Hagdahls samling fans ett porträtt af ett ungt fruntimmer af familjen Svinhufvud. Klädningen framtill öppen, till venster röd, till höger blå. Bröstbild en face, ansigtet åt höger. Miniatyr på pergament i gammal silfverkapsel med rikt bladornament bakpå. $0{,}042 \times 0{,}032$.

Knorring, Wilhelm von, friherre, född 9/1 1774. Han egnade sig åt krigaryrket och inskrefs som fänrik vid Skaraborgs frikår 1788, blef major vid Vestgöta regemente 1820; dog ogift på Brenningeberg i Vestergötland 15/2 1852. Han synes varit ganska skicklig som miniatyrmålare.

Arbete:

Mansporträtt Bröstbild en face. Miniatyr på elfenben. Sign.: *W. K—ng.* (Bukowskis Auktionskatalog 1880).

Kolthoff, Gunilda, dotter till kommissionslandtmätaren i Skaraborgs län Johan Henrik Kolthoff (1811—1883) och Sara Gustafva Friberger (1813—1875); född 1856; rit-

lärarinna och porslinsmålarinna; bosatt i Göteborg. Hon har äfven uppträdt som författarinna.

Krabbe. I Kruse's »Hedvig Charlotta Nordenflycht. Ett skaldinneporträtt från Sveriges »Rococotid» (Lund 1895) anföres att när den 21-åriga fröken Nordenflycht år 1740 uppehöll sig i Stockholm, bodde då i samma hus en person vid namn *Krabbe*, utan angifvet yrke, men sysselsättande sig med miniatyrmålning. Någonting vidare om denne konstnär har förf:n ej lyckats finna. *

Krafft, David von, född i Hamburg 1655. Blifven föräldralös, kallades han af sin morbroder, den berömde Ehrenstrahl, till Stockholm 1675. Han åtnjöt sin slägtinges undervisning och fann äfven en gynnarinna i drottning Ulrika Eleonora d. ä., som sjelf sysselsatte sig med målning. Erhöll understöd för en konstresa till Italien 1684, besökte sedermera Wien, Würtemberg, Schweiz, Paris och Nederländerna, öfverallt utöfvande sin konst som porträttmålare. Hemkallades 1696 för att efterträda Ehrenstrahl som hofkonterfejare. Kraffts arbeten återfinnas å Gripsholm, Drottningholm, Upsala konstmuseum samt i andra offentliga och enskilda gallerier. Altartaflan i Kalmar domkyrka är målad af honom. Krafft afled i Stockholm $^{20}/_{9}$ 1724 och slöt sjelf sin adliga, ej introducerade ätt.

Arbete:

Porträtt af (grefve Adam Ludvig Lewenhaupt?) en af Carl XII:s generaler. Bröstbild. Miniatyr i olja. Nat. Mus. 41.

Krafft, Josef, född 1787, död 1828. En mindre känd miniatyrmålare.

Krafft, Maria Wilhelmina, dotter af Per Krafft d. ä. (porträtterad af sin far 1783); född 1778; gift 1805 med medicine doktor Olof Noreus (1770—1846); död i Norr-

* Krabbe är ett danskt namn, men i dansken Weinwichs Kunstner-Lexicon finnes blott en med detta namn, nemligen Anna Krabbe, hvilken »malede Billeder av alle Konge i Danmark fra Kong Dan til Christian den 4:de med vers paa». Död 1618.

köping 1828. Elev af Sparrgren, egnade hon sig åt miniatyrmålningen.*

Arbeten:

1. Bröstbild. Äldre man, ansigtet i profil åt venster, kort skägg, håret uppstruket och långt. Mörk bakgr. Fyrkantig miniatyr på elfenben i svart träram. Sign.: *W. Krafft cop. 1797.* $0_{,082} \times 0_{,065}$. (Hagdahls saml.) — 2. Ung dam. Midjestycke åt höger, hufvudet nästan en face åt venster, fina lockar, hvit urringad klädning, broderad tyllbert, kring barmen och de bara armarne; i högra handen en blomsterqvist, som hon trycker mot hjertat. Sign.: *W. K.* (i monogram) *p. 1804.* Oval min. på elfenben. $0_{,070} \times 0_{,052}$. Eichhorns saml. Bukowskis kat. 61 n:o 374. — 3. Porträtt af Marianne Koskull. Sign.: *W. K. p. 1809.* Nat. Mus. 213.

Köhler, Pehr. Föddes i Östergötland 1784 (ej 1777 eller 1788 som äfven uppgifvits). Fadern var hofslagare och hade bestämt sin son för samma yrke, men denne leddes af naturliga anlag att blifva miniatyrmålare och kom till Stockholm, der han blef elev vid Akademien och åtnjöt major Gillbergs undervisning i miniatyrmåleri. Köhler började redan vid nitton år signera arbeten, hvilka vittna om hans ovanliga anlag. Han var särskildt skicklig såsom tecknare af porträtt i svartkrita med isatt färg. Tyvärr afbröt döden tidigt denna lofvande konstnärsbana. Köhler afled $^{30}/_{11}$ 1810. (Ej 1811 som äfven uppgifves.)

Arbeten:

1. Napoleon som förste konsul. Miniatyr på elfenben. Sign. o dat. 1803. Oldenburg. Bukowskis utst. 1884. — 2 Mansporträtt i Bossis manér. Sign.: *P. K. 1806.* Min. på elfenben. Jak. Settervalls saml. — 3. Äldre man i violett rock. Min. Jak. Settervalls saml. — 4. Genrescen. Bröstbild. Min. Nat. Mus. 205. — 5 Matts Persson, f. 1754 i Dalarne, riksdagsfullmäktig, död 1809 i Stockholm. Bröstbild åt höger, hopknäppt bondrock. Svartkritsritning. $0_{,168} \times 0_{,145}$. A frånsidan en gammal anteckning, innehållande Perssons biografi. Porträttet är omvändt grav. af A. U. Berndes. Der uppgifves också mästaren. Man skulle eljest på grund af det utmärkt vårdade och fina utförandet gissa på Sparrgren som mästaren. Från Sturnegks auktion å Gripsholm. Eichhorns saml. Bukowskis kat 61 n:o 379.

* Hennes dotter *Pamela Clementina Noreus*, född 1817, har gjort studieresor i utlandet samt målat landskaps- och blomsterstycken.

Körner, Magnus Peter, son till inspektoren Johan Chr. Körner (1781—1853); född 1808. Han var skicklig tecknare, litograf och miniatyrmålare; bosatt i Lund. Han egnade sig företrädesvis åt afbildningar af djur, efter naturen, för vetenskapliga ändamål. Planscherna till Nilssons Fauna (120 st.) äfvensom densammes »Foglar» (62 st.) äro utförda af honom. Dertill har han utfört planscherna till Ehrengranats Ridskola (100 st.) och Dahlboms entomologiska arbeten m. fl. Af hans hand finnas äfven två häften porträtt af Lunds universitets professorer. 1849 utnämdes han till akademiritmästare i Lund, hvilken befattning han innehade till sin död 1864. Som omkringresande miniatyrmålare lärer han verkat ganska mycket i sin hembygd och kan som sådan räknas till de bättre. En lång tid var han äfven fotograf i Lund. Hans två söner voro äfven konstidkare: *Maximilian* (1838—1895), teckningslärare i Nyköping, och *Gustaf Adolf* (184.—) ingeniör, skicklig tecknare och ritare.

Arbeten:

1. Konstnärens sjelf-porträtt. Bröstbild åt venster, brun rock och slängkappa på högra axeln, stora utvikta skjortkragar. Mörk bakgr. Fyrkantig miniatyr på elfenben. $0{,}_{068} \times 0{,}_{055}$. Ej sign. (Hagdahls saml.) — 2. Inspektor J. E. Rydbeck. Bröstbild åt höger, i blå rock samt ljus brunrandig väst. Grågrön bakgr. Fyrkantig miniatyr på elfenben. Sign.: *M. Körner pxt 182..*

Lafrensen, Nicolas, d. ä., född i Stockholm 1698. Han var först fältskär, men egnade sig sedermera åt målarekonsten, till en början i olja, men öfvergick sedan till miniatyrmålning, i hvilken genre han förvärfvade stort anseende och anlitades flitigt af hofvet och adeln. Hans teknik var hufvudsakligen ett slags gouachemålning. Ett intressant minne af sin konst har Lafrensen efterlemnat i en foliant, innehållande kopior i gouache af en mängd porträtt i Gripsholmssamlingen, hvilken bok, försedd med text af Tessin, titelblad af Taraval och vignetter af Rehn, 1747 af den förstnämde gafs som julklapp till dåvarande

kronprinsessan Lovisa Ulrika och nu förvaras i K. Biblioteket. I Nationalmuseum finnas åtskilliga arbeten af Lafrensen. Han afled i Stockholm Mars 1756. Gift 1. med Magdalena Stuur (död 1752). 2. med Catharina Stuur (f. 1702 d. 1788). Den sistnämda ej omnämd af hans biografer.

Arbeten:

1. Maria med det sofvande Kristusbarnet. Miniatyr på pergament. Bukowskis utst. 1884. — 2. Yngre man (enl. uppgift en baron Fleming). Större miniatyr på pergament, i originalram. Oldenburg. — 3. Adolf Fredrik, hans gemål och sonen Gustaf. Grupp af bröstbilder. På pergamént. $0{,}_{048}\times0{,}_{056}$. Nat. Mus. 42. — 4. Fredrik I. Bröstbild. Åttasidig miniatyr. $0{,}_{059}\times0{,}_{058}$. Nat. Mus. 64. — 5. David spelar harpa för Saul. Gouachemålning på pergament. $0{,}_{196}\times0{,}_{255}$. Nat. Mus. 118. — 6. Sara förande Hagar fram för Abraham. Gouachemålning på pergament. Sign.: *N. Lafrensen.* $0{,}_{196}\times0{,}_{253}$. Nat. Mus. 119. (N:ris 5 o. 6 kopior efter van Loo.) — 7. Porträtt af regenterna af Vasaätten till och med Ulrika Eleonora. Bröstbilder. Miniatyr på papp. $0{,}_{243}\times0{,}_{190}$. Nat. Mus. 32. — 8. Porträtt af Lovisa Ulrika, lik den i n:o 3. Liten miniatyr på papper. Jak. Settervalls saml. — 9. Fredrik I. Bröstbild åt venster, i blå rock med ordenskraschan och hermelinsbrämad mantel. Miniatyr på papper. $0{,}_{044}\times0{,}_{035}$. (Hagdahls saml.) — 10. Christopher Polhem. Half figur, åt venster, vid ett bord, i röd barett, grå rock och blå kappa, tydande en på bordet liggande astronomisk karta, till venster i bakgrunden en pelare. Miniatyr på pergament. (Hagdahls saml.) — 11. Carl Gustaf Tessin. Bröstbild. Gripsholm. — 12. Carl XII. Liten halffigur. Gouachemålning på pergament. — 13. Carl XII. Hel figur. Gouachemålning på pergament. — De båda sista i Bukowskis katalog n:o 48. — 14. Konstnären och hans hustru. Sjelfporträtt. Jak. Settervalls saml. — 15. Carl XII. Stående hel figur i Carolinska drägten, barhufvad, med ett lejon vid fötterna. F. E. Morssings saml. — 16. Dansk drottning. Bröstbild åt höger, ansigtet en face, svart lockigt hår med smycke, lågt urringad klädning, spetslif med bröstsmycke, hermelinmantel. Oval min. på elfenben. $0{,}_{035}\times0{,}_{018}$. Förgyld bronsram. På baksidan skrifvet: Lafrensen d. ä., En af de danska drottningarne. — 17. Dansk prinsessa. Bröstbild åt venster, brunt krusigt hår, små lockar fram i pannan, mycket urringad blå klädning med hvit remsa, röd schal. Oval min. på elfenben. $0{,}_{015}\times0{,}_{035}$. Förgyld silfverram. — 18. Gustavianska familjen, 14 porträtt i kartuscher, uppsatta på en tafla. Ramen af skulpteradt trä med roccocoornament. E. Bomans samling. Aukt. kat. d. 25 Jan. 1888. N:o 1. (Bukowskis kat. n:o 38.) — 19, 20. Herre

och Fru, midjestycken i 1750-talets drägt; större gouachemålningar af N Lafrensen d. ä. Bomans saml andra afd., afd. miniatyrmålningar (n:o 21, 22). Aukt. d. 25 Jan 1888. — 21 Ung militär, i harnesk och blå rock. I graverad medaljong af silfver. Bomans aukt. 25 Jan. 1888. (N:o 23). — 22. Ung dam i blå klädning. Af N. Lafrensen d. ä. (?). Bomans saml. n:o 24.

Lafrensen, Nicolas, d. y., son af N. Lafrensen d. ä.; född i Stockholm Oktober 1737. Han erhöll först undervisning af sin fader och lär efter dennes död vidare utbildat sig i Paris. Han gjorde så snabba framsteg på konstnärsbanan, att han 1773 kallades till Kongl. hofminiatyrmålare och ledamot af Akademien för de fria konsterna samt vice professor. Han lemnade dock fäderneslandet 1774 och nedslog sina bopålar i Paris, der han sedan arbetade i halftannat årtionde under namnet *Lavreince* samt vann stort rykte som genremålare i gouache, (denna slags målning hade genom Baudouin och Fragonard blifvit mycket omtyckt; och han valde rätt cfta samma frivola ämnen, som gjort dessa ryktbara). Hans små taflor tillvunno sig allt mera bifall och snart täflade gravörerna om att mångfaldiga dem. Liksom för så mången annan förstörde revolutionens stormar för L. alla utsigter till fortsatt verksamhet i Frankrike, hvarföre han 1791 återvände till Stockholm. I hemlandet egnade han sig mot slutet åt historiska kompositioner och tillbragte de sista åren temligen obemärkt och glömd af sin egen samtid. Han afled i Stockholm 6/12 1807. L. är ganska rikhaltigt representerad i Nat. Mus. Hans gouachemålningar äro väl mycket urblekta, men hans miniatyrporträtt äro väl konserverade.

se p. 118.

Arbeten:

1. Yngre dam med mössa, i ett landskap. Miniatyr å elfenben i prydligt ciselerad bronsram. Bukowskis utst. 1884 — 2. Ung dam klädd i hvitt, i landskap. Grefvinnan Trolle Bondes saml. Bukowskis utst. 1884. — 3. Dylik i randig klädning med ett par rosor i barmen. Eichhorns saml. Buk. utst. 1884. — 4. Genre. Två fruntimmer i en park hjelpa en herre, som fallit omkull. Utkast i aqvarell. (Hagdahls saml.). Buk. utst. 1884. — 5. Porträtt af ak-

trisen madame des Roches.* Half figur. Oval miniatyr på elfenben. Sign.: *Lafrensen.* 0,034×0,063. Nat. Mus. 109. — 6. Sophia Albertina. Bröstbild åt venster, ansigtet nästan en face, med högt uppsatt pudradt hår och lockar samt urringad hvit klädning med blå barmrosett, till venster synes hufvudet af en liten hund. Grå bakgr. Sign.: (otydligt) *Lafrensen.* Rund miniatyr på elfenben. Diam. 0,075. Nat. Mus. 85. — 7. Porträtt af ungt fruntimmer. Bröstbild. Oval miniatyr på pergament. 0,043×0,036. Nat. Mus. 54. — 8. Gustaf III. Bröstbild. Gouache. 0,154×0,118. Nat. Mus. 150. — 9. Drottning Sophia Magdalena. Bröstbild. Oval gouache. 0,153×0,118. Nat. Mus. 151. – 10. Hedvig Elisabeth Charlotta, hertig Carls gemål. Bröstbild. Oval gouache. 0,153×0,118. Nat. Mus. 152. — 11. Porträtt af ett ungt fruntimmer, moder till Sergels barn. Bröstbild. Oval miniatyr. Nat. Mus. 122. — 12. Gustaf II Adolf. Bröstbild åt höger, i harnesk, hvit spetskrage och blått band. Miniatyr på papp. B. Schlegels ego. — 13. Christina. Half figur, åt venster, svart drägt och hvita spetsar, stående vid ett bord. Miniatyr på papp. B. Schlegels ego. — 14. Sjelfporträtt. Sign.: *N. Lafrensen 17..* Nat. Mus. — 15. Porträtt af en äldre dam. Bröstbild. Min. Nat. Mus. 198. — 16. Sjelfporträtt(?) som ung. Half figur. Nat. Mus. 212. — 17. Yngre man. Bröstbild åt höger, pudradt hår, hvit halsduk och krås, ljusgul väst, blå rock med guldgaloner (flottans uniform) och rödt foder. Sign.: $\frac{\text{L A F}}{\text{1 7 7 4}}$. Min. på elfenben. 0,033×0,027. I ett ciseleradt bronsetui från 1600-talet, som å framsidan har en symbol och å baksidan bokstäfverna HEB i monogram. — Porträttet härrör från tiden för mästarens vistelse i Stockholm före utresan, är vackert och utmärkt bevaradt. Ur kapten J. Hagdahls samling (auktion 1887 n:o 29). Eichhorns saml. Bukowskis kat. 61 n:o 358. — 18. Ungt fruntimmer. Midjestycke åt venster, ansigtet nästan en face, i bakgr. landskap. Min. på elfenben i förgyld silfverboett. 0,030×0,049. Från 1790-talet. Fru E. Arnberg har lätt retoucherat bilden och omdanat den förstörda bakgrunden efter qvarvarande antydningar. Eichhorns saml. Bukowskis kat. 61 n:o 359. — 19. Yngre militär. Bröstbild åt höger, pudradt hår, svart hårpung, hvit halsduk och krås, mörkblå vapenrock med gul krage och gula uppslag (Svea lifgardes uniform). Oval min. på elfenben. 0,044×0,035. Från mästarens första tid efter senare återkomsten 1790—95 och ett utmärkt godt samt väl bevaradt arbete. I förgyld bronsram. Eichhorns saml. Bukowskis kat. 61 n:o 360. — 20. Ung dam. Bröstbild åt höger, i 1790-talets drägt. I etui af röd mar. Bomans saml. n:o 44. — 21. Ung man i mörkviolett drägt och stålknappar samt med Svärdsordens band. Sign.: *Lafrensen 1792.* Bomans saml. n:o 45. — 22. Schröderheim, Anna

---

* Tillhörde den franska teatertruppen i Stockholm 1753—1771.

Charlotta. Bröstbild åt venster. Bomans saml. n:o 46. — 23. Äldre man. Bröstbild åt venster, grönblå frack och ljusviolett väst. Bomans saml. n:o 47. — 24. Ung dam. Bröstbild åt höger. Blott anlagd målning. Bomans saml. n:o 48. — I hr Hammers nu skingrade samlingar funnos 18 miniatyrer af Lafrensen d. y., bland dem porträtt af Gustaf IV Adolf, grefvinnan de Geer, professor Akrel m. fl., samt ett genrestycke »le verrou» egande stor likhet med Fragonards berömda komposition i samma ämne.

Landström, Axel. Elev vid Akademien för de fria konsterna; miniatyrmålare strax i början af detta århundrade.

Arbete:

Porträtt af Demoiselle Josephine Petiault. Kopieradt efter L. Sparrgren. Akad. Expos. kat. 1804. N:o 85.

Leauté. Fransk emigrant. Ovisst när han anlände till Sverige. Ankom 1820 till Karlstad, der han vistades i tio år och återvände 1830 till Frankrike. Under denna tid utförde han en mängd miniatyrporträtt.

Arbeten:

1. Fru Larsson, dotter af majoren P. N. Suther. Bröstbild. I sonens, kapten Fr. Larsson i Stockholm, ego. — 2. Mansporträtt. Sign.: *Leauté pinx. 1812.* Jak. Settervalls saml.

Lehmann, Carl Peter, son till en i Danmark inflyttad böhmisk miniatyrmålare. Enligt en biografi i Göteborgs Nyheter 14/11 1832 var han född i Köpenhamn 1794 (ej i Bergen 1793 som äfven uppgifves). Lehmann var antagligen den produktivaste konstnär Norden egt, ty utom några altartaflor (altartaflan i Brännkyrka är af honom) och landskap i mängd, har han enligt egna uppgifter förfärdigat omkring 4,800 porträtt, deribland en mängd miniatyrer. Men hans verksamhetsfält var stort, ty han delade sin tid emellan Sverige, Norge, Danmark, Finland och Ryssland, i hvilka länder han tidtals var bosatt. Hans konst var ganska underhaltig, maneret var hvad man kallar »konfektmålning». På senare åren bosatt i Sigtuna, afled han derstädes 3/9 1876. Hans efterlemnade samlingar, deribland 136 taflor af hans egen hand, såldes genom

auktion i Stockholm 1877. — En »historiemålare» John Lehmann (1819—1854) var troligen hans son. Han hade dessutom sonen Emil Andreas Theodor Lehmann, född 1825, porträtt- och landskapsmålare i samma stil som fadern, nu i Amerika, ifall han ännu lefver.

Arbeten:

1. Konstnären som ung, klädd i svart igenknäppt rock och håret benadt midt i pannan. Bröstbild en face. Miniatyr på elfenben. Sign.: *Lehm.* $0_{,062} \times 0_{,052}$. (Hagdahls saml.). — 2. Konstnärens hustru. Bröstbild åt venster, i svart klädning, röd schal samt en grön och röd hufvudbonad. Miniatyr på elfenben. Ej sign. $0_{,058} \times 0_{,052}$. (Hagdahls saml.). — 3. Sjelfporträtt. Bröstbild. Min. Nat. Mus. 199. — 4. Konstnärens syster. Bröstbild en face, brun mössa med svarta spetsar, hvit uppstående krage, gråblå klädning. Rund min. på pergament. $0_{,051}$. Eichhorns saml. n:o 391. — 5. Dam. Bröstbild en face, med högt uppsatt hår, ljusblå urringad klädning. Miniatyr på elfenben. Å baksidan: *Lehman px. 1882.* $0_{,057} \times 0_{,047}$. (Hagdahls saml.). — 6. Tre badande flickor, lekande med två hundar, under det de betjenas af ett par klädda tjenarinnor. Sign. å bassinens kant: *Lehman 1818.* Fyrkantig miniatyr på elfenben. $0_{,060} \times 0_{,054}$. (Hagdahls saml.).

Vid *Götiska förbundets* fjerde konsttäfling erhöll en norrman C. Lehman priset och mottog sin belöning 1822. (Hjärne, Götiska förbundet, sid. 66). Denne antages i Nord. Familjeb. IX: 1010 vara Carl Peter Lehman, hvilket är mer än tvifvelaktigt. I Weinwich's Kunstner-Lexicon läses om förutnämde norrman: »Lehman (Carl) en i Bergen værende Historiemaler, som for sit Malerie, der forestiller Havguden Ægir, samt hans Hustrue Ran, fik en Premie af 10 Ducater af det Göthiske Forbund i Stockholm». — Denne Lehman (eller Lehmann) skulle äfven varit stiftare af en målareskola i Bergen.

Lemoine, Carl Gustaf, född i Stockholm. Kom först i kryddbod, men lemnade snart denna anställning för att egna sig åt koppargravering och lär ha varit elev af Brenner. Han har utfört flera gravyrer af Peringskiölds »Ättartal» (1725) samt ett porträtt af C. G. Rehnschöld, efter v. Kraffts målning. Han erhöll offentligt reseunderstöd för att vidare utbilda sig, men afled helt ung i Paris 1727.

Arbete:

Textad dedikation. I en cartouche, omgifven af krigiska emblem, en dedikation till amiralen frih. E. T. Taube från hans »devotissimus cliens C. G. Lemoine». Pergament på ek. $0_{,280} \times 0_{,220}$.

Tillhörde Eichhorns miniatyrsaml. N:o 329. Bukowskis aukt. kat. n:o 61.

Le Moine, Wilhelm, född i Vestmanland 1780. Elev af målareakademien och handledd af Hilleström har han genom studium af naturen bildat sig till miniatyr-, porträtt- och landskapsmålare i aqvarell, gouache och olja jemte pennritningar (Boye). Omkring 1815 begaf sig Le Moine till Finland samt lär vistats der och i Ryssland i 14 år. Efter sin återkomst bosatte han sig i Stockholm som »ritmästare», men flyttade sedan till Strengnäs, der han sedermera blef ritlärare vid elementarläroverket, och afled derstädes 1859. — Enligt Eichhorns omdöme sakna Le Moine's porträtt finhet i uppfattning samt äro ofta klena äfven i färg och teckning. — Le Moine var gift med Catharina Elisabeth Gadelius. Han hade med henne en dotter Augusta (f. 1809) och en son August (f. 1811), båda utöfvare af konsten. (Se Boyes Målarlex.).

Arbeten:

1. Medelålders man i brungrå frack. Sign.: *V. Le Moine f. 1806.* I guldmedaljong med etui. Bomans saml. n:o 97. — 2. Marie-anne Ehrenström. Bröstbild åt venster, stor tyllmössa med gula band, kanonlockar samt spetskrage öfver bröstet. I bakgr. luft och träd. Fyrkantig miniatyr på pergament. Sign.: *Le Moine pinx. 1833.* $0,_{095} \times 0,_{083}$. (Hagdahls saml.). — 3. Riksmarskalken grefve Axel von Fersen i svart frack med serafimerband. Kopia efter C. F. v. Breda. Miniatyr på elfenben. Signerad. Bukowskis utst. kat. 1884. — 4. Professor A. Törneros' porträtt (befintligt i Södermanlands och Nerikes nations bibliotek i Upsala). — Sign.: *Mortui imag:m pinxit Le Moine 1839.* — 5. D:r D. M. Schedvins porträtt (f. 1780, d. 1858). Sign.: *V. Le Moine px 1808.* — 6. Carl Gustaf Klingspor (f. 1786, d. 1833). Porträtt måladt efter hans död med ledning af en silhouette. Eges af riksheraldikern C. A. Klingspor.

Le Moine, Augusta Charlotta, dotter af Wilhelm Le Moine; född i Stockholm $^{10}/_{9}$ 1809. Hon var ganska skicklig i teckning äfvensom i miniatyrmålning. Boye säger att hon »hade en utmärkt rask stil i sina crayonteckningar och gör vackra porträtter i ett blandadt crayon- och

lavis-manér». — Augusta Le Moine bodde i Upsala och är bekant som väninna till professor A. Törneros, hvilken hon så godt som följde i grafven. Törneros dog d. 20 Januari och hon d. 30 Jannari 1839. Hon var, enligt Atterbom, »sedan flera år af Törneros beundrad såsom det älskligaste mönster af kristlig fromhet och glädje, eller nogare sagdt, af all den glada själsskönhet, som en till natur vorden kristendom gifver.»

Liebmann, Pinchas, född 1777. Dansk porträttmålare i olja och miniatyr, uppehöll sig i Göteborg 1822—1824. Han annonserade i Götheborgs Tidn. Juni 1822, att han mottog beställningar. Han afled i Hamburg 10/12 1832.

Lindberg, Hildur. Målade miniatyrporträtt 1884.

Arbeten:

1. Ung dam. Bröstbild åt höger, med rikt, på hjessan upplagdt mörkt hår, hvit och blå urringad klädning. Miniatyr på papp. Sign.: *Hildur Lindberg.* $0{,}_{087} \times 0{,}_{067}$. (Hagdahls saml.). — 2. Wendela Hebbe. Bröstbild åt höger, med hvit tyllmössa, långt hvitt utslaget hår och hvit tyllschal. Miniatyr på papp. Sign.: *Hildur Lindberg 1884.* $0{,}_{032} \times 0{,}_{066}$. (Hagdahls saml.). — 3. Kronprinsessan Victoria. Bröstbild åt venster, i ljusröd klädning med hvitt spetsgarnityr. Miniatyr på papp. Sign.: *Hildur Lindberg 1884.* $0{,}_{100} \times 0{,}_{086}$. (Hagdahls saml.).

Lindström, Fredrik Olaus, arkitekt i Stockholm; född 1847.

Arbete:

August Blanche. Bröstbild åt höger, svart drägt. Blågrön bakgr. Miniatyr på kort. Sign.: *F. Lindström 1883.* $0{,}_{058} \times 0{,}_{050}$. (Hagdahls saml.).

Ljungfelt, Carl Johan, son af krigsrådet Henrik Wilhelm Ljungfelt och Maria Eleonora Roos af Hjelmsäter; född 6/2 1788; blef student i Lund 1803 samt egnade sig åt tjenstemannabanan och blef kanslist i Krigskollegium 1808. Han hade anlag och sinne för skön konst och blef elev af Akademien för de fria konsterna samt öfvade mi-

niatyrmålning, men hann ej vidare utveckla sig, emedan han dog helt ung. Han afled i Stockholm $^{15}/_{8}$ 1810.

Arbete:

Utsigt af Ersta, med vatten till höger i förgrunden. Miniatyr på ett doslock. B. Schlegels ego.

Lundbäck, Arvid, född 1752; förste protokollssekreterare i Utrikes statsexpeditionen. Han omtalas såsom skönskrifvare och miniatyrmålare. Död i Stockholm 1827.

Arbeten:

1. Sjelfporträtt. Bröstbild åt venster, bart hufvud med pudrad peruk och stångpiska, ljusblå rock och ljus väst, brun bakgr. Miniatyr på elfenben. Sign. på baksidan: *Lundbäck pinxit 1786 semetipsum.* Jak. Settervalls saml. — 2 o. 3. Porträtt af drottning Desideria och prins Oscar, efter franska original kopierade. Efter dessa kopior stuckos två kopparstick. (Lars von Engeströms Minnen I: 173.). — 4. Porträtt af konung Adolf Fredrik. Bröstbild. Min. Nat. Mus. 180. — 5. Porträtt af en ung furste. Bröstbild. Min. Nat. Mus. 181. (180 o. 181 gåfvor af hr K. J. Åbom 1886. . — 6. Ung dam. Bröstbild åt venster, hufvudet nästan en face åt höger, ovanligt stor hatt af ljusgredelint tyg med plym, rosenfärgad klädning med breda spetsar kring barmen, röd bröstrosett. Sign. i guld: *Lundbäck pinxit 1786.* Rund min. på pergament. $0_{,060}$. Sannolikt kopia efter gravyr. Eichhorns saml. Bukowskis kat. 61 n:o 362. — 7. Gustaf III. Bröstbild åt höger, grå lockperuk, svart hårband, hvit halsduk med spets, röd rock med brun krage, serafimerbandet. Oval min. på elfenben. $0_{,040} \times 0_{,032}$. Förgyld silfverram. F. E. Morssings saml. — 8. Carl XIII. Bröstbild åt venster, grå lockperuk, svart hårband, hvit halsduk, serafimerband, röd kappa kantad med hermelin. Oval min. på elfenben. $0_{,040} \times 0_{,032}$. Förgyld silfverram. F. E. Morssings saml.

Lundh, Henrik Theodor. Historie- och stillebensmålare äfvensom miniatyrmålare. Född i Stockholm $^{3}/_{10}$ 1812; död derstädes $^{25}/_{3}$ 1896. Föräldrar voro: bryggaren Adolf Fredrik Lundh (1778—1826) och Elisabeth Westin (1775—1846), syster till målaren, professor Fredrik Westin. Lundhs naturliga anlag för konsten funno en välvillig uppmuntrare i morbrodern professor F. Westin, i hvars atelier den 14-årige gossen fick börja måla och kopiera äldre mästares taflor. Vid konstakademien idkade han studier

mellan åren 1829 och 1840. År 1837 anställdes han som konduktör vid d. v. konungens museum. År 1840 kallades han till agrée af fria konsternas akademi och 1843 gjorde han en studieresa till Paris, derifrån han i följd af revolutionen återvände 1848 till fäderneslandet. I början egnade han sig åt historiemålning, men öfvergick snart till framställandet af djur, synnerligen foglar och stilleben. Man har också några få miniatyrer målade af honom. Lundh var ännu 1895 vid full vigör och egnade sig åt utöfvandet af sin konst.

Arbeten:

1 o. 2. Gustaf II Adolfs och Oxenstiernas bröstbilder Runda miniatyrmålningar öfverst å en minnestafla öfver personer, som donerat till Allmänna barnhuset. Sign.: *Lundh*. Barnhusets ego. — 3. Drottning Desideria. Knästycke. Osignerad. (Origtigt uppgifven vara af F. Westin). C. F. Dahlgrens saml.

Löwen, Axel, född 1/11 1686. Han blef volontär vid fortifikationen 1702, hvarefter han gick i utrikes tjenst och blef generaladjutant hos prinsen af Oranien. Återkommen beklädde han åtskilliga militärposter, tills han, som befälhafvare öfver samtliga trupperna i Finland, blef riksråd 1739, kommendör af stora korset af Svärdsorden och Serafimer-riddare 1748 och slutligen upphöjd i grefligt stånd 1751. Han var gift, först med Sofia Carolina Piper och sedan med Eva Horn. Död i Stralsund 25/7 1772. Han har efterlemnat några fint, men hårdt utförda porträtt i tusch, representerade i Statens historiska museum.

Arbeten:

1. Carl XII. Bröstbild i profil åt venster, med bart hufvud och kort hår, öppen rock och renhudskyller. Svartkrits-ritning. Miniatyr på papper. Sign. på baksidan: *C. XII Rex Suetiæ pinxit Axelio Löwe 1714*. — 2. Carl XII. Bröstbild åt höger, med halföppen rock, derunder renhudskyller. Tuschritning. Fyrkantig miniatyr. Sign. på baksidan: *Portrait en tousch von Löwen 1714*. — 3. Carl XII. Hufvudet åt höger. Tuschritning. Miniatyr på papper. Samtliga i Statens hist. museum.

Löwstädt, Carl Theodor, född i Stralsund 1789 (ej 1781 som äfven uppgifves). L. var någon tid, omkring 1813, elev af målareakademien och gjorde sig sedan känd såsom målare, med titel af hofdekorationsmålare, litograf och miniatyrmålare. Han anses vara den förste som införde lithografien i Sverige och utgaf 1823—27 Portefeuille för historiska teckningar. Löwstädt är numera mest känd för sina karrikaturteckningar, hvilka han anonymt utgaf, häftesvis, i litografi, delvis åtföljda af text: Scriblero-scriblerus (= Hammarsköld), Drafslottet, Lindwurms resa till Drafslottet, Raketen, Solgubben med tillnamnet den röda, Procentareidealet, Färsköls-Adonis (= bryggaren Rosenblad J:or) och tidningen Laterna Magica. Löwstädt gjorde cession 1822, då Lorenzo Hammarsköld blef god man. Pamfletten »Scriblero-Scriblerus» var måhända en yttring af hämd för Hammarskölds åtgöranden i L:s konkurs. — Löwstädt blef 1816 gift med Maria Catharina Michaelsson (1790—1835). Sonen, skräddaremästaren och politikern C. R. Löwstädt lefver ännu (1895) i Stockholm; dennes dotter Emma, född 1856, gift i Paris 1882 med Francis Brook Chadwick, är känd som framstående målarinna. — Löwstädt afled i Stockholm 16/6 1829 (ej 1827 som äfven uppgifves).

Malmqvist, Alexander Magnus, son till kantorn uti Ask, Lunds stift, Jeuns Malmqvist; född 1796; student i Lund 1815. Han blef elev af målarakademien, der han 1818 utställde sitt första arbete i olja, Diana och Endymion och vann följande året Götiska förbundets pris, 20 dukater, för en oljemålning föreställande Brage och Idun; 1820 utställde han detta jemte flera arbeten och 1821 erhöll han ånyo Götiska förbundets pris. Året derpå begaf han sig till Frankrike och studerade såväl der som i England företrädesvis miniatyrmålning, hvaruti han uppnådde mästerskap. Malmqvist blef efter några år angripen af en sinnessjuk-

dom, som slutligen blef så svår, att han på 1830-talet blef hemförd till Sverige och intagen på Malmö hospital, der han dog 1853. — Under sin sinnessjukdom utförde Malmqvist ett ypperligt sjelfporträtt sign.: *Comte de Æ Malmskog.* (Konstnären trodde sig vara grefve och heta Malmskog.) Denna förträffliga miniatyrmålning såldes på auktion i Göteborg d. 12 Nov. 1883 efter vice häradshöfding Josef Palm, som hade en vacker miniatyrsamling, mest af okände mästare. Se Förteckning öfver v. häradshöfding Josef Palms konstsamling n:o 36 och Nationalmusei samling 15:de uppl. n:o 166. — Malmqvists taflor, bland hvilka lära vara några altartaflor i skånska landskyrkor, äro för öfrigt ganska få.

Mardefelt, Gustaf von, ursprungligen Marderfelt, svensk friherre, men erhöll såsom preussisk det förstnämda namnet. Han var son till fältmarskalken Conrad Marderfelt och född 1664. Blef preussisk diplomat och var 1717—1728 minister i Petersburg. Död i Pommern 6/12 1729. I Nationalmusei samling af miniatyrer finnes (n:o 108) ett porträtt af czar Peter I, måladt af v. Mardefelt och signeradt 1720.

Mars, född svensk, målade sköna blomsterstycken. Så uppgifver Boye efter Winckelmann, och tillägger att han ej kunnat skaffa några vidare underrättelser om honom. Weinwich omnämner honom således: »*Mars.* En svensk Blomstermaler. Hans vilde Characteer, og hans oftere Tvekampe, hvori han havde tabt et Öje, havde i det nederlandske Kunstnerselskab i Rom forskaffet ham dette Navn (Mars), da man for Resten ei veed hans rette Familienavn, eller noget videre om ham.» — Att Mars (»Monsieur Mars») var ett »nom de guerre» är påtagligt. Måhända är denne mystiske konstnär Fredrik Adolf v. Numers (af Hafström, efter Boye, orätt kallad Nummers), hvilken uppehöll sig i Italien 1771—1773. Wein-

wich omnämner honom såsom »en svensk Maler, som 1770 opholdt sig i Rom, og for sin Fornöjelse tegnede alle der værende Blomster, og adskillige maleriske Udsigter». Estlander säger om honom: »Öfverste Fredrik Adolf von Numers laverade landskap, hvilka sägas varit eftersökta artiklar i samlingarne.» — Fredrik Adolf v. Numers; född $^{3}/_{7}$ 1745; öfverstelöjtnant i arméen; major vid gardet 1788; öfverste för Vesterbottens infanteri 1791 och för Bohusläns dragoner 1792; död ogift s. å. $^{25}/_{12}$ i Stockholm. »Var en förträfflig tecknare samt egde mycken kännedom i de fria konsterna; gjorde i det afseendet 1771—73 en resa till Frankrike och Italien; bevistade slutligen Finska kriget på 1780-talet och blef derunder i affären vid Liikala d. 3 Juli 1789 blesserad i halsen.» (Ad. Ättart.). Det synes icke otroligt, att v. Numers var den af Winckelmann omnämde svenske blomstermålaren Mars. Weinwichs framställning om hans vilda karakter och enögdhet torde väl vara temligen apokryfisk. Historien om duellerna kan ju för öfrigt vara sann och vittnar i så fall om en man med stark hederskänsla, lätt förklarlig hos en officer och adelsman.

Martin, Elias, född 1739 (Boye uppgifver: i Nora, men Eichhorn: i Stockholm). Han skulle enligt faderns önskan lära dennes handtverk, snickeriet, men hans rika anlag för konsten drog honom snart derifrån. Han utvecklades, genom studier såväl hemma som i utlandet, till en ovanligt framstående och mångsidig konstnär och var på en gång gravör, målare i olja, aqvarell, gouache och lavyr samt dertill miniatyrmålare, och upphann mästerskap inom alla dessa områden. »Än majestätisk och djerf, än mild och leende, alltid full af känsla och ädelhet, tillhör han sin tids bästa och mest genialiska konstnärsnaturer.» — »Lika stor som hans flit, var hans outtömliga rikedom på idéer. Som exempel kan anföras, att han en morgonstund uttänkte öfver fyrtio landskapsstycken, dem

han samtidigt i hast skizzerade». — Vid början af 1800-talet kom Martin i glömska, hvarföre han 1806 anordnade en exposition af sina arbeten och lät trycka en förteckning, hvilken omfattade 212 oljemålningar utom gouacher, lavier och kolorerade gravyrer. Efter denna tid var han emellertid föga produktiv. Miniatyrmålning torde han obetydligt hafva öfvat. Å Bukowskis miniatyrporträtt-auktion Mars 1887 slogs bort »Ung man, omkring 1790 af Elias Martin» för 40 kronor. — I sina föreläsningar öfver konsthistoria, tryckta 1817, uppgifver Hammarsköld Elias Martin vara afliden redan 1811, oaktadt han dog i Stockholm först $^{25}/_{1}$ 1818. Sonen Fredrik Erik Martin (1776—1854), snickaremästare liksom farfadern, var äfven målare och gravör.

Mayr, Peter. Skicklig miniatyrmålare på 1820-talet. I National-Museum finnas flera miniatyrer af honom. (Ovisst om han arbetat i Sverige.) I likhet med Rehn signerade han sitt namn på olika sätt: Mayr, Mayer, Maier. — En Johan Ulrik Mayr från Augsburg, f. 1630, d. 1704, var ypperlig porträttmålare.

Meurling, Alexander, född 1730. Blef 1761 målare vid hofkonditoriet, en befattning som fordrade lätt hand och mycken smak. Derjemte öfvade han egentlig konst såsom porträttmålare, dels i pastell, dels i miniatyr. I enskilda samlingar träffas någon gång verk af honom, tecknade med hans initialer eller utan namn, hållna i den traditionella ljusa tonen med grönaktiga skuggor, men ej utan en viss förtjenst. (Eichhorn.) Enligt Inr. Tidn. n:o 43 för 1771 död detta år omkring $^{1}/_{6}$, 41 år gammal.

Arbeten:

1. Ung man. Bröstbild åt höger, svart hårband, brun rock, ljusblå väst. Miniatyr, oval, på pergament. $0{,}040 \times 0{,}034$. Se Eichhornska auktionskatalogen för 8 o. 9 Maj 1890 (Bukowskis n:r 61) N:o 348 med följande not: »I silfverboett med ögla. — Maneret liknar det i flere pasteller af M. — Hammer har egt signerade miniatyrer af samma

hand.» Nu i F. E. Morssings saml. — 2. Yngre man. Bröstbild åt höger, hufvudet en face åt venster, svart trekantig hatt, med hvit tofs, på hufvudet, röd rock, skär väst. På kort. Oval. $0{,}_{055} \times 0{,}_{072}$. N:o 349 i förutnämda katalog.

Meytens, Martin von (ej van); son till Martin Mijtens; född i Stockholm $^{24}/_{6}$ 1695. Han erhöll sin faders undervisning i porträttmålning med sådan framgång, att han redan vid 11 års ålder utförde arbeten, som väckte uppmärksamhet. År 1714 lemnade han Sverige och gjorde vidsträckta resor i Tyskland, Frankrike och Italien, under hvilka han företrädesvis utbildade sig till emalj- och miniatyrmålare. I Paris fick han handledning af sin landsman Carl Boit. Sedermera sysslade han mindre med miniatyrmålning, utan egnade sig mest åt oljemålning. Slutligen slog han sig ned i Wien. Strax efter sin ankomst målade han i miniatyr fem af de kejserliga personerna på en tafla, hvilken så intog kejsaren, att han utnämde M. till sin kammarmålare. Med kejsarens tillåtelse fick han göra ett besök i sitt fädernesland 1730 och kom att, genom konung Fredriks bemedling, stanna här i ett och ett tredjedels år, under hvilken tid de flesta af de bilder utfördes, som finnas i Sverige af hans hand, å Drottningholm, Gripsholm, Bogesund, Österby. Samtliga dessa taflor visa en mästare, »som med en fulländad teckning förenar en förnäm, något kylig färg.» Färgen är i synnerhet märklig, såsom hållen »i ett eget manér, som förband det stora hos de gamle med det angenäma hos de nyare» enligt en samtidas yttrande. I September 1731 anträdde Meytens sin återfärd till Wien. År 1759 blef han direktör för konstakademien derstädes, i hvilken egenskap han fortfor att verka till sin död $^{23}/_{3}$ 1770.

Arbeten:

Ung man. Bröstbild, åt venster, hufvudet nästan en face åt höger, pudradt hår med yfviga öronlockar, långt fladdrande nackhår, broderad spetsskjorta, ljusgul rock, purpurröd kappa å venstra skuldran fallande ned åt venster. På koppar. Oval. $0{,}_{080} \times 0{,}_{065}$. Trots

oljetekniken är målningen af den mest fulländade finhet. Af kostymen att döma härrör den från 1730-talet och är efter all sannolikhet utförd under Meytens vistelse i Stockholm åren 1730, 31. De i violett stötande skuggorna, kappans fint brutna veck och liksom uppblåsta drapering tyda på denna period, under hvilken man, som bekant, företrädesvis utförde små bilder i emalj och olja. Bilden framställer kanske en af de ynglingar, Meytens förde med sig till Wien, således möjligen Dederichs eller Fabritius. Såldes på Bomans auktion Jan. 1888, N:o 20. Eichhorns saml. n:o 339. Bukowskis kat. 61. — I Nationalmuseum finnes under n:o 535 ett större porträtt af kejsar Carl VI (kejsare 1711—40) till häst, i olja af v. Meytens.

Mijtens, Martinus. Mijtens eller Mytens är en gammal målareslägt från Haag. Den förste, Arnold Mijtens, af italienarne kallad Rinaldo, var född i Bruxelles 1541 och dog 1602. Martinus Mijtens l. Mytens (orätt kallad Peter Martin Meytens) var född i Haag 1648 (enl. Estlander 1654 eller 1656), kom till Stockholm omkring 1677, död der omkr. 1736. På grund af att hans son, den store miniatyrmålaren Martin von Meytens, åtnjöt sin faders undervisning till sitt nittonde år, skulle man kunna våga den förmodan, att äfven den sistnämde utöfvade denna konst. Martin Mijtens var en ansedd porträttmålare och är representerad i Vibyholms och andra samlingar.

Millberg, Erika Elisabeth, född Lundberg $^{26}/_{7}$ 1825. Gift med juveleraren Erik Gustaf Millberg i Stockholm (död Dec. 1888). Fru Millberg tog någon tid undervisning af tecknaren och historiemålaren Anders Lundqvist. Hon har endast för sitt nöjes skull öfvat sin konst som miniatyrmålarinna uti att porträttera vänner och bekanta, och har ej exponerat något konstverk.

Arbete:

Juvelerare Cedergren. Bröstbild, i profil åt venster, med svart krusigt hår, svarta korta polissonger och brun rock. Rund miniatyr på papp. $0{,}_{029}$. (Hagdahls saml.).

Müller, Anders Emanuel, född i Stockholm 1761. Han var en på sin tid mycket anlitad miniatyrmålare,

ehuru han egentligen var tjensteman i Statskontoret, der han avancerade till Kongl. räntmästare (1805), hvilken tjenst han innehade till sin död 1829. Till ledamot af konstakademien kallades han 1804 och 1817 nämdes han till riddare af K. Nordstjerneorden. Müller arbetade mest i gouache, i hvilken genre han utfört en mängd porträtt äfvensom kopior efter antika mästare. Vid porträttering hade han synnerlig förmåga att uppfatta och återgifva det karakteristiska. En följd teckningar af Stockholmsoriginal på 1790-talet och ett porträtt af Gustaf III anses vara de bästa af hans arbeten. I Nationalmuseum förvaras ett fruktstycke i gouache (211), kopia af Müller efter W. van Aelst's original i olja (N. M. n:o 302).

Arbeten:

1. Sjelfporträtt, bröstbild åt venster, bart uppstående grått hår. Miniatyr på papp. (Hagdahls saml.). — 2. Hustruns porträtt, bröstbild, i profil åt venster, kort lockigt hår, röd schal. Miniatyr på papp. (Hagdahls saml.). — 3. Faderns porträtt, bröstbild åt venster, hufvudet åt höger, grå peruk, blå rock med röda uppslag, derunder harnesk. Kopia efter en oljemålning. Gouache på pergament. (Hagdahls saml.).

Mörck, Carl Fredrik, född 1721. Konduktör vid fortifikationen. Han har utfört en mängd porträtter af kungliga personer, Död 1764.

Arbeten:

1. Carl XII. Hel figur med obetäckt hufvud, under venstra armen hatten, med venstra handen håller han om svärdfästet och pekar med den högra på en brinnande stad. Å en sten till venster läses: Carolus XII Rex Sveciæ natus d. 17 Jun. A: 1682 . . . d. 30 Nov. A: 1718. Gouache på pergament. (Hagdahls saml.). — 2. Gustaf II Adolf. Bröstbild åt höger. Miniatyr. (Konstauktionen d. 22 Apr. 1892. Bukowskis kat. 76.).

Nordberg, Emma Victoria, glas- och porslinsmålarinna i Stockholm; född i Nordingrå, Vesternorrlands län, d. 29 Maj 1847, dotter af kontraktsprosten Jonas Nordberg och Brita Christina Ulander. Om sin konstnärsutbildning meddelar fröken Nordberg: »Jag började mina studier i

Stockholms Slöjdskola höstterminen 1872 och lemnade skolan 1876, då jag reste till Helsingfors, der jag associerade mig med fröken Augusta Peterson * och upprättade en målarskola derstädes, som fortgick i 5 år. Under denna tid undervisades hufvudsakligen i lackér- och inkrusteringsarbeten samt papparbeten och något porslinsmålning. Jag har exponerat i Sverige på 5 landtbruksutställningar och erhållit 4 silfvermedaljer och 1 guldmedalj, denna i Sundsvall 1885. Efter återkomsten till Sverige bosatte jag mig, jemte fröken Augusta Petterson, i Stockholm och öppnade målarskola. Erhöll resestipendium till Paris-utställningen 1889. Efter denna tid har jag hvarje sommar varit två månader i utlandet för studier. Våra undervisningsämnen äro: Glasmålning för fönster, etsning å glas och metaller, aqvarell-, olje- och porslinsmålning, glödritning, gyllenläder och läderplastik».

Nordgren, Carl Wilhelm, född i Stockholm 1804. Hans fattigdom, mer än egentlig musikalisk begåfning. föranledde honom att i ungdomen söka sin utkomst som musiker, och blef han då trumpetare vid Lifgardet till häst. Deremot lågo hans anlag obestridligt åt teckningskonsten, hvari han fick undervisning vid målareakademien, under det Westin åtog sig att blifva hans lärare i porträttering och oljefärgsmålning, och vann han under denne beskyddares ledning ett icke oförtjent rykte som lycklig porträttör. Hans miniatyrporträtt äro dock lika hårda som hans staffiibilder. Död i Stockholm $^{9}/_{1}$ 1857.

Arbeten:

Okänd man. Bröstbild åt venster, i svarta kläder och små s. k. fadermördare. Miniatyr på elfenben. Sign.: *C. W. Nordgren 1840.*

---

* Född $^{6}/_{11}$ i Tammerfors, Finland. Föräldrar: fabrikören Thomas Peterson och Johanna Fredrika Lindberg. Studerade vid slöjdskolan i Stockholm 1872—1875. Blef 1876 antagen som lärarinna vid Föreningens för konstfliten, i Finland, skola. Erhöll statsanslag till verldsexpositionerna i Paris 1878, 1889. (Svensk undersåte sedan 1893). Har för exponerade arbeten erhållit 9 belöningsmedaljer (6 silfver, 2 brons och 1 guld).

$0_{,068} \times 0_{,055}$. (Hagdahls saml.) — En följd små porträttkopior af Nordgren finnas å Skokloster.

Noreus, Maria Wilhelmina. Se Krafft.

Noring, Timoleon, son till expeditionssekreteraren och dilettanten i målning Jonas L. Noring (1755—1823) och Sofia Maria Lamberg (1775—1860); född i Vestergötland 1804; fänrik. Han hade goda anlag för konsten och målade skickligt miniatyrer. Död 1832. (Han var broder till konstnärinnan Clementine Wallin, född Noring 1796, gift 1825 med Josef Wallin (1786—1863) slutligen domprost i Skara; död 7/3 1872.)

Oscar I. Sveriges och Norges konung. Författare, målare, kompositör. Född 1799, död 1859. — Å konstauktionen d. 10 Maj 1893, efter anonym förteckning, såldes under N:o 139: Ljusskärm med miniaturlandskap, måladt af konung Oscar I (signerad), tillhört drottning Josephina.

Pictus. Å auktionen efter E. A. Boman (andra afdelningen d. 25 Jan. 1888) förekom bland afdelningen miniatyrmålare (N:o 15): Prest med hvitt skägg och kalott. Sign. *Pictus 1729;* i silfvermedaljong. — Pictus är naturligtvis, likasom Mars, ett »nom de guerre».

Plötz, Carl Ludvig, son af musikern och emaljmålaren Henrik Plötz (1747—1831); föddes i Köpenhamn 13/6 1804. Han utbildade sig till minityrmålare och tecknare, antagligen under faderns ledning, och utställde 1822—1826 en del tecknade och målade porträtt samt några kopior. Den »Kongl. Malerisamling» i Köpenhamn eger i sitt magasin några tecknade porträtt som visa huru omsorgsfull, men också huru litet intressant han var i sina arbeten. Han dog d. 11/10 1849. I Stockholm vistades han 1833 och deromkring.

Arbete:

Porträtt i miniatyr. Se Konstfören. årsber. af 25 Jan. 1834.

Pool, Jurian. Holländsk porträttmålare; gift med den berömda frukt- och blomstermålarinnan Rachel Ruysch. Född 1666, död 1745. I grosshandlare Jakob Settervalls stora och dyrbara samling af miniatyrer finnes ett porträtt af Carl XII sign.: *J. Pool.*

Quaglia, Ferdinando, född i Piacenza 1780 (enl. annan uppgift 1786). Bosatt i Paris från 1805. (Han får ej förblandas med konstnären Quaglio.) Ännu 1824 utställde han på Salonen i. Paris. Förmodligen har han ej varit i Sverige, utan målat nedanstående miniatyrer i Paris.

Arbeten:

1. Drottning Desideria i yngre år. Midjestycke åt höger, hufvudet en face åt venster, lockigt hår med perlband, perlörhängen, svart sammetsklädning med kort lif, hvita ärmpuffar, hvit gördel, röd schal med guldbroderier. Oval min. på elfenben. $0{,}075 \times 0{,}034$. Eichhorns samling. Se Bukowskis auktionskatalog N:o 61 sid. 67: »Sannolikt kopia efter Gérards stora, år 1804 målade porträtt af marskalkinnan Bernadotte. Köpt å auktion 1879 efter en kammartjenare, som fått porträttet af drottningen. Enligt Nagler målade Quaglia många af sin tids suveräner, bland dem drottningen af Sverige.» — 2. Liten flicka af Beauharnaiska slägten (?). Knästycke, i hvit sidenklädning; sittande framför ett bord och lekande med ett manligt medaljongsporträtt. Sign.: *Quaglia 1807.* Jak. Settervalls saml. (Förut Bomans N:o 69.) — 3. Fruntimmersporträtt. Till midjan. Miniatyr; Nat. Mus. 96.

Reinhardt, Carl Philip, »professor» från Mannheim, porträttmålare i miniatyr och pastell; död i Uddevalla 30/3 1809. Annonserade i Götheb. Alleh. 7/10 1807. I samma didn. läses, 21/4 1809, griftverser öfver honom.

Remondini. Italiensk miniatyrmålare, vistades i Göteborg 1814, i Stockholm 1815.

Arbeten:

1. Curator ad litem i Justitiekollegium och Förmyndarekammaren Fredrik Severus Bergström (fader till K. Bibliotekarien Rich. Bergström). — 2. Fröken Charlotta Elisabeth Alstedt, sedermera den förres fru.

Reuterborg, Eric. Blef 1818 kammarskrifvare i Krigskollegium; 1819 krigskassör; fick assessors titel och försvinner ur statskalendern 1844.

Arbete:

Carl XIV Johan. Bröstbild åt venster, i uniform, barhufvad, profil. Miniatyr på elfenben. Sign.: *Reuterborg 1814.* Elfenbensinfattning. (Bomans saml.)

Richter, David, d. y., kusin till David Richter d. ä. (1662—1735); född i Stockholm omkring ~~1670~~. Han och brodern lemnade 1697 fäderneslandet och begåfvo sig till Italien, der den förstnämde utbildade sig till miniatyrmålare. Efter hemkomsten utförde han några porträtt i olja, men egnade sig sedan uteslutande åt miniatyrmålning. Efter Brenner blef han hofminiatör, hvilken befattning han innehade till 1728. Sedan utförde han en mängd miniatyrporträtt af enskilda. »Hans små bilder äro djerft och kraftigt tecknade samt eleganta, om ock något oroliga i målningssättet.» Richter afled i Stockholm $^{12}/_{1}$ 1741. Han dog således ej ung, som Boye uppgifver.

Arbeten:

1. Ung dam med blå mantel. Miniatyr på pergament, fattad i prydlig guldboett. Oldenburgs saml. — 2. Äldre man i blå rock med röd mantel och hvit halsduk, kort peruk. Bröstbild åt höger, nästan en face. Miniatyr på pergament, gammal infattning. Å kapselns baksida ett bladornament. (Hagdahls saml.) — 3. Porträtt af konstnären Casanova (?). Bröstbild. $0{,}_{082} \times 0{,}_{061}$. — 4. Carl Friedrich. Bröstbild åt venster, ansigtet åt höger, kort hår, blå rock öfver harnesk. Miniatyr på kort. Å kapselns baksida ett monogram af dubbla C. och F. under hertiglig krona, deromkring: Hertig Carl Friedrich zu Schleswig Holstein Gottorp. *Fecit Richter 1714.* — Statens Hist. Mus. — 5. En Carl XII:s krigare. Jak. Settervalls saml. — 6. Prestman. Medelålders, liten bröstbild åt höger, hufvudet en face åt venster, prestdrägt. Aqvarell på pergament under glas. $0{,}_{035} \times 0{,}_{028}$. I ciselerad silfverboett med två byglar. Eickhorns saml. Bukowskis kat. 61 N:o 346. — 7. Worster, S., köpman i Stockholm. Bröstbild till höger, gul mantel och allongeperuk. Sign.: *C. R. 1701.* Ramen af ben. (Tillhört prof. Ways saml. N:o 10). Bomans saml. (Kat. 25 jan. 1888 N:o 11.) — I hr Hammers nu skingrade samlingar funnos flera David Richters miniatyrporträtt af

svenska enskilda personer, infattade i originalmedaljonger af guld och silfver.

Roos af Hjelmsäter, Catharine-Marie, dotter af ryttmästaren Carl Adam Roos af Hjelmsäter (f. 1757, d. 1826) och Sofia Gustafva Bratt; född $^{2}/_{12}$ 1786 på Hjelleskate i Millesviks socken, Wermland; gift $^{2}/_{7}$ 1814 på Rosenbergs malmgård vid Norrtull i Stockholm med s. m. prosten och kyrkoherden i Nyed, Karlstads stift, Magnus Lagerlöf (f. 1778 d. 1844); död i Kristinehamn $^{9}/_{4}$ 1865. — Hon var ganska skicklig miniatyrmålarinna i Gillbergs manér och begagnade samma sorts hvita beredda papper som han alltid använde. Hon synes ha varit elev af Gillberg. Af hennes utförda arbeten känner förf:n blott tvenne:

1. Porträtt af fadern Carl Adam Roos af Hjelmsäter*. — 2. Porträtt af fru Sara Catharina Hjerpe, född Zettervall. (Skådespelaren Adolf Hellanders mormoder, f. 1791, d. 1883.)

Roos af Hjelmsäter, Leonard Henrik, son till ryttmästaren Carl Adam Roos af Hjelmsäter och Sofia Gustafva Bratt; född på Hjelleskate i Millesviks socken, Wermland, $^{22}/_{12}$ 1787. Roos kom tidigt i målareakademiens ritskolor, der han 1808 fick premier för målning och hvarest äfven förvaras ett af honom, 1810, måladt porträtt. Han utställde 1805—1816 åtskilliga porträtt i miniatyr och aqvarell och kallades 1815 till agré. 1817 företog han en resa till Wien och Italien, der han vistades ett par år i Rom. Roos blef en mångsidig konstnär, han var på en gång landskaps- och porträttmålare, etsare, miniatyr- och porslinsmålare. Efter sin återkomst till Sverige arbetade han egentligen som konturetsare och utgaf: Porträtter af aflidne riksdagsmän (1823), Sveriges konungalängd (1824) och

---

* Adolf Hellander har egnat denne en liten skizz: En Gustavian från 1809. Der omtalas, huruledes den ofvannämda dottern högg tag, i mörkret en höstkväll, uti ett lurfvigt föremål, som hon mötte i förstugan, och höll detsamma, till dess fadern störtade ut med en studsare i handen, då »föremålet» befanns vara en varg, hvilken blef skyndsamt expedierad.

Porträttgalleri af svenska poeter, vältalare och konstnärer. 1824 for Roos till Förenta Staterna, der han började utgifva ett porträttverk: Les acteurs les plus distingués des théâtres américains (1825) hvilket dock ej lärer rönt någon framgång. Amerikanarne senterade ej det enkla, men dock karakteristiska utförandet. Man finner af ett hans bref, infördt i Linköpings-Bladet, Jan. 1826, från Rio Negro i Venezuela, att han äfven besökt Sydamerika. Han afled i staden Honda, Columbia, Maj 1827, såsom det uppgifves, af ett ormbett.

Arbeten:

1. Fredrik Wilhelm III. Bröstbild. Rund miniatyr. Sign.: *L. H. R. 1814.* $0_{,060}$. Gripsholm N:o 1483. — 2. Louis Adrien Masreliez, den berömde målaren och direktören för Konstakademien. Bröstbild åt venster, ansigtet en face, pudradt lockigt hår, små hvita polissonger, hvit halsduk och krås, Vasaordens band om halsen, svart frack. Sign.: *L. H. Roos 1810.* Oval min. på elfenben. $0_{,070} \times 0_{,065}$. Konstakademiens utst. 1811 N:o 53. E. A. Bomans saml. s. m. Eichhorns N:o 387. — 3. Jakob Ekmarck, sekreterare. Bröstbild åt höger, grått hår, hvit halsduk, krås och nål, blå frack med blanka knappar. Rund min. på elfenben. $0_{,060}$. Guldram, baksidan *J. E.*, monogram i guld på hvitt siden. Konstakademiens utst. 1809. F. E. Morssings saml. — 4. Äldre man i svart frack med Vasaorden. Sign.: *L. H. Roos 1810.* Bomans saml. Aukt. kat. d. 25 Jan. 1888. N:o 76. — I Konstakademiens ego finnes ett af Roos måladt porträtt af arkitekten Alexander Hambré, sign. 1810, och i Nationalmuseum finnes ett sjelfporträtt af konstnären, bröstbild i aqvarell (N:o 37).

Rota, Giuseppe. Italiensk minityrmålare från Bergamo. Boye uppgifver oriktigt, att han var född fransman. Åren 1806—1817 vistades han i Sverige; blef 1807 ledamot af Akademien för de fria konsterna och uppträdde flera gånger som utställare. En konstkritikers omdöme öfver Rotas arbeten, att de »voro ganska klena», är falskt. Nedannämda två arbeten vittna om mästerskap. Eichhorn säger om Rota att »hans pensel är säker och kraftig, men färgen något torr och dunkel». — Födelseår obekant, dödsår 1821 (?).

Arbeten:

1. Konstnärens sjelfporträtt, måladt 1806. I Konstakademiens ego. — 2. Porträtt af Louis Masreliez. Sign.: *Rota pinx. 1807.* (Jfr Bukowskis kat. N:o 48, der porträttet förekommer i fotogravyr af W. Silfversparre.) Jak. Setterwalls saml.

Rudbeck, Oscar Thure Gustaf Alexander Fredrik, friherre, son af hofmarskalken Claës Reinhold Rudbeck; född 21/1 1829. Genre- och miniatyrmålare. Har studerat i Stockholm, Düsseldorf och Paris samt utställt dels i konstakademien, dels i konstföreningarne. Han blef 1871 agré af K. Akademien för de Fria konsterna. Bosatt i Stockholm.

Arbete:

Okänd dam. Bröstbild åt venster, i svart, vid tinningarne nedkammadt hår, hvit urringad klädning och ljusröd schal. Miniatyr på elfenben. $0_{,077}$. (Hagdahls saml.)

Ryberg, Hulda, född på 1850-talet. Hennes fader var den som tillfällighetspoet kände landtmätaren i Jönköpings län Tuve Ryberg (död 1887). Hon är f. n. bosatt i Paris, der hon utöfvar porslinsmålning.

Rylander, Carl Isak. Guldsmed i Åmål, men blef sedan elev vid konstakademien i Stockholm och målade miniatyrer med verklig skicklighet. Född 1779 och död i Göteborg 10/4 1810. Hans efterlemnade boksamling, jemte målningar, såldes å auktion i Göteborg d. 7 Sept. 1810 »uti 3:dje våningen af hr Bengt Landtmans hus.»

Arbeten:

1. Porträtt af en kapten Carlén (l. Carlin?), åt höger med bart hufvud, mörkt i pannan nedkammadt hår, blå rock med blanka knappar, hvit väst och hvit halsduk. Blågrå bakgr. Rund miniatyr på elfenben. Sign.: *Rylander pinxit 1808.* $0_{,055}$. (Ur Hagdahls saml.) Eichhorns saml. Bukowskis kat. 61 N:o 385. Nu i F. E. Morssings saml. — 2. Porträtt af Josephine Petiault. Copia efter Sparrgren. — 3. Porträtt af notarien Wahlberg. — 4. Porträtt af herr Olof Sjöstedt. — 5. Porträtt af kapten Hallander. — 6. Porträtt af herr Hoffstens lilla son.

(N:ris 2—6 förekomma i Akademiens Expos. kat. 1803.)

7. Porträtt af hr Rodin. Måladt i miniatyr efter naturen. (Se Akad. Exp. kat. 1804.) — 8. Porträtt af grosshandlare Kuntze i Göteborg. Min. Sign.: *Rylander*. Jak. Settervalls saml. — 9. Porträtt af general H. Mörner vid 57 års ålder. Bröstbild. Min. Nat. Mus. 216. (Test. af frih. K. A. Wachtmeister 1889.) — 10. Yngre man. Sign.: *Rylander 1809*. Bomans saml. Aukt. kat. d. 25 jan. 1888. N:o 78. — 11. Ung man. Bröstbild åt höger, lockar öfver pannan, hög hvit halsduk med röda kanter, hvit väst med d:o, mörkblå frack. Rund min. på pergament. $0{,}_{062}$. I originaletui. Å frånsidan hårfläta. E. A. Bomans samling N:o 79.

Röhl, Maria Christina, född på Skönstavik vid Stockholm $^{27}/_{7}$ 1801. Hennes föräldrar voro konsuln, f. d. handelsagenten, Jacob Eliasson Röhl (1755—1822) och Christina Maria Kjerrman (1779 -1814). Sina första lärospån gjorde hon för artisten Hamrén, men blef 1823 lärjunge af professor Forssell. Efter hans död gjorde hon långvariga resor för sin utbildning som konstnärinna och besökte under åren 1849—1856 Paris, London, Liverpool m. fl. ställen. Som porträtt-tecknarinna i svartkrita och pastell är hon allmänt känd. Dessa porträtter äro utförda i ett ytterst fullkomnadt manér, och hafva dessutom förtjensten af stor likhet. Verkliga miniatyrer af henne äro mera sällsynta. Hon afled temligen glömd af sin senare samtid $^{30}/_{6}$ 1875.

Arbete:

Prest. Bröstbild något åt höger, lockigt, långt grått hår, presterlig drägt och kragar samt Nordstjernan. Gulbrun bakgr. Miniatyr på elfenben. $0{,}_{068} \times 0{,}_{056}$ (Hagdahls saml.)

Rönnow, Casten Otto, född i Karlshamn $^{15}/_{2}$ 1700; med. stud. i Stockholm och Upsala; med. d:r i Reims 1730; lifmedikus hos konung Stanislaus 1734—1766, fran sktstatsråd; natur. svensk adelsman 1759, introducerad 1776; ledamot af Vetenskapsakademien i Stockholm; död i sistnämda stad $^{5}/_{5}$ 1787 och slöt sin adliga ätt. — Under sin första vistelse i Paris (1728—1734) utbildade han sig till utmärkt tecknare och målare, bland annat i miniatyr. Han

utförde de anatomiska ritningarne till Le Drans verk om stenoperationerna.

Arbeten:

1, 2. Nils Bielke, senator i Rom, och hans fru, friherrinnan Hedvig Elisabeth Sack. Miniatyr på pergament, kopieradt efter Lundberg. I ett gemensamt etui. Sign. o. dat. Paris. Bukowskis utställning 1884.

Sadewasser, David, tysk miniatyrmålare i Stockholm, 1668.

Salmson, Axel Jacob, son af juden, hofgravören J. Salmson; föddes i Stockholm 1807 och hette, innan han lät döpa sig: Sem Jacob. Sedan han gjort studier i konstakademien egnade han sig åt den konstnärliga litografien och utgaf flera litografiska arbeten. Som miniatyrmålare skall han hafva utfört utmärkta arbeten. I följd af ekonomiskt obestånd (»starkt misstänkt för reversförfalskning») lemnade han landet i Maj 1862 och dog, blind, i Nordamerika 26/1 1876. — På Eichhornska auktionen, Maj 1890, såldes ett af Salmson utfördt porträtt i blyertsritning af skalden Vilhelm von Braun med dennes egenhändiga namnteckning. I katalogen (Bukowskis 61) är anmärkt att det var denna teckning, hvilken tjenat som original till v. B:s porträtt, i litografi, uti »Nordstjernan», äfvensom att det var till nämda originalporträtt v. Braun skrifvit sitt bekanta stycke »Mitt konterfej».

Sandberg, Johan Gustaf. Denne framstående historie-, genre- och porträttmålare föddes i Stockholm 13/5 1782. Fadern var snickare. Vid 14 års ålder antagen till elev i konstakademiens principskola, måste han för att kunna lifnära sig gifva musik- och ritlektioner, hvarjemte han biträdde Brusell å K. Teaterns dekorations-atelier. Under sådana förhållanden kom han att qvarstå en längre tid i elevernas klass och synes icke ens ha varit medveten om sin verkliga kallelse, förrän han i umgänge med von Breda leddes in på den rätta stråten, och med ifver be-

gynte upparbeta sina anlag för svensk historiemålning. Under denna tid synes han äfven ha sökt sig förtjenst som miniatyrmålare, efter hvad nedanstående gifver vid handen. Han kallades 1821 till ledamot af konstakademien och utnämdes derstädes till professor 1828 samt blef 1843 akademiens direktör, hvilken befattning han innehade till 1853. Död i Stockholm $^{26}/_{6}$ 1854. Sandberg var gift med Sofia Dorothea Kökeritz (1795—1888); deras dotter Eva var gift med målaren, professorn vid konstakademien, G. W. Palm.

Arbete:

Porträtt af en okänd officer. Bröstbild åt höger, blå uniformsrock med en rad blanka knappar, guldfransade epåletter, hvit väst och hvit halsduk. Tunnt grått hår. Oval miniatyr på elfenben. Sign.: *Sandberg 1803*. Såldes senast å miniatyrporträttsauktionen Mars 1887 för kr. 56: 10. (Nya Dagl. Alleh. $^{5}/_{3}$ 1887.)

Scheffel, Johan Henrik, född i Wismar $^{9}/_{4}$ 1690 och sålunda svensk undersåte. Han nedslog sina bopålar i Stockholm 1721 eller 1723, efter en längre tids studier i Tyskland. S. hör till raden af Sveriges utmärktaste konstnärer, och äfven till de produktivaste. Han arbetade ända till 1765, då han flyttade till Westerås, der han afled $^{21}/_{12}$ 1781, närmare 92 år gammal. — Af samtiden högt uppburen såsom förträfflig porträttör, valdes han till ledamot af konstakademien samt erhöll titel af direktör. Hans porträtt, hvilka alla utmärka sig genom det blida och älskvärda i uppfattningen samt det säkra och tekniskt fulländade i utförandet, kunna räknas i tusental. På hans ålderdom blefvo de dock något blåaktiga och matta. Miniatyrer af honom äro högst sällsynta. — Weinwich, som ej vet mer om Scheffel än att han »arbeidede i sin Kunst ved 1750», säger att »Landsberg, Gillberg, Åkerman, Fritzch og Preisler har raderet efter ham». — Hans dotter Margaretha Catharina, gift med Eric Uggla, borgmästare i Westerås, var också artist. Sonen Mårten Fredrik blef adlad Stiernfelt.

Arbeten:

1. Charlotta Ulrika von Liewen, riksrådet Gustaf Bondes första fru, i hvit klädning med blå mantel. Miniatyr på pergament. Sign.: *Fecit 1742.* Wibyholms kat. sid. 11. — 2. Yngre man med stor lockperuk, ljusviolett rock och väst med rosenfärgadt foder, båda med rika guldgaloner. Oval min. på pergament. $0,_{035} \times 0,_{025}$. Jak. Settervalls saml. Har förut tillhört Eichhorns saml. Se Bukowskis kat. 61. N:o 340 med följande not: Antagandet, att Scheffel målat bilden, stöder sig dels på uppfattningen och färgens likhet med hans äldsta manér (omkr. 1728), dels på det kända förhållandet, att hans dotter M. Scheffel utfört miniatyrmålningar, något som hon väl lärt af fadern. För öfrigt var utöfningen af miniatyr- och oljemålning, i stort, ej fullt skild åt förr än vid midten af 1700-talet (Arenius, Streng, Starbus m. fl.)

Scheffel, Margareta Catharina, dotter af porträttmålaren Johan Henrik Scheffel; gift med assesorn och borgmästaren i Westerås Eric Uggla*. Elev af fadern utbildade hon sig till en ganska skicklig miniatyrmålarinna. I Stockholms Dagblad 7/10 1892 nämnes bland gåfvor till Nationalmuseum: »Ett miniatyrporträtt, signeradt M. Scheffel». Detta finnes upptaget i 15:de uppl. af Förteckning öfver oljefärgstaflor samt målningar i Nationalmuseum under N:o 227: Herrporträtt. Bröstbild. Miniatyr, dat. 1777.

Schildt, Joachim Henrik, född omkring 1680; major vid artilleriet; död 30/8 1732. I statens historiska samlingar finnes en miniatyr, i hvars kapsel finnes graveradt: *Schildt pinxit.* Denna antages vara målad af major Schildt. En oljemålning sign,: *J. H. Schildt* såldes 29/3 1879 å bokauktionskammaren i Stockholm. Enligt Svenskt konversationslexikon och Hafströms De bildande kon-

* Denne, som ej tillhörde adliga ätten, (född 1713, död 1794) var son till kronobetjeningsmannen Samuel Uggla och Christina Pehrsdotter Uf. Hans broder, kontraktsprosten och kyrkoherden i Hedemora theol. d:r Petrus Uggla var fader till s m. grefven, en af Rikets herrar, Samuel af Ugglas. Eric Ugglas dotter Henrica (f. 1761. Westerås stifts Herdaminne III: 362) var moder till professor J. H. Schröder.

sternas utöfvare i Sverige lefde här under Fredrik I:s tid en tysk porträttmålare J. H. Schildte. Enligt Lenström skulle denne äfven förfärdigat »kröningstaflor». Efter uppgift af hr Nils Kristersen skulle J. H. Schildte vistats här ännu på 1850-talet och kan således icke vara förvexlad med J. H. Schildt, som dog 1732. För Boye och Weinwich äro båda okända.

Schmidt, Henric Albert, född $^{31}/_{10}$ 1849 i Hernösand, der fadern var grosshandlare. — Bland miniatyrmålare intager Schmidt ett framstående rum. Han etablerade år 1879 i Stockholm en textningsbyrå, den första i sitt slag, derföre att den omfattar all slags textning, i förening med miniatyrmålning. Byråns n. v. adress är: Åsögatan 28. I denna atelier utföras, hufvudsakligen af hr Schmidt sjelf: prakttextning, bandteckning, monogramritning, ornamentmålning, gruppritning, mönsterritning samt miniatyrmålning i aqvarell, tusch, olja, bronz på föremål af trä, glas, porslin, metall, terracotta, siden m. fl. — Den textning i förening med ornamentik och miniatyrmålning, gammal munkstil, hr Schmidt utför, är så utomordentligt konstnärlig att den uthärdar jemförelse med de vackraste förebilder. — Bland utförda större arbeten märkas:

Originalmanuskript (poemet »Drottning Sophia» af C. D. Wirsén) inköpt af H. M. Konungen. — Praktadresserna på pergament från i Stockholm bosatta danskar, samt från H. M. Konung Carl XV:s stab till danska kronprinsparets silfverbröllop, med pennteckningar och miniatyrer. — Hundratals adresser i olika stilar, diplomer, albumblad m. m. äfven till utlandet. — Restaurering af en mängd gamla kopparstick, miniatyrporträtt och gamla manuskript. — Ritningar till flera af de praktband, hvilka utställdes af bokbindarne Lindmansson och Nilsson på expositionerna i Köpenhamn och Chicago och prisbelöntes. — Herr Schmidt arbetar för närvarande på större manuskript i guld, silfver och färger med miniatyrmålningar, afsedda för utländska marknaden.

Schröder, Georg Engelhard, född i Stockholm (enligt annan uppgift i Hamburg) $^{31}/_{5}$ 1684. Elev af D. von Krafft. Anträdde 1703 en utländsk resa, hvarunder han i Tyskland, Italien och England utbildade sig till en framstående porträtt- och historiemålare. Återkom till Stockholm 1726, utnämdes till hofkonterfejare och blef dessutom hugnad med hofintendentsvärdighet. Bland hans många arbeten, hvilka äro af skiftande art och värde, må främst nämnas hans altartaflor och småbilder i olja, som äro spridda vidt omkring. — Gift 1727 med Anna Brigitta Spöring (1703—17..). Hennes bror Herm. Dietr. Spöring (1701—1747), med. prof. i Åbo, var »ein geschickte zeichner und Musiker». Schröder afled i Stockholm $^{17}/_{5}$ 1750 (ej 1740 som Boye uppgifver).

Arbete:

Ung dam. Sittande vänd åt venster, pudradt hår med svart tocque och rödt band (à la Watteau), endast klädd i linnet. som hon lyfter med högra handen; armband. I olja på koppar. $0,_{067} \times 0,_{058}$. I ciselerad bronsram. Är sannolikt ett af de få, ytterst säl synta amouretteporträtten från 1700-talet, måladt med Schröders lenaste pensel. (N:o 330 i Bukowskis kat. N:o 61 för Eichhornska aukt. $^{9}/_{5}$ 1890.) I samma katalog förekommer, sid. 2, 4 st. större hist. o. bibl. taflor i olja af Schröder.

Signac, Pierre, fransk emalj- och miniatyrmålare; antogs af drottning Christina år 1648 till hofminiatör. År 1665 företog han, med offentligt understöd, en utländsk resa, hvarunder han för Hedvig Eleonoras räkning utförde åtskilliga miniatyr-porträtt af kungliga och furstliga personer. Enligt Eichhorns uppgift finnes denna samling ännu i behåll i enskild samling i Finland. Drottningen uppmuntrade honom alltjemt med beställningar och äfven för enskilda arbetade han ej obetydligt. Hans målningar »vittna om en särdeles mjuk och behaglig pensel». Weinwich meddelar om Signac: »Af en Liqvid, som opgjordes mellem Rosenhane og denne Kunstner, sees, at han i Betaling for sine Arbeider fik Säby gaard i Järfälla Sogn.

2 $^{1}/_{2}$ Hemmen». S. afled i Stockholm 1684. — Han var protestant och tillhörde Tyska församlingen. Med sin hustru (död 1688) hade han sex barn: döttrarne Anna Maria, Susanna och Marie samt sönerna Petter f. $^{6}/_{7}$ 1670 Johan (döpt $^{14}/_{1}$ 1674) och Isac (döpt $^{2}/_{11}$ 1676). Anna Maria blef $^{14}/_{5}$ 1689 gift med kollega Johan Fichtelius. Susanna blef $^{15}/_{11}$ 1692 gift med köpmannen Johan de Monier från Köpenhamn. Marie blef döpt $^{18}/_{6}$ 1671. (Antiqu. Sällsk. Tidskr. Apr. 1894.) se p. 119.

Arbeten:

1. Enkedrottning Hedvig Eleonora, liten emalj på koppar. (Hagdahls saml. utst. 1884.) — 2. Drottning Christina. Bröstbild åt höger med ljusa lockar och perlhalsband, i urringad hvit klädning med blå garnering, sammanhållen af ett perlsmycke. Oval miniatyr. Å kapselns baksida en miniatyrmålning en grisaille mot ljusblå botten: fogeln Fenix, öfver hvilken läses: Phoenix Phoenicis Gustavi e funere nata» samt derunder C. R. S. sammanbundna. Carl XV:s Inv. N:o 471. Nat. Mus. 89. Antagligen en kopia efter ett af D. Beck måladt och af J. Falck graveradt porträtt af drottningen. En nästan identisk miniatyr finnes i statens Hist. museum. — 3. Porträtt af drottning Ulrika Eleonora d. ä. Bröstbild. Oval miniatyr på pergament. Sign.: *P. Signac fecit 1682.* Nat. Mus. 107. 4. Carl XI som barn. Bröstbild åt höger, blondt långt hår, spetskantad krage, gul jacka med slitser. Emalj, rund. D. $0_{,02}$. Fattad i silfver, omgifven af en silfverboett med glasstenar och ögla. — Åldern är ej lätt att bestämma, men kanske det blå bandet, som synes under kragen, är strumpebandsorden, som konungen erhöll år 1669. Tillhört Eichhorns samling, se Bukowskis kat. N:o 61. Nu i Jak. Settervalls ego. — En »ypperlig Magdalena efter Tizian» äfvensom ett utmärkt väl måladt porträtt af drottning Christina ha tillhört hr Hammers nu skingrade samlingar. — På Bukowskis julauktion 5 o. 12 Dec. 1885 såldes under N:o 23: »Signac, Pierre. Drottning Hedvig Eleonora, Carl X Gustaf, Carl XI och Ulrika Eleonora, båda som barn, samt 22 andra porträtt af drottningens syskon, svågrar och svägerskor samt furstliga fränder, i allt 26 särdeles fina, ehuru något blekta miniatyrmålningar å pergament, fastsatta i en ekskifva, med målade öfverskrifter. Samlingen i det hela ganska väl bevarad.»

Sjöholm, Johan Henrik, född i Göteborg 1804, elev vid konstakademien i Stockholm på 1820-talet; vann ett pris $^{30}/_{1}$ 1823. Han exponerade taflor på 1840-talet i Stock-

holms konstförening. Död före 1848. — I Svenskt Konversationslexikon (1848) läses om Sjöholm: »Elev af Sandberg och understödd af menniskovännen Carlander (»döddoktorn»), omtalas i Boyes Lexikon såsom gifvande »de bästa förhoppningar att kunna hinna till en högre grad i konsten». Han lärer dock sedan hafva förfallit och dött utan att ha uppfyllt sin ungdoms löften.»

Sohm, Eric, son af spannmåls- och viktualiehandlanden, sedan assistenten i Politiæ Collegium, Magnus Sohm, samt kusin till fältboktryckaren Peter Sohm (död 1819). Han hade titel af sekreterare och kallas i Klerckers genealogiska samlingar än miniatyrmålare än porträttmålare. Enligt annons i Dagligt Allehanda 16/1 1800 försvann han vid den tiden från sin bostad N:o 125 Urvädersgränd å Södermalm i Stockholm. Att han sedermera kom till rätta, finner man af nedanstående uppgift om ett hans arbete. Födelse- och dödsdata äfvensom hans vidare lefnadsöden äro okända.

Arbete:

Porträtt af kamreraren Olof Lindberg. Originalmålning i miniatyr 1803. Se konstakademiens utställningskatalog 1803.

Soret, Jean François, translator vid Portugisiska legationen härstädes. Född 1764, död 19/3 1804.

Arbeten:

1. Hertigen af Södermanland s. m. konung Carl XIII. — 2. Gustaf IV Adolf. Nat. Mus.

Sparre, Axel, friherre; född 4/9 1674 på Sundby. Föräldrar: kammarherre Carl Sparre (1648—1716) och Beata Elisabeth Falkenberg. Var öfverstelöjtnant i fransk tjenst och bevistade kriget i Spanien. Han var bekant som artist. På Drottningholm ser man, (Salvius, Upland sid. 219) »ett mästerstycke i miniatyr, som han ritat, deruppå står drottning Ulrica Eleonora och omkring henne Hofdamer, som hålla Kongl. Arfprinsen och Prinsessan och derjemte

öfver 20 andra personer». Sparre var gift med en madame Redançon. I Adelns ättartaflor finnes ej Sparres dödsår uppgifvet. På fråga härom svarar hr riksheraldikern C. A. Klingspor: »Friherre Axel Sparre vet jag ej, när han dog. I Biogr. Lex. står 1713, men detta är, enligt framlidne excellensen G. A. Sparres utsago till mig, orätt, han lefde längre.»

Sparre, Conrad, friherre, broder till Axel Sparre; född i Stockholm 1680. Blef först page hos Carl XII, men kom redan 1698 i fransk tjenst, der han genom visad tapperhet utnämdes till kapten. I Polen stötte han 1708 till svenska hären; undkom, ehuru sårad, med konungen från Pultava till Bender; blef fången vid kalabaliken i Bender och illa behandlad. Blef sedan anställd vid konung Stanislaus' garde; sänd af densamme till Paris. Mötte sedan konung Carl i Stralsund; blef preussisk fånge, men rymde och återkom, mycket omtalad för sina krigsbedrifter, till fäderneslandet 1717; öfverstelöjtnant vid ett holländskt regemente. Fick efter Carl XII:s död öfverste-titel, men hvarken pension eller gratification. Död barnlös $^{15}/_{4}$ 1744 på sin egendom Malma i Vestergötland. — Han var en skicklig ritare, hvarom hans, under på Carl XII:s befallning företagna resor i Palestina och Egypten, utförda ritningar (nu i Kongl. Bibl.) bära vittne. I Bender målade han Carl XII:s och Tatar Khans porträtt »på ett makalöst sätt». Äfven som miniatyrmålare har han gjort sitt namn berömdt. — Hafström säger, att han »målade historiska stycken med bibliska motiv, hufvudsakligen kopior efter andra mästare»; detta torde vara mer än tvifvelaktigt och synes denna uppgift grunda sig på den uppfattningen, att den af Boye (sid. 328) omnämde *Grefve Sparre* är samme som Conrad Sparre.

Sparre, Eric, dilettant i miniatyrmålning. Denne var antagligen den i Svenska adelns ättartaflor upptagne

Eric Sparre som var son till friherre Gabriel Sparre till Stora Dala i Westergötland och som 1712 var major vid Wismarska regementet, samt blef skjuten vid Stralsund 1716. Han var född 1682 eller 1683.*

Arbete:

Carl XII. Bröstbild åt höger. Liten oval miniatyr. På baksidan läses: *Carl XII Rex Sveciæ pinxit Erico Sparre 1707.* (Grefve Axel Löwens handstil.)

Sparrgren, Lorentz Svensson, född i Göteborg 1763. Föräldrarna voro d. v. handlanden i Göteborg, sedermera rådmannen i Lidköping Sven Sparrgren (1725—1809) och Maria Lidberg (1734—1793). Han blef tidigt elev vid konstakademien, der han erhöll Hilleströms undervisning och mottog flera belöningar. 1788 gjorde han på ett af Ostindiska kompaniets skepp en resa till Ostindien och Kina i afsigt att lära sig måla på glas. Efter sin hemkomst började han med ifver sysselsätta sig med miniatyrmålning och blef 1794 af konstakademien kallad till agrée. Lockad af sin landsman Lafrensens framgång i Frankrike, begaf han sig 1796 till Paris och utvecklade under en längre tids vistelse derstädes de egenskaper, hvilka sedan gjorde honom så utmärkt som miniatyrmålare. Då han återkom, var han en fullt utbildad konstnär, som med framgång uthöll täflingar med Gillberg och Berndes, och blef snart erkänd som den i sitt fack främste i Sverige. Han blef 1800 ledamot af akademien samt 1805 vice och 1810 ordinarie professor vid densamma, hvilken plats han innehade till inemot sin död. Han målade under sin långa bana en mängd af sina samtida och mot slutet af sin lefnad dessutom halffigurer och hufvud efter äldre mästare. »Älskligare och behagligare porträtt har ingen svensk målat» säger en samtida, och Eichhorn berömmer hans målningar såsom utmärkta genom

---

* Härvid må anmärkas att fältmarskalken frih. *Eric Sparre* (1665—1726) äfven var konstdilettant.

en klar och tilltalande färg, ett konstnärligt utförande och en af samtida vitsordad likhet, som ofta höjes af det lefvande uttryck han förstod att förläna dem. Sparrgren är onekligen Sveriges störste miniatyrmålare. Han afled, ogift, i Stockholm $^{31}/_{3}$ 1828.

Arbeten:

1. Okänd ung man Bröstbild åt venster, kort hår, brun rock och gul väst. Miniatyr på elfenben. Å baksidan sign.: *L. Sparrgren 1812.* $0{,}_{062} \times 0{,}_{051}$. (Hagdahls saml.) — 2. C. Wærn. Bröstbild åt venster med bart hufvud och lurfvigt hår, mörkbrun rock och randig hvit och blå väst. Grå bakgr Min. på elfenben. Å baksidan sign.: *Sparrgren pinx. 1817. C. Wærn.* $0{,}_{062} \times 0{,}_{051}$ (Hagdahls saml.) — 3. Magdalena. Knästycke åt höger, blottad till midjan samt med utslaget ljusbrunt hår, står hon med armbågen stödd mot en bok och handen under kinden betraktande en törnkrona; kroppens nedre del täckt af ett blått draperi. Fyrkantig miniatyr på elfenben. Ej sign. (Hagdahl's saml.) — 4. Fru Wohlfahrt, moder till artisten. Min. på elfenben. Sign.: *L. S. S.* (Oldenburg. Bukowskis utst. 1884). — 5. Carl XIII som hertig, i harnesk. Min. på elfenben. (Oldenburg. Buk. utst. 1884.) — 6. Carl XIII. Bröstbild, en face åt höger, hvitt hår och små polisonger, svart halsduk, Carl XIII:s orden, mörkblå uniformsrock, serafimerplaque och band m. fl. ordnar Oval min. på elfenben $0{,}_{088} \times 0{,}_{058}$. — 7. Christoffer Eichhorn (f. i Stockholm 17.., saffiansfabrikör, död derst. 1817; farfar till amanuensen). Bröstbild åt venster, pudradt hår, hvit halsduk och väst, blå frack med hög sammetskrage och förgylda knappar. Oval min. på elfenben. $0{,}_{060} \times 0{,}_{045}$. (I guldmedaljong med hans hår å baksidan. I originaletui.) Eichhorns saml. Bukowskis kat. 61. N:o 371 — 8. Carl XIV Johan som konung. Miniatyr på elfenben (Oldenburg. Buk. utställn. 1884.) — 9. E. L. Schlegel, vinhandlare i Stockholm. Bröstbild en face, ansigtet något åt höger, lockigt grått hår, svart rock och gul väst med svarta kanter. Min. på elfenben. $0{,}_{060} \times 0{,}_{040}$. B. Schlegel. — 10. Benjamin Franklin. Sign.: *L. Sparrgren.* Jac. Settervalls saml. — 11. I. G. Flodin, biskop, Gustaf IV Adolfs religionslärare. Bröstbild åt venster en face med biskopskors och kedja samt serafimerordens band och kraschan (i egenskap af ordenskaplan) Min. på elfenben. Ett af mästarens bästa arbeten. Jak. Settervalls saml. — 12. Ung man i svart frack. Jak. Settervalls saml. — 13. Dam i hvit klädning (fru Carolina Fredrika Müller, född Hall, död 1836?). Jac. Settervalls saml. — 14. Sjelfporträtt vid 37 års ålder. Bröstbild. Ett af målarens bästa arbeten. Nat Mus. 167. — 15. Gustaf II Adolf. Half figur. Nat. Mus. 177. (Carl XV:s test.)

— 16. Carl Bunge (f. 1763, frih., generalmajor, svensk minister i Wien, död der 1812). Bröstbild åt venster, hvit halsduk med knut, blå rock med hög violett sammetskrage och blanka knappar, svärdsordens band i knapphålet. Oval min. på elfenben, fattad i silfver. $0_{,083} \times 0_{,064}$. Eichhorns saml. Bukowskis kat. 61 N:o 369. — 17. Bernhard Sparrgren, konstnärens broder, död före 1826. Midjestycke åt venster, lockigt hår med hårpung, hvit halsduk, krås och dito väst, ljusgrå rock med hög krage. Sign.: *S.* (sedan ifyldt parrgren.) Blyertsritning, färglagd, oval. $0_{,060} \times 0_{,075}$. Särdeles vackert prof af konstnärens talang äfven i en lättare genre. Utställd 1876—77 på konstslöjdutställningen i Arffurstens palats för den egendomliga ramens skull (engelsk pressad messing). Eichhorns saml. Bukowskis kat. 61 N:o 370. — 18. Grefvinnan Carolina Oxenstierna, f. Wadenstjerna. Min. i smal guldram, sign. med monogram. (Grefve A. T. G. Oxenstiernas saml. Aukt. kat. April 1876.) — 19. Grefvinnan Albertine Gyllenborg, f. Axelson. »Särdeles vacker miniatyr.» (Grefve A. T. G. Oxenstiernas saml.) — 20. Majoren grefve Jöran Ludvig Oxenstierna (1756—1804). (Grefve A. T. G. Oxenstiernas saml.) — 21. Bellman, Carl Michael ?) i yngre år, halffigur åt höger. Bomans saml. Aukt. kat. d. 25 Jan. 1888. N:o 58. — 22. Ung man i grå rock. Sing.: *S.* I guldmedaljong. Bomans saml. N:o 59. — 23. Ung man i svart frack. Sign.: *Sparrgren 1810.* Bomans saml. N:o 60. — 24. Carl XIV Johan. Bröstbild åt venster i generalsuniform. Bomans saml. N:o 61. — I Konstutställningen uti Köpenhamn 1872 utställde curator ad litem C. Dahlgren miniatyrporträtter af Sparrgren. (Kunstkatalog N:o 638.)

Starbus, Johan, född i Amsterdam 1679. Weinwich och Boye kalla honom Starbust. Goelgel skrifver hans namn Starbusch och uppgifver, såsom äfven Weinwich, honom vara född i Stockholm*. Hans föräldrar voro bössmeden Peter Starbus och Maria Coster. Han inkom som barn till Sverige med fadern och blef lärjunge hos D. v. Krafft. Det berättas, att det var han som räddade Carl XI:s lik under slottsbranden 1697. Efter att hafva varit med vid arbetena i slottet, åtföljde hans lottsmålaren Jacques Fouquet till Frankrike, der han flitigt

* *Starbusch von Stockholm*, ein trefflicher Contrefait-Mahler, hat dabei wohl gereiset, und seine Kunst in Italien und Frankreich trefflich excellirt, auch in solchen ingleichen teutschen Landen unterschiedliche Gemählde von seiner künstlichen Hand hinterlassen. (Goelgel, Beschr. d. Königr. Schweden (Franckf. u. Leipz. 1707, 1708) I: 590.)

studerade porträttmåleriet. Omkring 1710 återkom han till Sverige och blef en omtyckt porträttör vid Ulrica Eleonoras hof. Hans porträtter utmärka sig för en omsorgsfull teckning och en oftast behaglig färgton, som dock ibland går öfver dels i rödt och dels i grått. Han målade äfven miniatyrporträtt i olja och aqvarell. Död i Stockholm 10/2 1724.

Arbeten:

1. Carl Johan Stjernstedt. Bröstbild. Miniatyr på papp. Ej sign., men tros vara af Starbus. Nat. mus. 47. — 2. Porträtt af en man i peruk med gulbrun rock och hvit halsduk. Bröstbild. Miniatyr. $0{,}_{028} \times 0{,}_{024}$. Nat. Mus. 125.

Stavert, Daniel. Om denne är ingenting vidare kändt, än att han under senare hälften af 1600-talet vistades i Sverige och arbetade som bataljmålare, eller rättare »batalj-copist», som han benämdes i ett bref från Carl XII af år 1699, ty, enligt hvad Boye meddelar, »inskränkte han sig till att copiera Lembke». Han synes dock äfven ha öfvat miniatyrmålning.

Arbete:

Porträtt af äldre man. Bröstbild. Sign.: *D. S.* (i monogram). Nat. Mus. 65.

Stelzner, Carl Ferdinand, son af miniatyrmålaren Gottlob Stelzner och Amelie Röper; född i Flensburg 1/1 1805. Han utbildade sig i utlandet, synnerligast i Paris till kopparstickare och miniatyrmålare samt arbetade sedan som sådan i Stockholm och Köpenhamn m. fl. Europas hufvudstäder. Hans arbeten äro omsorgsfullt och fint, men hårdt utförda. Stelzner blef på sin ålderdom blind och afled 1880. Hans hustru utöfvade äfven konsten. Se denna.

Arbeten:

1. Fru Malcholm, född Cornick. Bröstbild åt höger i stor tyllmössa och mörkt lockigt hår, grön höghalsad klädning och hvit spetskrage. Mörk bakgr. Rund miniatyr på elfenben. $0{,}_{052}$. (Hagdahls saml.) — 2. Bolivar. Bröstbild åt venster, hufvudet något åt höger i uniform med kappan på venstra axeln. Miniatyr på elfenben. $0{,}_{140} \times 0{,}_{102}$. B. Schlegel.

Stelzner, Caroline, född (Stelzner?) 1813; gift 1830 med miniatyrmålaren och kopparstickaren Carl Ferdinand Stelzner. Hon arbetade äfven i miniatyrmålning liksom mannen och var antagligen denne följaktig till Stockholm samma år de gifte sig, hvadan man äfven af henne bör finna arbeten hos oss. Hon dog i Maj 1875.

Stolpe, Carl Theodor, född 9/4 1821, död 11/9 1841. Han var xylograf i Göteborg, och gaf undervisning i »orientalisk snällmålning» 1838. Utom Stolpe hafva vi en *H. Häring* som på 1830-talet reste omkring och undervisade i »orientalisk-kinesisk målarkonst» (var i Lund 1836), och *Annette Wärnlander*, gift *Törnström*, hvilken på 1840-talet reste omkring och gaf undervisning i ritning, glasmålning och orientalisk målning. — Om Österländsk målarekonst se Nord. Fam.b. XI: 676—678. De österländska figurframställningarne tillhöra manuskriptmåleriets område eller förekomma å vaser och liknande föremål. Stor betydelse som bildkonst har det persiska måleriet. Med en för orienten ovanlig smidighet har det mottagit intryck från olika håll, från Bysans och det öfriga vesterlandet ända fram på 1700-talet. Å andra sidan har det i sin ordning i och genom de stora folk- och religionskrigen utbredt sina konsttraditioner äfven till andra asiatiska land, till Arabien, Indien, Kina. Äfven der utgör miniatyrmålningen såsom manuskriptprydnad det hufvudsakliga området för figurframställningarne.

Strauch, Georg, född i Nürnberg 1613. Han »målade allegoriska taflor med hänseende på Jungfru Maria» (Boye), men var äfven emaljmålare. Det torde vara ovisst om han besökt Sverige. Död 1675. — Måhända var han son till porträttmålaren Lorenz Strauch (1554—1630).

Arbete:

Carl X Gustaf, liten emalj på koppar. Sign.: *G. St. fec. 1659.* Ossbahr. Bukowskis utst. 1884. Nu i Jak. Settervalls samling.

Streng, Johan Joachim*, född i Stockholm 1703 (ej 1706 eller 1707 som äfven uppgifvas, ty i dödsannonsen $^{20}/_{10}$ 1763 uppgifves åldern till *60* år). Han var 1735 arkliskrifvare, men blef snart uteslutande porträttmålare, mest i olja, dock äfven i miniatyr. Streng synes ha lärt i Scheffels atelier, men lärer sedan utbildat sig genom resor. Detta bestrider dock Eichhorn och säger, att »S. utbildade sig hufvudsakligen på egen hand och var aldrig utomlands». Han är för öfrigt, säger Eichhorn, »en mycket ojemn målare, som på 1730- och 40-talen utfört ganska goda bilder, men sedan småningom sjönk och ibland till och med under all kritik.» Detta torde dock ej kunna sägas om hans miniatyrer, hvilka i mycket påminna om Brenners arbeten. Porträtt i olja af Streng finnas i Göteborgs museum, Gripsholm, Svea hofrätt och Östermalms församlings kyrksal. Hans sjelfporträtt (1737) fans i hr Hammers samlingar. Strengs porträtt finnas graverade af Geringius, Bergqvist och Gillberg.

Arbeten:

1. Porträtt af lagman C. Brenner (död 1765). Bröstbild. Oval miniatyr på elfenben. Sign.: *Joh Streng.* Nat. Mus. 97. — 2. Bröstbild af en medelålders man med ljus peruk, hvit halsduk, brun väst och dito öppen rock med rödt foder. Min. på kort. Ej sign. $0{,}_{028} \times 0{,}_{024}$. — 3. Ung man med pudrad lockperuk, hvit lång halsduk, röd rock, blå kappa $0{,}_{030} \times 0{,}_{025}$. Jak. Settervalls saml. Förut i Eichhorns saml. Bukowskis kat. 61. N:o 343. (I silfverinfattning med ögla.) — 4. Ung man med pudrad lockperuk och mörkbrun rock med rödt foder. Sign.: *J. Streng.* — 5. Ung man med pudrad lockperuk och blå rock. Jak. Settervalls saml. — 6. Medelålders man. Bröstbild åt venster, ljus gröngrå rock, blå kappa. $0{,}_{033} \times 0{,}_{028}$. I silfverboett. Eichhorns saml. Bukowskis kat. 61. N:o 342.

Stålbom, Johan, född i Nyland (Finland) 1712. Kom till Stockholm och blef 1733 elev af porträttmålaren L. Pasch d. ä. En tid var han bosatt i Varberg, hvarunder han målade altartaflor m. m. i Getinge, Winbergs,

---

* Hans namn lärer från början ha varit Strang.

Allerums och Askomes kyrkor (Göteb. Hand. o. Sjöf. Tidn. 1/5 1846 och 30/12 1848). Han bosatte sig senare, på 1740-talet, i Östergötland, der han utvecklade stor verksamhet som porträttör. I Linköpings bibliotek finnas porträtt af M. Lidén och H. Sparschuch samt i konsistoriet af A. O. Rhyzelius och P. Filenius, utförda af Stålbom. De »utmärkas genom energisk teckning och en kraftig, men ej fin färg». Flera af hans porträtt äro graverade af Fritzsch och Gillberg. Han målade miniatyrporträtt i olja. Död i Nov. 1777 på sin egendom Orräng i Grebo socken, hvars kyrka jemte Vinnerstads m. fl. han prydde med målningar.

Arbeten:

1. Porträtt af brigadieren och generalmajoren i holsteinsk tjenst Lars Gripenwald (f. 1659). Bröstbild. Miniatyr i olja. $0{,}037 \times 0{,}033$. Nat. Mus. 61. — 2. Fröken Magdalena Catharina Scheffer, syster till C. F. och U. Scheffer (f. 1712, gift 1737 med öfverstelöjtn. G. Falkenberg af Trystorp, d. 1777). Midjestycke åt venster; pudradt hår med en blå blomma, blått band om halsen, hvit klädning med tre blå bandrosetter. Min. i olja på koppar, oval. $0{,}070 \times 0{,}056$. Eichhorns saml. Bukowskis kat. 61.

Suell, Frans, son till en smed i Landskrona och der född 2/9 1794; student i Lund 3/2 1813. Han var en af utställarne på Götiska förbundets exposition 1818 (jfr Hjärne, Götiska förbundet, sid. 64). Från 1819 och ännu 1823 gaf han i Kalmar »undervisning i teckning och målning».

Arbete:

Claes Suell. Bröstbild åt venster af en äldre man med tunnt grått hår, samt igenknäppt rock, hvit halsduk och ljusgul väst. Grå bakgr. Miniatyr på elfenben. (Hagdahls saml.)

Swartz, Johan David*, född i Stockholm 1679. Elev af D. von Krafft utbildade han sig till historiemålare äfvensom porträttmålare. Under åren 1701—1708 gjorde han studieresor i utlandet. Efter denna tid synes Swartz varit bosatt i Stockholm och blef en ganska produktiv

---

* Henel (1728) stafvade hans namn: *Schwartz*.

konstnär. Hans porträtt äro något stela, men färgerna väl behandlade. Han har målat flera bibliska stycken äfvensom altartaflor. Död omkring 1740.

Arbete:

Konstnärens sjelfporträtt vid 22 års ålder (1702). Bröstbild åt höger, långt hår, hvit halsduk, gulbrun rock, röd kappa. Inskrift: Dess macht ich nach mein gestalt da ich wohl 22 iahr alt. Å frånsidan: *Daw. Swartz, Dav. Schwartz.* I olja på ek. $0{,}_{138} \times 0{,}_{103}$. Eichhorns saml. N:o 328. Bukowskis kat. 61.

Taraval, Guillaume Thomas Raphaël, född i Paris $^{21}/_{12}$ 1701. Han var lärjunge af C. Audran och nämnes 1727 »peintre». År 1732 blef han inkallad för slottsbyggnaden och blef förste lärare i den ritskola, som 1735 ombildades till K. Akademien för de fria konsterna. Taraval egnade sig med lif och lust åt arbetet med slottets förskönande och undervisningen i akademien. »Taraval omtales» säger Weinwich »med berömmelse i svenske Annaler, at han var den, som i Forening med Bouchardon lagde alvorligen förste Haand paa Tegningsskolen og Tegneacademiet i Sverrig.» Taraval är särskildt känd för sina eleganta plafondmålningar i lätta ljusa färger. Bland de vackraste plafonder i Sverige äro onekligen de i Kongl. slottet, i Slottskapellet och Öfverståthållarens hus. De äro också målade af Taraval. Han har äfven utfört altartaflor, såsom Christus i Getsemane (Enkhuskyrkan i Stockholm), Christus på korset (Kimstads kyrka i Östergötland) m. fl. Han var äfven framstående som djur- och stillebensmålare. Med undantag af tillfälliga besök i Frankrike, fortfor han att bo och verka i Stockholm till sin död April 1750. Taravals äldste son Hugues, född i Paris 1728, njöt sin faders undervisning i Stockholm, men återvände 1750 till Frankrike och blef der en bemärkt figur- och porträttmålare, samt blef kallad till medlem af svenska konstakademien; död i Paris 1785. En yngre son Louis Gustave, född i Stockholm 1738, lemnade Sverige 1754, blef verksam som arkitekt i Paris; död derstädes

1794. — »Den Taraval» skrifver Weinwich »som Fiorillo i hans Geschichte der zeichnenden Künste tom. 3 pag. 405 omtaler som et ungt Menneske, der berettigede til de störste Forhaabninger, men döde i sin blomstrende Ungdom i Rom, kan ei være den samme som denne (Taraval d. ä.), men er nok en yngre af Familien.»

I Eichhornska auktionskatalogen för 8 o. 9 Maj 1890 (Bukowskis n:o 61) förekommo flera arbeten af G. T. R. Taraval, deribland under n:o 347 en miniatyr: »Äldre man. Brb. åt v., hufvudet en face åt h., stor, pudrad allongeperuk, hvit lång halsduk, brun rock med blått foder. Pergament under glas i guldram med silfverbotten. Oval. H. $0_{,03}$. B. $0_{,025}$. Från åren 1735—40. Färg och uppfattning visa på Taraval. Utmärkt konserverad. — Ditzingers auktion 1876.»

Thelot (Thelott), porslinsmålare. Bland Rörstrands samlingar finnes en målad porslinsbricka sign.: *Thelot 1733.* Med anledning häraf skrifver Stråle: »Namnet Thelot hafva vi förgäfves efterforskat bland tillgängliga handlingar eller förteckningar öfver vid Rörstrand under 1700-talets början anställde personer, och draga deraf den slutsats att denne Thelot, 1733, under någon tid hedrat Rörstrand med ett mera tillfälligt besök, och derunder målat denna bricka, såsom ett prof på sin konst. Slägten Thelott är gammal i Augsburg, der en Johan Philip Thelott redan omkr. 1667 var guldsmed. En annan med samma namn, född i Augsburg 1714, uppgifves i Naglers Künstler-lexikon såsom en artist, hvilken utförde kopior efter stora kopparstick, föreställande kinesiska strider och festligheter, allt efter taflor af Attiret i Paris. Denne senare Thelott skulle således vid 19 års ålder besökt Sverige och vid Rörstrand målat ifrågavarande presenterbricka med en festlighet, hvilket naturligtvis icke är omöjligt. Klemming omnämner i En antecknares samlingar, sid. 86, en Philippe Jacob Thelott, hvilken graverat kartorna uti Atlasbandet till Rudbecks Atland 1679, samt Svederus i en biografi öfver Olof Rudbeck d. ä. att Olof Thelott, sannolikt en son till P. J. Thelott, varit anlitad vid utförandet af Campi-

Elysii. Om någon af desse, eller någon annan Thelott målat ifrågavarande britka, lär f. n. vara omöjligt afgöra.» — Att Augsburgarn Thelott skulle vid 19 års ålder besökt Sverige och målat ofvannämda bricka förefaller ännu otroligare, än att gravörerne P. J. Thelott d. ä. eller hans son O. Thelott skulle målat den. Måhända är konstnären densamme som nedanstående miniatyrmålare, hvars miniatyrmålning Venus afslår ålderdomens offer äfven är signerad 1733. (Stråle uppräknar i sina arbeten öfver Rörstrands och Mariebergs historia och tillverkningar, Sthm 1879, 1880, en mängd porslinsmålare men de få väl anses mera som »yrkesmålare» än verkliga konstnärer.)

Thelott, Philip Jacob, född på 1690-talet. Han var antagligen son till gravören med samma namn, hvilken, född i Schweiz, inkallades till Upsala af Olof Rudbeck d. ä. P. J. Thelott d. y. blef löjtnant vid artilleriet samt gaf enskild undervisning i teckning. 1735 blef han akademiritmästare i Upsala, sedan han ett år varit vikarierande. Han utförde åtskilliga smärre målningar i gouache, mest kopior, samt träsnitt för disputationer. Till Bibelupplagan 1711 har han graverat vignetter i koppar. Ett stort träsnitt »Dygdeträdet» (in folio 1737) är af honom. Thelott afled i Upsala $^{10}/_{6}$ 1750. Han hade en bror Olof och en syster Anna Maria, som äfven voro gravörer.

Arbete:

Venus afslår ålderdomens offer. Gudinnan sitter till venster, ljusblått hårband, naken till midjan; med ett rödt och blått draperi öfver nedre delen, sandaler; hon ler föraktligt åt en framför henne knäböjande gumma, hvilken räcker henne drufvor m. m.; i bakgr. Amor, en staty, landskap. Gouache på pergament, uppsatt å ekskifva, hvarå: *P. J. Thelott pinx. 1733.* $0{,}_{055} \times 0{,}_{12}$. Eichhorns saml. se Bukowskis kat. n:o 61 under n:o 336. Not: »Intressant prof på denne ytterst sällsynte mästares konst. Blott å Gripsholm och hos Hammer har Eichhorn sett arbeten af honom.»

Tholander, Carl August, född i Kristianstad 1829 (ej 1835 som uppgifvits). Fadern var konstapel vid Vendes

artilleri (se Skånska posten $^{3}/_{8}$ 1850). Tholander blef vid 12 års ålder anställd vid Skånska dragonregementet och blef sergeant vid detsamma, men han öfvergaf snart den militära banan och blef elev vid konstakademien i Stockholm äfvensom i Köpenhamn. Åren 1854—1856 vistades han i Göteborg som porträtt-tecknare. Sistnämda år reste han till Düsseldorf, der han ännu 1857 uppehöll sig och studerade genremålning. Derefter for han till Åbo, der han verkade som porträttmålare, och derifrån till Moskwa, hvarest han ännu är bosatt och är en framstående porträttmålare. 1883 gästade han hemlandet. Tholander har äfven gjort sig känd som författare (se Linnströms boklexikon) och har under en lång följd af år varit korrespondent till svenska blad, särskildt Illustrerad tidning, Ny Illustrerad tidning och Nya Dagligt Allehanda. Till Illustrerad tidning lemnade han illustrationer. I Öresundsposten, Aug. 1883, läses en biografi öfver honom.

Arbete:

Ung dam. Bröstbild i profil åt venster med slätkammadt hår och i nacken upprullad fläta, blå klädning och spetskrage. Blå bakgrund. Miniatyr på papper. Sign.: *Aug. Tholander*. $0{,}_{089}\times 0{,}_{080}$. (Hagdahls saml.).

Thorssman, Gerdt Adolf, qvartermästare; utgraverade på medaljongsglas porträtter i miniatyr, vapen, deviser o. d.; gjorde silhuetter af tusch på glas, äfven silhuetter i pappersurklipp, både större och små. Han annonserade sig ha af svår gikt nödgats anhålla om afsked och söka genom sin konst vinna en tarflig bergning för sig och de sina. Bodde i gården n:o 16, norr i staden (Örebro) vid Vestra Tullgatan. (Örebro Tidn. $^{6}/_{4}$ 1811.) — Fritz Ahlgrenson meddelar om Thorssman: »Fanjunkaren och regementsväbeln Thorssman från Hassle församling i Nerike var min morfar. Han var miniatyrmålare och utförde de vackraste porträtt på glas, emalj, ben och så vidare. Min mor Gustafva Adolphina Thorssman föddes

$^{14}/_{8}$ 1797. Min morfar bosatte sig på 1810-talet i Stockholm och slog sig på tapetserareyrket, hvarvid hans begge döttrar voro honom behjelplige. Andra dottern blef gift med handlanden G. Stenbom i Furusund.»

Torshell, Gustaf, född på slutet af 1600-talet. Han ingick vid fortifikationen och blef 1722 dessinatörlöjtnant vid fortifikationen samt pageinformationsmästare. Uti »Konstföreningens hist. utställning 1871» nämnes Torshell, af Eichhorn, såsom »en mindre bekant konstnär» och vid nämda utställning förekom ett »dåligt vattenfärgsporträtt» af T., men i Nord. Fam.bok får han det vitsord, att han »utförde åtskilliga särdeles fina och behagliga miniatyrporträtt i det något kritaktiga gouachemanér, som tillhör målningar af denna art från 1700-talets förra hälft, samt dessutom åtskilliga smärre taflor». Torshell afled i Stockholm $^{1}/_{3}$ 1744.

Arbeten:

1. Mansporträtt i allongeperuk. Bröstbild åt venster. Sign.: *G. Torshell fecit Jönköping 1732.* Jak. Settervalls saml. (Förut tillh. Eichhorn, som köpt den på grossh. Jacobssons aukt. 1878, n:o 40 B. Utst. af äldre svenska mästares arbeten 1871 n:o 38). — 2. Man i röd drägt. Miniatyr på papper. Sign. o. dat. Holmiæ 1734. Ossbahr. Bukowskis utställn. 1884. — 3. »Dåligt vattenfärgsporträtt». Konstfören. hist. utställn. 1871. — 4. Carl von Carlsson (f. 1686, friherre, ej introd., statssekreterare, död 1737). Medelålders man, bröstbild åt höger, hufvudet en face åt venster, yfvig lockperuk, brungrå rock och väst med gula knappar, röd kappa öfver högra axeln. På kort. $0,_{030} \times 0,_{025}$. Jak. Settervalls saml. (Förut tillh. Eichhorn, se Bukowskis Aukt. katalog n:o 61, 8 o. 9 Maj 1890. N:o 334 med följande not: »Bilden gafs i testamente till Diakonissanstalten, jemte fyra oljeporträtt af samma [v. Carlsson] slägt. Genom byte»).

Torsslow, Olof Ulrik, född i Stockholm $^{18}/_{12}$ 1801; stor skådespelare; död i Stockholm $^{1}/_{9}$ 1881. Torsslow var redan tidigt en skicklig miniatyrmålare, att döma af ett hans sjelfporträtt vid 19 års ålder, som förvaras i Nordiska museet. Hans biografer omnämna litet eller intet denna hans talang. Hans storhet som skådespelare synes bort-

skymma hans konstnärskap som målare. I hans biografi uti Nord. Fam.b. tillägges dock på slutet: »Till sina öfriga talanger har T. äfven lagt aqvarellmåleri, hvilket han med mycken skicklighet har öfvat». Hans son Sten Harald (f. 1838) är skicklig landskapsmålare, har exponerat taflor i konstföreningarne och blef 1869 agrée af konstakademien (1857—88 har han varit anställd som skådespelare och sångare vid Kongl. Operan).

Tryggelin, Erik Hugo, född i Stockholm $^{6}/_{12}$ 1846. Har studerat vid konstakademiens arkitekturskola. Fick 1872 anställning vid Rörstrand såsom dessinateur och har der utbildat sig till en framstående porslinsmålare. Han har derom meddelat: »De arter af porslinsmålning, som jag försökt mig med, hufvudsakligen Limoges-emalj, har jag lärt mig här, någon lärare har dervid icke varit mig behjelplig». — Utom hr Tryggelin hafva vi vid Rörstrand följande konstnärer i porslinsmålning, hvilka erhållit sin utbildning vid fabriken och äro synnerligt skickliga i sin konst: *Karl Gustaf Emanuel Lindström,* född å Rörstrand $^{26}/_{7}$ 1865; *Per Algot Erikson,* född å Rörstrand $^{14}/_{8}$ 1868; fröken *Pamela Anderberg,* född i Stockholm 1865.

Tungelfelt, Nils, dottersonsson af Lars Tungel och son af Nils Marcusson, som 1680 adlades Tungelfelt, född 1683 eller 1684. Han var ritare vid Antiqvitetsarkivet och miniatyrmålare. Efter Brenners död 1717 fick han uppdrag att i miniatyr måla vapenbilderna i de adliga sköldebrefven, hvilka vid den tiden voro särdeles många. Död 1721. Gift med Anna Margareta Örnhielm, dotter till Claudius Örnhielm. Tungelfelt är omnämd i »Brefväxling emellan E. Benzelius och G. Benzelstierna», Lkg 1791, sid. 254. Weinwich säger om Tungelfelt, att han var »en Miniaturmaler, som opholdt sig i Sverrig, og har der malet Miniaturportraiter».

Ulrica Eleonora, dotter af danske konungen Fredrik III och hans gemål Sofia Amalia af Lüneburg, föddes i Köpenhamn $^{11}/_{9}$ 1656; vigd $^{6}/_{5}$ 1680 å Skottorp vid konung Carl XI; krönt till drottning i Stockholms Storkyrka $^{25}/_{11}$ s. å.; död på Carlberg $^{26}/_{7}$ 1693. — Denna Carl XI:s älskvärda drottning var ett, utom på hjertats vägnar, äfven i öfrigt högt begåfvadt fruntimmer och egnade sig särskildt åt utöfningen af konsten såsom miniatyrmålning. Loenbom (i Handl. till Kon. Carl XI:s Hist. VI: 134) säger, att hon »målade porträtter och besatt mycken färdighet i att träffa närvarande, ja äfven frånvarande personer».

Arbeten:

1. Drottningens sjelfporträtt. Bröstbild åt höger, ansigtet åt venster, mörkt lockigt hår, urringad gråviolett klädning, öfver axeln ett rödt draperi. Grå bakgr. Oval miniatyr i förgyld kapsel, å hvars yttre sida VE under kungl. krona sammanbundna. $0,_{055} \times 0,_{045}$. Stat. Hist. Mus. — 2. Ungt fruntimmer. Bröstbild i ljust hår och gul urringad klädning. Å kapselns baksida graveradt: Ulrica Eleonora Regina Sveciæ 1680 pinxit 1692. Statens Hist. Mus. — 3. Bröstbild åt venster, med långt hår och hvit nedhängande halsduk. Miniatyr å papper. Fin svart kritritning. Å kapselns baksida: U. E. R. S. pinxit, Olaus Rudbeck professor i Upsala. Statens Hist. Mus. — 4. Sjelfporträtt (?). Bröstbild. Min. Nat. Mus. 86.

Utterhielm, Eric, son till assessorn i Svea Hofrätt Magnus Utter (1692 adlad Utterhielm) och Brita Göransdotter, föddes $^{14}/_{9}$ 1662. Efter slutade akademiska studier ingick han vid hofvet, der han blef kammarherre hos enkedrottningen Hedvig Eleonora. Som konstnär tillvann han sig ett stort namn som miniatyrmålare, och såsom elev af Ehrenstrahl har han efterlemnat några i dennes stil utförda historietaflor. Äfven har man af honom som emaljmålare utmärkta arbeten. Goelgel säger i sin Beschr. d. Königr. Schweden (I: 588), att Utterhielm »ist ein trefflicher Miniatur-Mahler, ingleichen in emaillirter Arbeit stattlich erfahren.» Han har i miniatyr utfört (ej utan färdighet, enligt Hammarsköld, med mycken berömmelse och lyckligt, enligt andra konstdomare) flera så historiestycken som

porträtter. Upmark deremot säger, att U:s arbeten väl utmärka sig genom en hög grad af sirlighet och en klar bjärt färgbehandling, men vittna ej om någon djupare begåfning eller någon individuel uppfattning, och att han som konstnär är underlägsen Signac och Brenner. Den senare omnämner honom med loford i Thes. Numm. Sveogoth. p. 255. — Utterhielm afled i Stockholm 25/6 1717 och med honom utgick ätten. Hans grafsten och vapen finnas i Lofö kyrka.

Arbeten:

1. Nattvarden. Emalj på koppar. Oval. Sign.: *E. V. fecit 1689. Holmiæ,* på gul botten. $0{,}_{040}\times 0{,}_{053}$. Stat. Hist. Mus. — 2. Fotatvagningen. Emalj på koppar. Oval. Sign.: *E. V. fecit 1689. Holmiæ,* på gul botten. Storlek som föreg. Stat. Hist. Mus. — 3. Bönen i Gethsemane. Emalj på koppar. Oval. Sign.: *E. V. fecit 1689. Holmiæ,* på blå botten. Storlek som föreg. Stat. Hist. Mus. — 4. Christus bärande korset. Emalj på koppar. Oval. Ej sign. Svart baksida. Storlek som föreg. Stat. Hist. Mus. — 5. Korsfästelsen. Emalj på koppar. Oval. Ej sign. Svart baksida. Storlek som föreg. Stat. Hist. Mus. — 6. Carl XI i harnesk och kunglig mantel, emalj på koppar. Sign.: *E. U. fecit 1693.* I etui. Bomans saml. Aukt. Jan. 1888. — 7. Carl XI. Bröstbild en face, ansigtet åt venster, lockig brun peruk, harnesk, hermelinsmantel. Emalj på koppar. Sign.: *E. U. H. fec. 1697. Holm.* Stat. Hist. Mus. – 8. Carl XI. Bröstbild lika med föregående, men mindre. Emalj på koppar. $0{,}_{025}\times 0{,}_{022}$. Stat. Hist. Mus. — 9. Carl XII. Bröstbild åt höger, med stor peruk. Miniatyr i olja på koppar. Å baksidan står: Carolus XII Rex Svetiæ. Fecit E. Utterhielm 1700. Stat. Hist. Mus. — 10. Christian IV. Bröstbild åt höger, uppstruket kort hår, harnesk och rosig talar, tjockt hvitt bräm kring halsen. Emalj på koppar i skinnklädd kapsel. $0{,}_{061}\times 0{,}_{051}$. Sign.: *E. Utterhielm fecit. Holmiæ 1704.* Stat. Hist. Mus. — 11. Ulrica Eleonora d. ä. Bröstbild. (Pendant till n:o 7.) Lockigt hår, blå urringad klädning. Emalj på koppar. $0{,}_{025}\times 0{,}_{022}$. Stat. Hist. Mus. — 12. Ulrica Eleonora d. ä. Bröstbild åt höger. (Pendant till n:o 6). Högt grått hår, urringad klädning af guldbrokad och hermelinsbrämad blå mantel. Emalj på koppar. Stat. Hist. Mus. — 13. Bröstbild i peruk, åt höger, röd mantel. Ljusgrön bakgrund. Miniatyr på elfenben i gammal infattning, å hvars baksida läses: *Effigies Nicolai Kederi....* *Ericus Utterhielm pinxit.* Riksbanken. — 14. Riksråd. Ung man i harnesk och talar. Bröstbild åt venster, i stor ljus peruk. Emalj på koppar. Baksidan beklädd med grön emalj. Sign.: *E. Utterhielm fecit.*

Holmiæ 1708. $0,_{051} \times 0,_{050}$. (Hagdahls saml.). — 15. Grefve Bengt Oxenstierna, kanslipresident (f. 1623, d. 1702). Bröstbild åt höger, allongeperuk, hvit halsduk, hvit väst med guldbroderier, röd kappa med gult foder. Oval emalj. $0,_{037} \times 0,_{030}$. Präktig och karakteristisk målning. I ciselerad silfverboett med 2 byglar och ögla. (Oxenstiernas auktion n:o 76). Eichhorns saml. Bukowskis kat. n:o 61. — Utterhielm har för enkedrottning Hedvig Eleonora och andra utfört flere serier af miniatyrporträtt, framställande medlemmar af Vasa-, Pfaltz-Zweibrückenska och Holstein-Gottorpska husen. Tre sådana serier, ordnade som stamträd i hvar sin ram, finnas i Gripsholmssamlingen, af hvilka två äro utförda 1704 och 1705. — »Konung Carl XI:s och hans gemåls närmaste förfäder samt barn i vackra porträtter af Utterhielm förvaras ännu på Drottningholms slott och vinna beundran för den skicklighet, hvarmed de äro utförda » (Sv. Konv. lex. Sthm 1851.)

Viertel, Carl (Johan Carl Frederik); född i Köpenhamn 1772. Han besökte konstakademiens skolor derstädes och vann 1789 den mindre och 1790 den större silfvermedaljen för teckning samt utbildade sig till en ganska skicklig porträttmålare. Han vistades i Sverige omkring 1800—1815 och var bosatt dels i Stockholm, dels nere i Vestergötland, samt har utom andra arbeten efterlemnat en del miniatyrporträtt, hvaraf några äro utförda i oljefärg på kopparplåt. 1817 var han åter i Köpenhamn, der han arbetade till sin död $^{23}/_{2}$ 1834. Han var gift med Eleonore Henriette Kyse.

Arbeten:

1. Porträtt af kammarherren friherre Wrangel (?). Miniatyr. Nat. Mus. 36. — 2. Porträtt af häradshöfding R. J. Silfverskjöld. Miniatyr på elfenben. Eges af Kongl. Sekr. Otto Silfverskjöld. — 3. L. Ekholm (obekant fruntimmer). I hel figur, i en drägt som snarare visar än döljer kroppens detaljer, stödjande venstra armen mot en kolonndel, och pekande med den högra åt en nisch, hvarå läses: Fidélité; vid hennes fötter en hvit pudel, till venster träd, deribland en ek, å hvars stam läses: L. Ekholm 1808; i bakgrunden landskap. Sign.: *Viertel.* Rund miniatyr på elfenben. $0,_{068}$. Tydligen en »amourette-bild» och som sådan af stor sällsynthet. (Eichhorns aukt. kat. Maj 1890. Bukowskis 61. N:o 377.) — 4. Medelålders man. Bröstbild åt höger, hvit halsduk och väst, svart frack med hög sammetskrage. Rund min. på elfenben. $0,_{064}$. I fodral, invändigt klädt med ljusblå sammet, utanpå med rödt marokin. (Eich

horn n:o 378). F. E. Morssings saml. — 5. Äldre man i mörkblå frack. Min. i olja. Sign.: *Viertel*. Jak. Settervalls saml. (Förut Bomans saml.). — 6. Dam i hvit klädning. Sign. *Viertel*. Jak. Settervalls saml. — 7. Kaptenskan Maria Regina Hjertstedt, f. Roth. Min. på elfenben. — Oldenburg. Bukowskis utst. 1884. — 8. Medelålders man i svart frack. I olja på elfenben. Bomans saml. n:o 82.

Voet, Ferdinand. Målade bibliska historiestycken, porträtter och landskap, hvilka värderas af kännare; omkring 1660. (Boye). »Voet, meines Wissens ein Stockholmer, ein trefflicher Contrefait-Mahler, weiss sonderlich mit dem Emailliren umzugehen, hat sich durch seine Kunst in Wien und anderen Höfen beliebt gemacht». (Goelgel, Beschr. des Königr. Schweden. 1708. I: 590). Utom denne känner man två andra konstnärer med samma namn: *Alexander Voet,* kopparstickare, född i Antwerpen 1613, samt *Carl Bochard Voet,* hvilken målade blommor, landskap och insekter. Född 1670, död 1745. Den sistnämde är upptagen i Boyes Målarelexikon.

Wallberg, Carl Henrik, porträttmålare, publicist. Född 1810, studerat under privat ledning af D. W. Blom och Way. Efter afslutade studier i Upsala och tjenstgöring i kameralverken öfvergaf han 1838 tjenstemannabanan samt ingick i den då uppsatta tidningen »Östgöta Correspondenten» och har sedan alltjemt tillhört dess redaktion. Har tillika under många år varit teckningslärare vid Linköpings högre elementarläroverk och räknar som sin största ära der vid lag att ha först uppmärksammat aflidne professor N. Anderssons stora anlag för konsten. En innerlig vänskap mellan läraren och lärjungen fortfor ända till den sistnämdes död. Af utförda arbeten må nämnas porträtt i olja, miniatyrer, genrer m. m., de flesta i enskilda personers ego. (Hafström.)

Warén, Sven, född 1789; komminister i Waretorp, Skara stift; död 7/10 1835. Han hade stora anlag för rit-

ning. Han har utfört ett porträtt i miniatyr af kyrkoherde Synnerholm och väl flera.

Way, Johan Wilhelm Carl, född i Ruthe socken på Gotland 18/6 1792. Fadern, född engelsman, var konstruktionslöjtnant vid Amiralitetet. Way fick 1807 åtfölja sin fader till London och erhöll då sin första undervisning i teckningskonsten. Han trädde sedermera i krigstjenst och blef underlöjtnant 1813 samt deltog i tyska och norska fälttågen. Efter krigets slut tog han afsked och reste till Bruxelles, för att under de la Tour utbilda sina konstnärliga anlag, samt egnade sig der åt miniatyrmålningen. Hemkommen 1820, blef han kongl. hofmålare och professor samt ledamot af akademien 1821. Han utställde första gången 1822 samt anlitades af den kungliga familjen och den förnäma verlden som miniatyrmålare. År 1828 gjorde han en konstresa öfver Köpenhamn till London och Paris, för att studera det då ånyo upplifvade glasmåleriet och konsten att inbränna färgerna i glas. Vid konstakademiens utställning 1831 utställde han flera resultat af sina studier. Samma år utnämdes han till ritmästare vid Upsala universitet och utförde under det närmaste årtiondet, till 1841, de glasmålningar, som ännu fylla fönsterna i Gustavianska grafkoret i Upsala domkyrka. Hans befattning som ritmästare i Upsala upphörde 1850 och bosatte han sig sedermera i Stockholm. Allt emellanåt framträdde Way å konstakademiens utställningar, hufvudsakligen med miniatyrer, sista gången 1860. Omdömet öfver Ways miniatyrmålningar har utfallit olika. Boye säger, att de äro väl utförda i en skönt sammansmält färgton och jemförliga med de bästa i detta slag af målning. Upmark återigen bestrider, att Way varit någon framstående konstnär inom nämda genre, men säger, att hans »sirliga, glatta och kalla små bilder synas hafva väl motsvarat tidens och publikens fordringar». Estlander sätter honom högre som glasmålare

än som porträttör. Way afled i Stockholm $^{10}/_{4}$ 1873. Gift $^{17}/_{11}$ 1827 med Maria Theresia Hästesko (1807—1866). Ende sonen död $^{24}/_{9}$ 1842, 10 månader gammal.

Arbeten:

1. Drottning Desideria. Bröstbild åt höger, urringad svart klädning, röd hermelinsbrämad mantel, diadem på håret. Miniatyr på elfenben. Sign.: *W.* $0{,}_{029}\times 0{,}_{022}$. (Hagdahls saml.). — 2. Densamma. Bröstbild åt höger, lockigt hår med juveler, dubbelt perlhalsband, urringad svart klädning, hermelinsmantel. Gulaktig bakgr. Sign.: *Way 1827*. Miniatyr på elfenben. $0{,}_{050}\times 0{,}_{040}$. Nat. Mus. 87. — 3. Konstnären sjelf. Sittande halffigur. Miniatyr på elfenben, målad i Bruxelles hos de la Tour. Matthiesen. Bukowskis utst. 1884. — 4. Ungt fruntimmer. Min. på elfenben, målad 1814. Matthiesen. Buk. utst. 1884. — 5. Gosse i blå drägt med skärp om lifvet. Min. på elfenben. Målad 1819 i Bruxelles. Matthiesen. Buk. utst. 1884. — 6. Hedvig Elisabeth Charlotta. Min. på elfenben. Målad omkr. 1820. Matthiesen. Buk. utst. 1884. — 7. Oscar I som kronprins. Min. på elfenben. Oldenburg. Bukowskis utst. 1884. — 8. Oscar I som kronprins. Bröstbild åt höger, svartbrunt lockigt hår, löskrage, blå uniformsrock. Min. på elfenben. Originalbild för reproduktion; kanske Ways bästa måln. Eichhorns saml. Bukowskis kat. 61. N:o 380. — 9. Ung flicka. Sitter i en hvilstol, vänd åt höger, blicken utåt, blottad barm, bakom henne ett gulaktigt pelsverk. Rund min. på elfenben. $0{,}_{066}$. Kopia efter Greuze? Eichhorns saml. Bukowskis kat. 61. N:o 381. — 10. Stefan Creutz, f. 1788, underlöjtn. vid Svea artilleri 1808, sedan i nederländsk tjenst, gift i Maëstricht. Midjestycke åt höger, blå uniformsrock med sva:t sammetskrage, tapperhetsmedalj, pelsbrämad svart kappa med rödt foder. Sign.: *J. W. 1820*. Min. på velin. $0{,}_{150}\times 0{,}_{125}$. Å forna frånsidan var tecknadt med konstnärshand: Stefan Creutz f. 1788. — 11. Genie omfamnande ett svärd med svenska riksvapnet. Större miniatyr. Sign: *J. Way 1834*. I svart ebenträram. Bomans saml. Aukt. kat. d. 25 Jan. 1888. N:o 91. — 12. Kronprinsessan Lovisa af Danmark som litet barn. Min. på elfenben, den sista konstnären har utfört. Matthiesen. Bukowskis utst. 1884. — Å Konstutställningen i Köpenhamn 1872 utställde grefve A. v. Rosen miniatyrporträtter af Way. (Kunstkatalog n:o 766.)

Wedekind, J. H. Denne miniatyrmålare är endast känd genom signaturer, som visa, att han reste omkring samt 1714 var i Göteborg, 1715 i Ystad och 1716 i Kalmar. Han har efterlemnat både miniatyrer och oljemålningar. Å Eichhornska auktionen Maj 1890 såldes ett porträtt i

olja af Anna Magdalena Oxenstierna af Croneborg (f. 1692, gift 1. C. U. Torstenson; 2. T. G. Bielke. † 1755), sign.: *J. H. Wedekind. Pinxit à Calmar 1716.* Eichhorn hade köpt porträttet på auktion å Tureholm 1877. Å Gripsholm finnes ett större porträtt i olja, måladt af W. i Göteborg 1715.

Arbeten:

1. Carl XII. Bröstbild åt höger, med bart hufvud och blå igenknäppt rock. Mörk bakgr. Miniatyr på papper. Sign. på baksidan: *J. H. Wedekind pinxit à Ystad 27 Dec. 1715.* Stat. Hist. Mus. — 2. Medelålders man. Bröstbild åt venster, hufvudet en face åt höger, allongeperuk, gulbrun rock med blått foder, spetshalsduk. Min. på pergament, oval. $0{,}_{030} \times 0{,}_{020}$. Å frånsidan läses: *J. W.* — I silfverbroche med nål och ögla. (Eichhorns aukt. Maj 1890). Jak. Settervalls saml.

Wetterbergh, Julius Alexis, broder till »Onkel Adam»; född 1816, död 1872. Denne, som studerat vid målareakademien i Stockholm, var porträttmålare samt har utfört en mängd små porträtt i olja af samtida författare och konstnärer, men kan ej i egentlig mening kallas miniatyrmålare. Hans fader hofrättsrådet *Johan Wetterbergh* (1769—1840) målade äfven porträtt.

Wickman, Johan Gabriel, född 1752. Han var medaljgravör och beslägtad med medaljgravören Carl Johan Wickman (eller Wikman f. 1725, d. 1796). Har graverat stansarne till åtskilliga medaljer under Gustaf IV Adolf och Carl XIII. År 1790 erhöll han ett pris i konstakademien. Död $^{24}/_{1}$ 1821. Han var gift med Adriana Magdalena Malmberg (1753—$^{14}/_{6}$ 1828).

Arbete:

Gustaf IV Adolf. Hufvud. Rund miniatyr. $0{,}_{09}$. Sign.: *J. G Wickman.* (Gripsholm 1177.)

Wilander, Samuel, född 1779. Kamrer i Rikets Ständers Bank, sedermera referendarie i Banken. Som miniatyrmålare kom han ej långt; hans arbeten påminna om Hofling. Boye, som egnar honom två rader i sitt må-

larelexikon, säger att han »målade ganska skickligt miniatur». Han afled i Stockholm 2/4 1832.

Arbeten:

1. Ung man. Bröstbild, nästan en face, blå frack, blanka knappar, hög krage. Miniatyr på elfenben. Sign.: *Wilander*. 0,064×0,053. (Hagdahls saml.). — 2. Medelålders man. Bröstbild åt höger, brunt lurfvigt hår, hög hvit halsduk och väst, guldnål i skjortbröstet, svart frack. Min. på elfenben, oval. 0,055×0,044. — Målad omkr. 1810. Jemförd med en signerad bild af W. och befunnen lika hans manér, både hvad teckning, färg och uppfattning vidkommer. (Fond och frack något restaurerade af fru Arnberg.). Eichhorns saml. Bukowskis kat. n:o 61. N:o 383. Nu i F. E. Morssings saml. — 3. Bröstbild af en man klädd i frack. Sign. och dat. 1816. Josef Palms saml. kat. Göteborg Nov. 1883. N:o 38.

Wright, Georg Jonas von, född 1754; adjutant vid Nylands infanteri; major vid lifdragonerna; öfverste för Björneborgs- och Dalregementet 1794, på hvars öfversteboställe Näs Kungsgård han afled 3/11 1800. Gift med Ulrica Eleonora v. Fersen. Som dilettant i miniatyrmålning tyckes han varit ganska framstående.

Arbete:

Porträtt af konstnärens svägerska, Charlotta Fredrika Löwenhjelm. Bröstbild, i profil åt venster, med pudradt uppstruket hår, lockar, blå urringad klädning. Svart bakgr. Åttkantig miniatyr på elfenben. Sign.: *G. W. 1790*. 0,020×0,021. (Hagdahls saml.).

Wright, Magnus von, son till majoren Henrik Magnus von Wright; född på Haminanlaks gård nära Kuopio, Finland, 13/6 1805. Han blef 1826 elev vid konstakademien i Stockholm. Tillsammans med sin yngre broder Wilhelm begynte han 1828, på hofmarskalken grefve Nils Bondes bekostnad, planschverket Svenska Foglar (30 h. 1828—30). Han återvände emellertid 1829 till Finland, der han blef kartritare vid landtmäteristyrelsen samt sedermera konservator och lärare i teckningskonsten vid Alexander-universitetet i Helsingfors. Tikkanen säger om hans konstnärskap: »Till något friare konstnärskap kom W. aldrig: i

landskapet icke öfver utsigten, i fogelbilderna icke öfver den zoologiska planschen. Men handens eleganta säkerhet, förtrogenheten med naturen och den anspråkslösa troheten i utförandet göra dock hans arbeten tilldragande, äfven för ett vid större fordringar vandt öga». Wright har äfven gjort sig ett namn som ornitologisk skriftställare, se: Vetenskapsakademiens handl. 1826 och 1827; Linnströms Boklexikon och Brobergs Bok-katalog 1866—1875. Magnus v. Wright afled 5/7 1868 i Helsingfors.

Wright, Wilhelm von, broder till Magnus v. Wright; född 5/4 1810. Vid 18 års ålder kom han på sin broder Magnus' kallelse till Sverige, för att tillika med denne utarbeta verket Svenska Foglar. Sedermera utförde han illustrationerna till Nilssons Illuminerade figurer till Skandinaviens Fauna, till Tidskrift för Jägare och Naturforskare (1832—34), till Vetenskapsakademiens publikationer samt till Fries', Ekströms och Sundevalls Skandinaviens Fiskar (1836—38). Som djurtecknare har v. Wright eröfrat ett berömdt namn och hans fint samt naturtroget utförda miniatyrarbeten i denna väg hafva heller icke sedan upphunnits af någon annan konstnär. År 1838 fick v. W. kammarjunkaretitel och blef följande året ledamot af konstakademien. Han utnämdes till inspektör för fiskerierna i Bohuslän. Död 2/7 1887 på sin egendom Marieberg å Oroust i Bohuslän.

Wright, Ferdinand von, broder till Magnus och Wilhelm v. Wright samt yngst af femton syskon; född 19/3 1822. Vid femton års ålder begaf han sig till sin broder Wilhelm i Stockholm. Han blef dennes lärjunge äfvensom elev vid konstakademien. Snart nog började han måla djur och växter för naturvetenskapliga ändamål, bl. a. för professor S. Lovéns och professor P. F. Wahlbergs räkning, men redan 1844 lemnade han Sverige och har sedan tillhört Finland. Tikkanen säger, att han bragt sitt konst-

närskap till betydligt högre ståndpunkt än den hans broder Magnus nådde. Det är mera liffull karakteristik i hans foglar, anordningen mera pittoresk och färgen friskare. — Flera utmärkelser och belöningar, bl. a. en lifstidspension af finska regeringen 1885, hafva kommit konstnären till del. Han har under senare och största delen af sitt lif varit bosatt på sin fädernegård Haminanlaks nära Kuopio.

Zelow, Sofia Margareta von, gift von Knorring; född 1797, död 1848; berömd romanförfattarinna. Hon hade bland sina »22 talanger» äfven den, att kunna »måla vackert» en miniature.

Åkerlund, Peter, född i Upland omkr. 1835. Han har studerat vid konstakademien i Stockholm och är känd som genremålare, äfvensom skicklig miniatyrmålare, ehuru han utfört få arbeten i miniatyr, deribland ett porträtt af skulptören Oscar Berg. Mest känd är Åkerlund för de utmärkta planscherna till Fries' stora svampverk och Sundevalls Svenska Fåglarne. Död i Paris $^{24}/_{5}$ 1871.

Åkermark, Peter. Porslinsmodellör och fajansmålare vid Marieberg (1765).

Ählström, Betzy, född i Östergötland $^{22}/_{2}$ 1859. Blomstermålarinna.

Öberg, Johan, född 1751, död i Maj 1782. Emaljmålare.

Örnbeck*, Leonhard, född i Stockholm 1736. Föräldrar voro jernhandlaren Örnbeck och Christina Groth (död $^{16}/_{3}$ 1791, 93 år gammal). Han kom tidigt till konstakademien i Köpenhamn, hvarest han handleddes af landsmannen C. G. Pilo och vann 1758 den mindre och 1759

---

* Namnet uppgifves olika: Örnbeck eller Öhrenbeck (Weilbach), Oerenbek (Weinwich); Öhrnbeck eller Örnbeck (Boye), Örnbech (Lénström).

den större silfvermedaljen samt 1761 den mindre guldmedaljen. Han lemnade dock snart stafflimåleriet och öfvergick till miniatyren, i hvilken genre han förvärfvade sig mycken skicklighet. Med afseende härpå inkallades han till ledamot af Svenska konstakademien samt blef professor derstädes 1783. Han afled i Stockholm $^{8}/_{2}$ 1789.

Arbeten:

1. Äldre man, i harnesk och Svärdsordens kommendörsband. Miniatyr på pergament. (Oldenburgs saml.). — 2. Medelålders man, serafimerriddare. Min. på elfenben, infattad i ett prydligt visitkortsetui. Grefvinnan Stephanie v. Platens (nu grefvinna Wedel) saml.

Örnberg, Olof Johan, pukslagare vid hofkapellet 1804—1806 (?); gift med Lovisa Ulrika Kuhlau (f. 1753, d. 1807); »tillhörde Thure Wennbergs vänkrets». Vidare uppgifter om denne miniatyrmålare har ej kunnat uppletas. Han hade en slägting (kanske broder) Israel Örnberg, som var trumpetare vid hofkapellet. I adresskalendern 1790 står han som Hof-Trumpetare och uti en annons i Dagligt Allehanda $^{3}/_{3}$ 1800 kallar han sig hofkapellist. Denne utöfvade konsten såsom pastellmålare (se förutnämda annons i Dagl. Alleh.). Dessa båda konstnärer ha än blifvit förvexlade, än gjorda till samma person. Så i Eichhornska auktionskatalogen för Maj 1890 (Bukowskis n:o 61), der under N:o 276 upptages en pastellmålning och under N:o 363 en miniatyrmålning, hvilka båda tillskrifvas Olof Johan Örnberg: »hoftrumpetare, tjenstgjorde en tid som pukslagare i hofkapellet.»

Arbete:

Ung dam från 1790-talet. Bröstbild, i profil åt venster, hög »uppsatt mössa», lätt pudradt hår, fichu, ljusgrön klädning. Aqvarell på pergament. »Maneret liknar alldeles Örnbergs pasteller, särdeles karnationen med dess dragning åt gult». Eichhorns saml. (Måhända utöfvade äfven O. J. Örnberg pastellmålning).

TILLÄGG.

Berg, P. G. R. Porslinsmålare i Stockholm (n:r 5 Hamngatan), står i Adresskalendern t. o. m. 1882.

Bergman, Magnus. Miniatyrmålare; teckningslärare i Göteborg 1804—1805; uppehöll sig i Linköping 1806 och gaf då äfven undervisning i teckning. Lefde och målade ännu, i Upsala, 1822.

Boklund, J. C. Cecilia. Nutida glasmålarinna, äfvensom porträttmålarinna.

Borg, E. Fajansmålare vid Marieberg (1770). Uppgifves äfven varit porslinsmålare vid Rörstrand (1768).

Chevet, A. Nutida porslinsmålare i Göteborg.

Dalager, M. A. Dansk porträtt- och miniatyrmålare; vistades i Norrköping, September 1819.

Dalin, Olof von, berömd skald, född 1708, död $^{12}/_{8}$ 1763. Han var ganska skicklig miniatyr-målare och tecknare.

Dose, Anders. Porslinsmodellör och fajansmålare vid Marieberg (1766).

Fagerberg, C. H., född 1796, död $^{25}/_{3}$ 1831. Porslinsmålare.

Fredsberg, Fredrik Adolf, född 1822, död $^{14}/_{7}$ 1893. Tecknare och gravör vid Rörstrand, målade äfven litet.

Gerardus, född 146 ., död $^{12}/_{11}$ 1515. Lekbröder i Vadstena kloster, målare och bildhuggare; utförde träsnitten i originalupplagan af S:tæ Birgittæ Revelationes, Lübeck 1492. (Gerardus lär varit tysk till börden).

Grill, Anders Gustaf, född på Mariedamm i Nerike $^{5}/_{6}$ 1827, död i Örebro $^{27}/_{5}$ 1889. Godsegare, direktör på Jernkontorets metallurgiska stat; »särdeles skicklig miniatyr- och aqvarellmålare».

Hammer, Johan. Miniatyrmålare i Stockholm, gift $^{15}/_{9}$ 1668 med Elsa Elisabeth Lengmarck; afled troligen 1688.

Hollertz, Anna. Lärarinna vid Malmö tekniska skola i målning på porslin och terra cotta.

Holm, L. G. Nutida porslinsmålare.

Kjellberg, Albert Theophron, född 1809, död $^{22}/_{10}$ 1857. Skicklig porslinsmålare. Se vidare om denne under *Silhuettörer*.

Knorring, Johan Gustaf, född 1801, död $^{13}/_{9}$ 1846. Vapenmålare i S:t Petersburg.

Legat, Carl. Miniatyrmålare, kringresande (i Karlskrona 1815).

Liljenstolpe, Axel Fredrik, född 1810; kammarherre, protokollsekreterare i hofexpeditionen, kanslist krigshofrätten, härold vid Nordstjerneorden; död $^{11}/_{4}$ 1888 Landskapsmålare och äfven miniatyrmålare. I Göteborgs museum finnes ett af honom utfördt miniatyr-porträtt a kronprins Fredrik, s. m. konung Fredrik VII af Danmark.

Lindelöf, Gabriel. Porslinsmodellör vid Marieberg och fajansmålare (1765).

Ljungberg, Elin. Nutida porslinsmålarinna. Utställde i Göteborg 1895.

Lundberg, **Carl Gustaf.** Miniatyr-porträttmålare i Karlskrona (1815).

Loeben. I Weinwichs Kunstner-Lexicon förekommer: »Löeben (de) Maler. Han var svensk Major, og i Miniatur ret brav.» Någon svensk major med det namnet har förf:n ej kunnat påträffa. Med de Löeben menar Weinwich väl någon af tyska slägten *von Loeben*. Två herrar v. Loeben voro gifta (1778 o. 1780) med döttrar inom den i Tyskland bosatta svenska adliga ätten Greiffenheim. Som de svenska namnen hos Weinwich allt emellanåt äro orätt stafvade, äfvensom fördanskade, kunde man tänka, att han med Löeben menar Löwen; men förf:n känner ej till någon annan svensk miniatyrmålare med det namnet, än befälhafvaren öfver samtlige trupperna i Finland, riksrådet, grefve Axel Löwen (se denne).

Max, **Henric.** Fajansmålare vid Marieberg (1766).

Meillerais, **R. J. des.** »Peintre-en-miniature»; annonserar i Linköpings Bladet 9/8 1806.

Mellin, **Gustaf Henrik,** född 1803; berömd författare; död såsom kyrkoherde i Lunds stift 1876. Han var skicklig tecknare och utförde med stor virtuositet små porträtt i blyerts, tusch och aqvarell. Uti kassörens i Kongl. Poststyrelsen, Fr. Barthelson, ego finnes en samling af Mellins porträtt. Om denna samling meddelar han: »Angående de Mellinska porträtten, köpte jag för några år sedan genom enkefru Hilda Keyser, författarinnan, som i sin ungdom vistades i Mellins hus, ett album, hvilket då innehöll omkring 80 handritade porträtt m. m., nästan uteslutande af G. H. Mellins egen hand. Af registret till detta album synes dock, att deri funnits en del porträtt, ritade af Maria Röhl, en handteckning af Wahlbom, ett hästporträtt af M. Leijon, ett porträtt ritadt af professor Qvarnström, ett dito af kapten Wetterling. Det af Qvarnström finnes ännu qvar, men de af Röhl, Leijon och Wet-

terling samt teckningen af Wahlbom äro, jemte några af Mellins egna ritningar, spridda på andra håll, Röhls till Kongl. Biblioteket, enligt uppgift af fru Keyser. Somliga af de qvarvarande porträtten äro försedda med de porträtterade personernas egenhändiga påskrifter, några äfven med egenhändiga verser. Äfven sådan samlingen nu befinnes, är den mycket intressant, alldenstund i densamma förekomma många porträtt af medlemmar inom en och samma slägt, såsom slägterna Franzén, Looström och Westfelt; och då dessa porträtt ritades redan på 1830-talet, innan ännu någon fotograf fanns, äro de flesta af dem sannolikt de enda porträtt, som finnas af en del då lefvande personer.»

Möller, P. N. Porslinsmålare i Stockholm; står i Adresskalendern t. o. m. 1878.

Neuman, A. Nutida glasmålare i Stockholm (tillsammans med glasetsaren August Vogel).

Nilsson, Anders. Nutida glasmålare.

Nordström, Carl Erik, född 1825, död 8/1 1883. Framstående glasmålare i Stockholm.

Oxehufvud, Elisabeth, född 1804, död 6/11 1829. Solfjäders-målarinna.

Petersson, Hilda Martina Laurentzia, född *Böös* i Lund 27/2 1824. »Sveriges första glasetserska». Efter mannens död 1878 har hon utvecklat de från ungdomen slumrande konstnärsanlagen för teckning och egnat sig åt glasetsning, hvari hon upphunnit mästerskap och vunnit pris vid flera utställningar inom landet. Hon har från trycket utgifvit: »Handledning vid glasetsning» (Sthm 1886) och »Mönsterbok för etsning på glas» (Sthm 1887). Hennes porträtt, med biografisk uppsats af B. Schöldström, synes i Idun 2/9 1892.

Prouost, **Thomas,** från Antwerpen. Glasmakare och glasmålare på Gripsholm 1556—1564.

Rusch, **P. Chr.** Nutida glasmålare i Göteborg.

Söderstrand, **C. J.,** född 1840, död $^{2}/_{2}$ 1872. Porslinsmålare i Stockholm.

Zetterberg, **A. V.** Vapen- och glasmålare samt glasetsare. Bosatt i Stockholm.

* *
*

Sid. 1. **Andersson,** **Anders Gustaf.** I grosshandlare Joseph Jacobssons efterlemnade konstsamling som såldes, efter tryckt förteckning, i Stockholm $^{15}/_{5}$ 1878, fanns en miniatyr af Andersson: Porträtt, bröstbild åt höger. Sign. och dat. *1810.*

Sid. 7. **Behn,** **Andreas von.** I Göteborgs museum finnes en miniatyrmålning af Behn: Porträtt af Hedvig Eleonora.

Sid. 8. **Bergen,** **Johan Otto von.** Född omkr. 1620 Dödsår obekant. (Slägten von Bergen återfinnes i Svensk Slägtkalender IV.) *Hoffbro, Peder Lorentz,* född 1710, död $^{27}/_{3}$ 1759; »bıef och kortmålare».

Sid. 9. **Berndes,** **Anton Ulrik.** Död $^{11}/_{4}$ 1844. Miniatyrmålningen n:r 5, porträtt af Sofia Magdalena, finnes nu i Göteborgs museum, äfvensom två andra miniatyrer af Berndes: porträtt af Gustaf III och af fru Anna Charlotta Schröderheim, född v. Stapelmohr.

Sid. 11. **Blom,** **David Vilhelm.** Död 1862.

Sid. 12. **Bolinder,** **Johan Erik.** I Göteborgs museum finnas två miniatyrmålningar af Bolinder: Porträtt af grefve Magnus Fredrik Brahe (död 1826) och hans grefvinna Ulrika Catharina Brahe, född Koskull.

Sid. 15. **Brenner, Elias.** Enligt notis i Vårt Land, $^{21}/_{9}$ 1896, har Nationalmuseum nyligen från apotekaren E. R. Ringströms dödsbo, genom apotekaren J. Drake i Nora, erhållit ett miniatyrporträtt af Hartwick Losch, signeradt *El. Brenner 1711.* — I Göteborgs museum finnas 4 miniatyrporträtt, hvaraf ett synes vara Urban Hiärne, målade af Brenner.

Sid. 18. **Cooper, Abr. Alexander.** Det här omnämda porträttet, n:r 2, af Gustaf II Adolf befinnes nu i Göteborgs museum.

Sid. 19. **Cooper, Samuel.** Det här omnämda porträttet af grefve C. G. Creutz befinnes nu i Göteborgs museum, der äfven förvaras ett porträtt af grefve Magnus Gabriel de la Gardie, af hvilken Cooper således målat två porträtt.

Sid. 21. **Czapek, Elisabeth.** »Fröken Czapek har fullbordat ett miniatyrporträtt på elfenben af Marie Antoinette, hvilket kommer att sändas till Buda-Pesth» (Göteborgsposten $^{14}/_{2}$ 1896).

Sid. 23. **Deutschländer, Johan Gottfried von.** Miniatyrmålningen, porträtt af en prest, finnes nu i Göteborgs museum.

Sid. 26. **Fränckel, Liepman.** Miniatyrmålningen n:r 1 finnes nu i Göteborgs museum.

Sid. 28. **Gillberg, Jacob Axel.** I grosshandlare Joseph Jacobssons konstsamling fanns ett miniatyrporträtt af öfverståthållaren friherre Carl Sparre, i gustavianska drägten och Serafimerbandet, med ett diplom i handen, sittande framför ett bord, hvarpå en Minerva stod. Sign. *Gillberg 1791.* — Miniatyrerna: n:r 4 (porträtt af Rosenblad) och n:r 26 (porträtt af Blom Carlsson) befinnas nu i Göteborgs museum.

Sid. 34. **Hallman, Magnus.** Son till kyrkoherden i Regna Sven Hallman och Anna Catharina Hultin (af samma slägt som Månsarne Hultin); afled i Norrköping $^{13}/_{5}$ 1822. Nord. fam.b. vet efter 1796 ingenting om honom. Der liksom i Hafström står födelseåret *1745* riktigt angifvet. Han utförde, 1774, ett porträtt af Carl v. Linné d. ä.

Sid. 34. **Hammarsten, Fredrika Wilhelmina,** gift *Lindhé.* Fru Lindhé meddelar ($^{8}/_{10}$ 1896) om sitt konstnärskap: »Goda anlag tror jag mig ha haft och god skolundervisning i teckning erhöll jag, efter den tidens metod. Måla har jag lärt mig på egen hand. Jag började med att måla jul-, nyårs- och gratulationskort i aqvarell, hvarmed jag ännu fortfar. Vid senaste stora industriutställningen i Göteborg (1891) hade jag en stor kollektion målade saker: pelare, tallrikar, vaser m. m., till största delen målade i olja, hvarför jag erhöll bronsmedalj. Jag är emellertid ingen skapande talang, utan blott en temligen duglig dilettant, som kopierar, eller lånar från andra och sammansätter något helt deraf.»

Sid. 37. **Hjelm, Fanny.** * Fröken Hjelm har utfört miniatyrporträtt af: H. K. H. Kronprinsens tre söner; hoffröken Märta Eketrä; f. d. generaltulldirektören N. A. G:son Bennich; friherre Johan Nordenfalk. Det sistnämda utfördes 1894 och skänktes af friherre Nordenfalk till Akademien för de fria konsterna. Uti Idun, $^{10}/_{4}$ 1896, är införd en biografisk uppsats, jemte porträtt, öfver fröken Hjelm af Claës Lundin. »Fanny Hjelm har redan ett namn inom konsten och antagligt är, att det namnet skall ytterligare vinna anseende, ty hennes konstnärskap befinner sig fortfarande i ständig utveckling. Konstälskarne hoppas, att hälsa och krafter måtte stå henne bi, ty äfven ur ren fysisk synpunkt är miniatyrmåleriet ingalunda någon

---

* Fanny Hjelm är född i Lindesberg.

lätt sak. Det kräfver i synnerhet en stark synförmåga, och för öfrigt tager ett sådant litet porträtt ofta lika mycken tid och lika stora krafter i anspråk, som t. ex. en pastell i naturlig storlek. Man får icke, såsom somliga tyvärr för sed hafva, betrakta konsten *kvantitativt.*»

Sid. 39. **Hofling, Salomon.** I Göteborgs museum befinnas 3 miniatyrmålningar af Hofling: porträtt af ärkebiskop Johan Olof Wallin äfvensom af hans fru, Anna Maria Wallin, född Dimander, samt af en Söderbaum, kapten vid arméns flotta.

Sid. 41. **Howenschöld.** Åldermannen Joachim Howenschöld var den ryktbare skicklige urfabrikören.

Sid. 43. **Härstedt, Johan Magnus.** Hans fader gifte sig 1781 och modren dog 1783, enligt de tillförlitligaste uppgifterna. (Dödsåret 1780 i Biogr. Lex. är tryckfel).

Sid. 44. **Hörling, Johan Fredrik.** Han uppgifves äfven vara född 1718, men 1717 får anses vara det rigtiga. Detta årtal uppgifves af Weinwich och stämmer med åldersuppgiften, 69 år, i dödsannonsen.

Sid. 45. **Jeansson, Carl.** »Miniatyrmålare från Stockholm», annonserar i Götheborgs Allehanda $^{28}/_{7}$ 1778 och i Götheborgs Hvad Nytt? $^{7}/_{8}$ s. å. Kallar sig »en stadgad man» samt »elev af den store och vidtberömde hofintendenten och hofmålaren Johan Pasch».

Sid. 48. **Klerck.** Stanislaus Leczinskys porträtt (nu i Göteborgs museum), målades i Christianstad, år 1712, af d. v. magister *Echard Klerck.*

Sid. 49. **Klingspor, Fredrik Philip.** Porträttet af kaptenen vid arméns flotta, Axel Ulric Raab (död 1799) befinnes nu i Göteborgs museum, äfvensom ett porträtt af grosshandlare Joh. Dan. Wetterling (död 1820). Sistnämda miniatyr skänkt till Göteborgs museum af kammarherre M. Lagerberg.

Sid. 49. **Klingstedt, Claude Gustave.** Hans namn stafvades af Voltaire, som skattade honom högt, Clinchetet.

Sid. 53. **Lafrensen, Nicolas d. ä.** I Göteborgs museum finnes en miniatyrmålning af Lafrensen d. ä.: mansporträtt.

Sid. 55. **Lafrensen, Nicolas d. y.** I Göteborgs museum finnas två miniatyrmålningar af Lafrensen d. y.: porträtt af prins Carl August af Mecklenburg-Strelitz och porträtt af grefve Axel v. Fersen (död 1810). — I grosshandlare Joseph Jacobsons konstsamling fanns en miniatyrmålning af Lafrensen d. y.: porträtt af ett fruntimmer i stor peruk. På elfenben.

Sid. 57. **Lehmann, Carl Peter.** I Göteborgs museum finnas två miniatyrmålningar af Lehmann: Badande flickor och porträtt af konstnärens hustru.

Sid. 60. **Liebmann, Pinehas.** I Göteborgs museum finnes en miniatyrmålning af Liebmann: porträtt af stämpelmästare J. G. Winqvist (f. 1798, d. 1834).

Sid. 65. **Martin, Elias.** I Göteborgs museum finnes en miniatyrmålning af Martin: porträtt af Sophie Hagman (gåfva af rådman J. G. Siljeström).

Sid. 68. **Müller, Anders Emanuel.** Miniatyrerna 1 och 2 befinnas nu i Göteborgs museum.

Sid. 72. **Richter, David d. y.** I Göteborgs museum finnes en miniatyrmålning af Richter: porträtt af en Fock (?).

Sid. 75. **Rudbeck, Alexander.** Miniatyrmålningen Okänd dam befinnes nu i Göteborgs museum.

Sid. 76. **Rylander, Carl Isak.** I Göteborgs museum finnas två miniatyrmålningar af Rylander: porträtt af belgiske konsuln i Göteborg Wendler och por-

trätt af fru Wendler (skänkta till Göteborgs museum af enkefru Dorothea Schmit).

Sid. 82. **Signac, Pierre.** I Göteborgs museum finnas två miniatyrmålningar af Signac: porträtt af Maria Eleonora och ett mansporträtt.

Sid. 86. **Sparrgren, Lorentz Svensson.** I grosshandlare Joseph Jacobsons konstsamling, som såldes i Stockholm $^{15}/_{5}$ 1878, funnos 3 miniatyrmålningar af Sparrgren: porträtt af en mansperson (efter Rembrandt); porträtt af en krigare med turban (efter Rembrandt), bröstbild åt höger; porträtt af en ung man, bröstbild åt venster (i silfverinfattning). — Miniatyrmålningen n:r 2, porträtt af Wærn, och n:r 16, porträtt af Bunge, befinnas nu i Göteborgs museum, äfven tre andra: porträtt af Carl XIII; porträtt af prosten Fredrik Fröberg; mansporträtt (okändt).

Sid. 89. **Stelzner, Carl Ferdinand.** I Göteborgs museum finnes en miniatyrmålning af Stelzner: fruntimmersporträtt (okändt).

Sid. 96. **Torshell, Gustaf.** Torshell har utfört teckningen till en af Geringius graverad större plansch »Memorare Novissime Tua» som medföljer »Parentation öfver hufvudbaneret, som på grafven sönderslogs 20 Martii 1729 då.... Carl Ulric Torstenson jordfästadess.... af Broor Clas-Son Rålamb». (Sthm 1730).

Sid. 102. **Way, Johan.** Miniatyrmålningen n:r 1, porträtt af drottning Desideria, befinnes nu i Göteborgs museum.

Sid. 104. **Wilander, Samuel.** I Göteborgs museum finnes ett okändt mansporträtt, utfördt af Wilander.

Sid. 105. **Wright, Georg Jonas von.** Porträttet af fru Löwenhjelm finnes nu i Göteborgs museum.

Sid. 105. **Wright, Vilhelm von.** I Göteborgs museum finnes en miniatyrmålning af Wright: Änder.

Sid. 107. **Örnbeck, Leonhard.** I Göteborgs museum finnes en miniatyrmålning af Örnbeck: porträtt af Lovisa Ulrica (kopia efter Roslin).

* *
*

Svenska miniatyrporträtt,

utförda af okända mästare, tillhörande Nationalmuseum och Göteborgs museum.

Adolf Fredrik, half figur,	N. M. 174.
Bielke, Nils (1644—1716)?	N. M. 51.
Breda, Lucas von, d. ä.	N. M. 171.
Carl XII, hel figur,	N. M. 33.
Fersen, Carl Reinhold	N. M. 179.
Gustaf II Adolf	N. M. 63.
Gyllenborg, Carl (1679—1746)	G. M. 63.
Hermelin, Samuel Gustaf	G. M. 61.
Königsmarck, Otto Wilhelm	N. M. 48.
Königsmarck, en grefve (?)	N. M. 115.
Lenngren, Anna Maria	N. M. 145.
Rosenhane, Schering, fänrik (d. 1692)	G. M. 65.
Rosenhane, en fru	N. M. 58.
Sahlgren, Niclas	G. M. 60.
Silfvercrona, P. Spiring	N. M. 38.
Stenbock, Magnus	N. M. 128.
Stuart, Carl Magnus	G. M. 57.
Sture, Svante d. y. (?)	N. M. 90.
Ulrica Eleonora d. y.	G. M. 55.
» » »	G. M. 56.
Ultzberg, Sara	G. M. 59.

Bihang.

SILHUETTÖRER

I SVERIGE

__Silhuett__ kallas skuggbilden af ett föremål, då konturen är ifylld med svart, hvari de inre linierna stundom äro lätt tecknade med hvita streck, men oftast icke ens detta, utan skuggbilden är utklippt af svart papper och sedan fästad på hvit grund. Då sålunda utförda porträtt först kommo i bruk i Paris (1757 eller 1759) kallades de på skämt silhouettes, för sin enkelhet och billighet, efter finansministern Etienne de Silhouette, hvilken genom snålhet ådragit sig allmänt löje. Samtidigt antogo alla moder i Paris en viss enkelhet, man nyttjade surtuter utan veck, snusdosor af arbetadt trä, och i stället för att måla porträtt, tecknade man blott konturen med blyerts och ifyllde den med tusch; alla dessa moder kallade man la Silhouette, men det var blott det senare slaget, som bibehöll namnet. Silhouetter-konsten (i Tyskland benämd psaligrafi af grek. psalis, sax, och grafein, inrista) eller skuggmåleriet, var i forntiden moder till målarkonsten. Tiden för skuggmålningens uppkomst är utsatt till omkring perioden af Olympiska spelens förnyande, kort före Bacchiadernas fördrifvande ifrån Korinth. Sicyon och Korinth blefvo de första lärosäten för måleriet. De första linearförsöken kallas skiagrafiska, men snart kom man på den idén att ifylla dessa konturer med färg, lik sjelfva skuggbilden. Krato från Sicyon, Philokles från Egypten och Kleanthes från Korinth nämnas som uppfinnare till detta framsteg. De målade monochromer eller enfärgade bilder. Huru älskade dessa skuggbilder voro hos de gamle, huru skönt tecknade de voro, synes af de många etruriska vasmålningarne, som alla höra till denna genre.

Bellander, **Wilhelmina,** född i Varberg 6/4 1784, död 26/1 1876; lärarinna i Kristianstad och Malmö. Målade blommor och klippte silhuetter.

Huss, **Mauritz af,** född 1806; e. o. hofrättsnotarie, poet och silhuettör; bosatt i Hernösand och död der 1872. Han klippte åt sig en samling af 883 silhuetter, hvilka efter hans död, 1872, hamnat i Nordiska Museet.

Hwasser, **Bernhard,** född 1826, död 4/5 1883; telegrafassistent i Eskilstuna, bekant silhuettör. Illustrerade »Söndags-Nisse» på 1870-talet.

Johnsson, **Hugo.** Elev af Ljungh; har illustrerat tidningen »Svea», nu silhuettör i Norra Amerika.

Kjellberg, **Albert Theophron,** född i Norrköping 1808 eller 1809, son till notarien och poeten Johan Peter Kjellberg, död 22/10 1857. Han började redan 1820 silhuettera på papper, glas och elfenben; reste till Berlin der han ut bildade sig till Tysklands skickligaste porslinsmålare; återvände hem och målade några få, men förträffliga genrestycken. Hans »Andjagt» såldes å en auktion för 52 kr. (I »Östgöta Correspondenten», Nov. 1849, läses en följetong om honom, af Mandelgren).

Lanærus, **Andreas,** född i Lund 1738; kyrkoherde i Ingelstorp och Walleberga församlingar, Lunds stift, prost, teol. d:r, riksdagsfullmäktig; död 10/1 1810. Han var skicklig silhuettklippare och tecknare samt särskildt framstående emblematiker. Hans emblem voro sinnrika och vittnade om historisk och mythologisk insigt. Två gånger vann han pris i Vitt. hist. o. ant. akademien. Mest berömda äro skådepenningarne öfver Gustaf II Adolfs död, öfver fredsslutet med Preussen 1762, samt en medalj öfver Gustaf III, hvilken på framsidan visar konungens bild och på frånsidan Æneas bärande sin fader ur trojanska lågorna, med öfverskrift: Una salus ambobus. — De flesta af sina

vänner porträtterade eller silhuetterade han och bifogade oftast en vers, utmärkande personens karaktär. »På slutet af sin lefnad», skrifver Larifari (Feuk) i sina Biografiska skizzer från Willands härad, »då kroppskrafterna började aftyna, inneslöt Lanærus sig bland sina böcker. Hans bibliotek var en rik skattkammare. Det bestod af en vald och dyrbar boksamling i förening med en mängd fornsaker och konstverk, såsom runstafvar, urnor, medaljer, graveringar, modeller och målningar. Der sysselsatte han sig omvexlande med lektyr och skaldekonst. Der lekte han med sin mjuka pensel och tecknade i sången och på papperet dragen af hädangångne vänner och framkallade för sin blick gamla minnen». — En samling skaldestycken, i manuskript, af Lanærus finnes i Lunds bibliotek, jemte en samling af hans porträtt, dels i pennritning och dels i silhuetter.

Larsson, Gustaf, nutida silhuett-klippare; bosatt i Göteborg, men besökt flera orter, der han klippt silhuetter. Hans silhuetter sakna karakteristik.

Ling, Sven. Silhuettklippare i Stockholm. Något mera framstående i sin konst än Larsson. Han har illustrerat Svea och Ny Ill. Tidn. Hemfallen åt dryckenskap, dränkte han sig i närheten af Stockholm Juni 1896.

Ljungh, Ernst Adolf, född i Malmö $^{2}/_{6}$ 1854; utbildade sig till framstående skulptör vid Konstakademien i Stockholm, hvarest han, 1881, vann kungl. medaljen för statyen »Loke täljande mistelten». Var sedermera bosatt i Köpenhamn, der han modellerat flera figurer för panoptikon. Återkom till Stockholm 1885, der han biträdde professor Frithiof Kjellberg vid utförandet af figurerna till Linné-monumentet, samt modellerade på enskild beställning åtskilliga porträtt (i vax), byster och statyetter. En större statyett »I tankar», som inköptes af konstföreningen, finnes afbildad i »Svenska Familj-Journalen» 1886,

sid. 148. Den utmärkt lyckade porträttmedaljongen af med. d:r S. A. Könsberg, å hans grafvård, är utförd af Ljungh (1886). Mest känd är dock Ljungh för sina utomordentligt fina och konstnärliga silhuetter. Inom denna konstgenre uppnådde han ett sådant mästerskap, att han kan ställas vid sidan af Konewka, och har äfven blifvit kallad »den svenske Konewka». Ingen svensk silhuettklippare har förstått såsom Ljungh uttrycka karaktären och rörelsen i sina figurer, samt inlägga i dem en humoristisk uppfattning och ett gladt lynne, som aldrig förfelar sin verkan. Af de silhuetter, han i massor strött omkring sig, märkes flera förträffliga i »Ny Illustrerad Tidning» och »Svenska Familj-Journalen», i »Svenskt Skämtlynne», der han gifvit roliga skånska typer, i »Våra öfverliggare», der hans förmåga i att klippa djur kommit till sin fulla rätt, samt i det lilla häftet »Stockholms silhuetter», utgifvet 1885. Under åren 1887—1890 reste Ljungh omkring i Danmark, Norge, Finland, Skottland, Tyskland och klippte silhuett-porträtt i tusental samt blef mycket uppmärksammad. Äfven till Norra Amerika (New York) utsträckte han sin tourné, men rönte der ingen framgång. Under vistelsen i Hamburg i December 1890 greps Ljungh af obotligt vansinne, hemsändes och intogs å Lunds hospital, der han afled $^{6}/_{6}$ 1892.

Ludwigsson, Gustaf, född i Helsingborg 1773, död 18.. Student i Lund, artist och silhuettör, utförde familj-, historie- och landskapsstycken. Var verksam i Norrköping 1812. Annonserade i Jönköpings Tidningar ännu 1833.

Lundstén, Frédéric. »Pastelleur och ritexercitiimästare», annonserade i Gefle Nov. 1813, att han utförde »ritade och i couleurer gjorda porträtt, äfvensom silhouetter».

Lunell, Helena, född i Kristianstad 1758; ett lärdt fruntimmer »mästarinna i silhuettklippning». Död på 1830-talet.

Löwegren, Johan Fredrik, född i Lund 1786; ritmästare vid Göteborgs gymnasium 1808—1812; porträttmålare och silhuettör på glas (annons 30/8 1816). L. var äfven målaremästare inom skrået; öppnade en ritskola i Göteborg 1809 (se Göteborgs Allehanda 29/11 1809), död derstädes 10/5 1819.

Neumann, C. F., född 1755, död 15/9 1799. Silhuettör.

Nilsson, Osvald, silhuettklippare i Malmö (1890).

Renner, Moritz, »silhuettör i guld och på glas», uppehöll sig i Göteborg 1804 och 1805.

Schmidt, Henric Alb. Tecknare och miniatyrmålare. Har utfört silhuetter till Svenska folkvisor, sånger och ballader, 40 pl. (Sthm F. & G. Beijer 1879) och till Bellmansgalleri, 40 pl. (Sthm H. Geber 1880). (Se vidare om Schmidt under Miniatyrmålare.)

Schmitz, F. L., »i Norden mycket namnkunnig silhuettör» ifrån Bonn. »Klippte på två minuter bröstbilder och hela figurer för 24 skilling rgds». Han klippte med venster hand. Uppträdde i Göteborg 1811. Att han varit i Örebro finner man af en större silhuett-grupp, som han utfört, af sadelmakaren i Örebro Lars Eric Schöldström (död 1826) jemte hustru och fem barn samt träd och foglar. Originalet, befintligt i sonsonens, apotekare Schöldströms i Kongsbacka ego, har blifvit reproduceradt medels autotypi.

Schönberg, Josef, »silhouettör på guld», uppehöll sig i Lund 1800.

Tenler, J. L. Vistades i Sverige i början af detta århundrade och utförde en mängd små, skarpt utförda silhuetter på guldgrund, infattade under fint slipade kristallglas. En större praktfull silhuett, framställande Gustaf IV Adolf, har han signerat: *Errans peregrinus J. L. Tenler.*

Denna silhuett befinnes i Nordiska Museet jemte flera andra prof på hans märkliga konst. Uti kapten J. E. Hagdahls samling funnos följande arbeten af Tenler:

1. Fruntimmers-bröstbild åt höger, med kort hår och bar hals. Svart silhuett på guldgrund. Sign.: *L. T.* (hopbundna). $0_{,028}$. — 2. Äldre dam. Bröstbild åt höger. Åttkantig svart silhuett på guldgrund. $0_{,028}$. — 3. Äldre man. Bröstbild åt venster. Åttkantig svart silhuett på guldgrund. $0_{,028}$ — 4. Bröstbild åt höger af en man med stångpiska. Åttkantig svart silhuett på guldgrund. — 5. Dam med kortklippt hår utan hårprydnad. Bröstbild åt höger. Åttkantig svart silhuett på guldgrund. — 6. Magdalena Rudenschöld. Bröstbild åt höger. Svart silhuett på blågrön botten. (Eges nu af Göteborgs museum). — 7. Barnporträtt. Bröstbild åt venster. Svart silhuett på guldgrund, omgifven af förgylda ornament på grå botten. $0_{,065} \times 0_{,046}$. — 8. Äldre man med stångpiska. Bröstbild åt höger. Svart silhuett på guldgrund. $0_{,041} \times 0_{,032}$. — 9. Yngre dam. Bröstbild åt höger, i nacken kortklippt hår. Rund svart silhuett på guldgrund. $0_{,030}$. — 10. Yngre dam. Bröstbild åt höger. I pannan nedhängande hår. Svart silhuett på guldgrund. $0_{,042} \times 0_{,034}$. — 11. Carl XIV Johan. Hufvudet åt venster. Svart silhuett på guldgrund. — Det i Nordiska Museet förvarade ofvannämda porträttet af Gustaf IV Adolf är silhuett i guld på svart botten.

Bland miniatyrmålningarne i Nationalmuseum förvaras ett porträtt af friherre W. L. v. Kaulbars (död 1821): Bröstbild. Silhuett i svart på guld. (N:r 202). Antagligen är denna utförd af Tenler. — Engelsmannen James Armstrong köpte, under besök i Stockholm Sept. 1895, hos konsthandlare Mattsson åtskilliga af Tenlers silhuettporträtt.

Thoren, **Th.** Arkitekt i Stockholm. Skicklig silhuettör; illustrerade tidningar på 1880-talet. (Arkitekten Fritz Eckert och gravören Wilh. Åkerberg, båda i Stockholm, äro skickliga silhuettklippare, men hafva ej offentligen uppträdt.)

Thorssman, **Gerdt Adolf.** Fanjunkare, bosatt i Örebro. Utförde silhuetter i tusch på glas samt klippte sådana. Han annonserade i Örebro Tidning 6/4 1811. Se vidare om Thorssman under Miniatyrmålare.

Wahlbom, Gustaf, född i Vestergötland 1824; skicklig xylograf och tecknare, grundläggare och egare af tidningen »Söndags-Nisse»; död i Stockholm $^{23}/_{3}$ 1876. Wahlbom hade, såsom elev vid konstakademien, »matdagar» hos häradshöfding Carl Hasselroth under dennes vistelse i Stockholm, såsom riksdagsman, på 1840-talet. Under denna tid klippte han silhuetter och utförde en mängd porträtt, bl. a. krigshofrättsrådet S. P. Geetes, efter Hasselroths rekommendation.

* *
*

I Militärsällskapets samlingar finnes en »tafla med silhouetter af de officerare vid K. Svea Lifgarde, hvilka den 19 Aug. 1772 hjelpte Gustaf III att rädda fäderneslandet». Silhuetternes antal är 22. (Jfr Svenska Bibliotek och Ex-libris I: 95). Silhuettören okänd. — Å bokauktionen efter J. A. A. Lüdeke (Febr. 1840) såldes en samling silhuetter, 522 st., »hvaribland en mängd af ryktbara personer» (se bokkatalogen del. I: sid. 210). Denna samling inropades af vinhandlaren E. L. Schlegel för 9 rdr bko. Den kom sedermera i C. Eichhorns ego och såldes jemte en annan silhuettsamling — under n:ris 2075, 2076 — å Eichhornska auktionen d. 24 Jan. 1891. De båda samlingarne inropades af pastor B. Wadström för 100 kr. Reproduceringar af dessa silhuetter hafva varit synliga i Söndags-Nisse (1891, 1892), Idun (1891), N. Ill. Tidn. (1892), Bok- och Antiqvitets-Bazaren (1894 n:r 5) samt Flodmarks »Stenborgska skådebanorna» (Sthm 1893). (Jfr Sv. Bibl. o. Ex-libr. I: 483; III: 614). Dessa silhuetter medföljde pastor Wadströms stora porträttsamling som såldes till Finland. (Vårt Land $^{30}/_{11}$ 1894.)

Tryckfel,

som torde rättas före bokens genomläsning.

Sid.	5,	rad.	14	uppifr.	står:	Sutesk;	läs:	*Sussex*
»	8,	»	12	»	»	1790	»	*1798*
»	9,	»	4	»	»	Thröne	»	*Thrane*
»	10,	»	9	nedifr.	»	1833	»	*1803*
»	»	»	13	»	»	1770	»	*1768 och 1770*
»	13,	»	1	»	»	1812	»	*1815*
»	14,	»	2	»	»	Hallström	»	*Hollström*
»	18,	»	5	»	»	9/10	»	9/12
»	20,	»	4	»	»	Hoffsten	»	*Hofsten*
»	»	»	11	»	»	Lefevbre	»	*Lefebvre*
»	21,	»	12	uppifr.	»	14/12	»	14/2
»	23,	»	7	»	»	1784	»	*1684*
»	27,	»	2	»	»	1787	»	*1797*
»	28,	»	8	»	»	1770	»	*1790*
»	72,	»	8	nedifr.	»	didn.	»	*tidn.*
»	81,	»	5	uppifr.	»	1850-talet	»	*1750-talet*
»	83,	»	9	»	»	Antiqu.	»	*Autogr.*
»	85,	»	2	»	»	Redançon	»	*Bedançon*

Tillägg.

Sid. 68. **Mijtens, M.** Död 1734.

» *73.* **Reuterborg, E.** Född 1790, död 1844.

» *84.* **Sohm, E.** Född 1757, lefde ännu 1819.

» *126.* **Renner, Moritz.** Med anledning af Carl XIV Johans besök i Borås d 25 Aug. 1821 utförde Renner, antagligen på beställning af magistraten, en silhuett-tafla i guld på svart botten; ett konstverk af synnerligt värde. I midten synes Carl XIV Johans bild, omsluten af en lagerkrans; ofvanför densamma läses *C XIV J* (dubbelt) under en större kunglig krona. Under porträttet: ett brinnande hjerta på ett kägel-formigt altare, å hvars soubassement läses: BORÅS INNEVÅNARE. På hvardera sidan om altaret: en antik qvinnogestalt som håller en staf omslingrad af en blomsterguirland jemte kransar och fladdrande bandeau hvarå läses: *Glädjen.* Nederst å taflan läses: DEN FÖR BORÅS OFÖRGÄTLIGE XXV AUG: 1821. *Fecit af M. F. W. Renner.*

(Taflan förvaras i Borås rådhus.)

